

Handwritten musical notation and notes at the top of the page, including a treble clef and a key signature of one sharp (F#).

*Little in
Esom*

*Νύκτα Μαυιά
Ορνουοριωά
Απρίλιος 1932-14.*

Faint handwritten notes and musical sketches covering the bottom half of the page, including some rhythmic markings and illegible text.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Α. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ
Τακτικού καθηγητού τῆς Θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ.

*Lillian E 13
Massa*

Lillian
ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ
after all that's all

ΔΙΑ ΤΗΝ Α΄ ΤΑΞΙΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ
Massa

Ἐγκρίσει τοῦ Ὑπουργείου καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἀριθμὸς ἀδείας κυκλοφορίας $\frac{1311}{12.1.28}$

Τιμᾶται μετὰ τοῦ βιβλιοσήμου Δρ. 12.20
Τιμὴ βιβλιοσήμου » 4.35
Φορὸσημον » 1.30

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΒΔΟΜΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ
52 Ὁδὸς Σιαδίου 52 — Μέγιστο Ἀρχειεῖον

1927

*Massa
Massa
Massa
Massa*

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

E 136.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Α. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ
Τακτικού καθηγητού τῆς Θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΤΑΞΙΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ
ΕΓΚΡΙΣΕΙ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΒΔΟΜΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ

46. Ὀδὸς Σταδίου, (Μέγαρον Ἀρσακείου)

1927

Ἐν Ἀθήναις τῇ 27^η Μαΐου 1927

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Πρὸς

τὸν κ. Νικόλ. Παπαγιαννόπουλον

Ἄνακοινοῦμεν Ὑμῖν, ὅτι δι' ἡμετέρας πράξεως τῇ 4^ῃ τοῦ ἱσταμένου μηνὸς ἐκδοθείσης καὶ τῇ 13^ῃ τοῦ ἰδίου δημοσιευθείσης ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 37 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐνεκρίθη τὸ βιβλίον ὑμῶν «Ἱερὰ Ἱστορία τῆς Π. Διαθήκης» διὰ τὴν Α' τάξιν τοῦ ἐλληνικοῦ σχολείου ἐπὶ μίαν δεκαετίαν, λογιζομένης ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1927—28, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως συμμορφωθῆτε πρὸς τὰς ἐν ταῖς σχετικαῖς ἐκθέσεσιν ὑποδείξεις τῆς κριτικῆς ἐπιτροπείας.

ΕΝΤΟΛΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

Ὁ Διευθυντὴς

Σ. Κακοῦρος

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ

ΑΥΘΗΜΕΡΟΝ

Ὁ Τμηματάρχης

Κ. Καμπέρης

Πάν ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τῆς κ. Ἐλένης Ν. Παπαγιαννοπούλου καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ ἐκδότου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἅγία Γραφή ὀνομάζονται, τὰ θεόπνευστα βιβλία, τὰ ὅποια περιέχουσιν ὅσα ὁ Θεὸς ἐφάνέρωσεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῶν Πατριαρχῶν, τοῦ Μωϋσέως, τῶν Προφητῶν, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων.

Ἡ Ἅγία Γραφή διαιρεῖται εἰς *Παλαιὰν Διαθήκην* (Π. Δ.) καὶ εἰς *Καينὴν Διαθήκην* (Κ. Δ.).

Ἡ Π. Δ. περιέχει ὅσα ὁ Θεὸς ἐφάνέρωσεν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας διὰ τῶν Πατριαρχῶν, τοῦ Μωϋσέως καὶ τῶν Προφητῶν. Ἡ Κ. Δ. περιέχει ὅσα ὁ Θεὸς ἐφάνέρωσεν εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων.

Διαθήκη ὀνομάζεται ἡ συμφωνία μεταξὺ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ μὲν Θεὸς ὑπόσχεται σωτηρίαν εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι φυλλάττουσι τὰς ἐντολάς του, οἱ δὲ ἄνθρωποι ὑπόσχονται νὰ τηρῶσι τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἡ μὲν Π. Δ. εἶναι ἡ παλαιὰ συμφωνία, ἡ ὁποία ἔγινε μεταξὺ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἡ δὲ Κ. Δ. εἶναι ἡ νέα συμφωνία, ἡ ὁποία ἔγινε μεταξὺ τοῦ Θεοῦ καὶ ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

θὸν αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ὁ Ἄδὰμ ὠνόμασεν *Eῦαν* (1). Ὁ Θεὸς ἠύλόγησε τὸν Ἄδὰμ καὶ τὴν Eῦαν διὰ τῶν ἑξῆς λόγων· «Ἀυξιάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς». Ὁ Θεὸς ἀναπαύθη ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων του τὴν ἑβδόμην ἡμέραν, τὴν ὁποίαν ἠύλόγησε καὶ ἡγίασεν.

§ 2. Ἡ πτώσις τῶν πρωτοπλάστων.

(Γεν. γ', 8')

Ὁ Θεὸς ἔπλασε τὴν ψυχὴν ἢ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου κατ' εἰκόνα ἑαυτοῦ. Ἔδωκε δηλ. εἰς τὸν ἄνθρωπον εὐθὺν νοῦν, ἀγαθὴν θέλησιν καὶ ὑγιᾶ συνείδησιν, προσέτι δὲ κατέστησεν αὐτὸν πνευματικῶς καὶ σωματικῶς ἀθάνατον καὶ τέλειον κύριον τῶν ἐπιγείων κτισμάτων. Ἀλλὰ συνάμα ἐδημιούργησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐλεύθερον. Ὡστε ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐξηρτᾶτο ἢ νὰ μένη σταθερὸς εἰς τὸ ἀγαθὸν καὶ νὰ προκόπτῃ ἢ νὰ παρεκτραπῆ εἰς τὸ κακόν. Ἵνα δὲ δυναθῇ ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀποδείξῃ τὴν ὑπακοήν του εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἔπρεπε νὰ δοκιμασθῇ. Δοκιμασία τοῦ ἀνθρώπου ἦτο ἡ ἀκόλουθος ἐντολή, τὴν ὁποίαν ἔλαβε παρὰ τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Θεὸς ἐφύτευσε παράδεισον (δηλ. κήπον) εἰς τὴν Ἐδέμ (τοῦτέστιν εἰς τὴν Ἀρμενίαν) καὶ ἔθεσεν ἐντὸς αὐτοῦ τὸν Ἄδὰμ καὶ τὴν Eῦαν, ἵνα καλλιεργῶσι τὸν κήπον. Ἔδωκε δὲ εἰς τοὺς πρωτοπλάστους τὴν ἐντολήν νὰ τρώωσιν ἀπὸ τῶν καρπῶν ὄλων τῶν δένδρων τοῦ κήπου, μόνον δὲ ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ δένδρου τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ νὰ μὴ φάγωσι, διότι κατὰ τὴν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ φάγωσιν ἀπ' αὐτοῦ, θὰ ἀποθάνωσιν.

Ὁ διάβολος, φθονήσας τὸν ἄνθρωπον, ἔλαβε μορφήν ὄφρου καὶ εἶπε πρὸς τὴν γυναῖκα, ὡς ἀσθενεστέραν, ὅτι ὁ Θεὸς ἐκ φθόνου ἀπηγόρευσεν εἰς αὐτοὺς νὰ φάγωσιν ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ δένδρου τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ καὶ ὅτι, ἂν φάγωσιν ἀπ' αὐτοῦ, ὄχι μόνον δὲν θὰ ἀποθάνωσιν, ἀλλὰ θὰ εἶναι ὡς ὁ Θεὸς γνωρίζοντες τὸ καλὸν καὶ τὸ κακόν. Οἱ σατανικοὶ οὗτοι λόγοι πεί-

(1) Εἶναι λέξις Ἑβραϊκὴ καὶ σημαίνει *ζωήν*, διότι ἡ Eῦα ἔγιγε μήτηρ ὄλων τῶν ζώντων.

θουσι τὴν γυναῖκα νὰ φάγη ἀπὸ τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ καὶ νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἄνδρα τῆς, ὁ ὁποῖος ἔφαγε καὶ αὐτός. Τοιοῦτο-τρόπως οἱ πρωτοπλάσται παρέβησαν τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ καὶ ἡμάρτησαν. Ἄντὶ δὲ νὰ συναισθανθῶσι τὸ ἁμάρτημά των καὶ νὰ

Οἱ πρωτόπλαστοι εἰς τὸν Παράδεισον.

μετανοήσωσιν ἐλιζοινῶς καὶ νὰ ζητήσωσι συγχώρησιν παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὅταν ἠρωτήθησαν ὑπ' αὐτοῦ περὶ τῆς παραβάσεως τῆς ἐντολῆς, ἐπέροισαν τὴν εὐθύνην, ὁ μὲν Ἄδὰμ εἰς τὴν γυναῖκα, ἡ δὲ γυνὴ εἰς τὸν ὄφιν. Τότε ὁ Θεὸς κατηράσθη καὶ τοὺς πρωτοπλάστους καὶ τὸν ὄφιν. Πρὸς μὲν τὸν ὄφιν εἶπε ταῦτα «Ἐξ ὧλων τῶν

ζώων σὺ μόνος νὰ εἶσαι επικατάρατος· νὰ ἔρηγς καὶ νὰ τρώγῃς χοῦν ὄλας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου». Πρὸς τὸν διάβολον, ὁ ὁποῖος ἔλαβε μορφὴν ὄφραως, εἶπε τὰ ἑξῆς: (1) «Ἐχθραν θὰ θέσω μεταξὺ σοῦ καὶ τῆς γυναικὸς καὶ μεταξὺ τοῦ σπέρματός σου καὶ τοῦ σπέρματος αὐτῆς (2)· αὐτὸ (3) θὰ συντρίψῃ τὴν κεφαλὴν σου (4) καὶ σὺ θὰ συντρίψῃς τὴν πτέρναν αὐτοῦ (5)». Πρὸς τὴν γυναῖκα εἶπε τὰ ἀκόλουθα: «Μὲ πόνους νὰ γεννᾷς καὶ νὰ εἶσαι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀνδρός σου». Πρὸς τὸν ἄνδρα εἶπε τὰ ἐπόμενα: «Ἐπικατάρατος νὰ εἶναι ἡ γῆ ἕνεκα τῆς ἀμαρτίας σου ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου σου νὰ τρώγῃς τὸν ἄρτον σου ἕως οὗ ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν γῆν, ἐκ τῆς ὁποίας ἐλήφθης (6)· διότι γῆ εἶσαι καὶ εἰς γῆν θὰ ἐπιστρέψῃς».

Μετὰ ταῦτα ὁ Θεὸς ἐξεδίωξε τοὺς πρωτοπλάστους ἐκ τοῦ παραδείσου.

Ἐνεκα τῆς ἀμαρτίας ὁ νοῦς τῶν πρωτοπλάστων ἐσοτήσθη, ἢ θέλησίς των ἐξησθένησε· τὰ ἀποτελέσματα δὲ ταῦτα τῆς ἀμαρτίας τῶν πρωτοπλάστων μετεδόθησαν ὡς κληρονομικὸν μόλισμα εἰς τὰ τέκνα των καὶ δι' αὐτῶν εἰς τοὺς ἀπογόνους των.

Οἱ πρωτόπλαστοι ἀπέκτησαν δύο υἱούς, τὸν Κάιν καὶ τὸν Ἄβελ. Ὁ Κάιν, ὁ πρεσβύτερος, ἔγινε γεωργός· ὁ Ἄβελ, ὁ νεότερος, ἔγινε ποιμὴν. Ἡμέραν τινὰ προσέφεραν θυσίαν εἰς τὸν Θεόν. Ὁ Θεὸς τὴν μὲν θυσίαν τοῦ εὐσεβοῦς Ἄβελ ἐδέχθη, τὴν δὲ θυσίαν τοῦ ἀσεβοῦς Κάιν δὲν ἐδέχθη. Διὰ τοῦτο ἐφθόνησεν ὁ Κάιν τὸν ἀδελφόν του καὶ τὸν ἐφόνευσεν. Ἀντὶ δὲ ὁ ἀποτρόπαιος ἀδελφὸς νὰ αἰσθανθῇ τὸ ἔγκλημά του καὶ νὰ μετανοήσῃ εἰλικρινῶς καὶ νὰ ζητήσῃ συγχώρησιν παρὰ τοῦ Θεοῦ, ψεύδεται αὐθαδῶς εἰς τὸν Θεόν. Ὅτε ὁ Θεὸς ἠρώτησεν αὐτόν· «Ποῦ εἶναι ὁ

(1) Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ *πρωτεναγγέλιον*, ἡ πρώτη δηλ. χαρμόσυτος ἀγγελία περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς Σωτῆρος τοῦ κόσμου.

(2) Δηλ. τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

(3) Δηλ. τὸ σπέρμα τῆς γυναικὸς, ὁ Ἰησοῦς Χριστός.

(4) Δηλ. θὰ ἀπολυτρώσῃ τὴν ἀνθρωπότητα ἐκ τῆς ἐξουσίας σου.

(5) Δηλ. θὰ παρακινήσῃ τοὺς Ἰουδαίους νὰ σταυρώσωσιν αὐτόν.

(6) Μετὰ κόπου νὰ τρώγῃς τὰ προϊόντα τῆς γῆς ὄλας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου.

Ἄβελ ὁ ἀδελφός σου;», ὁ Κάιν ἀπεκρίθη: «Δὲν γνωρίζω. Μήπως ἐγὼ εἶμαι φύλαξ τοῦ ἀδελφοῦ μου;». Τότε ὁ Θεὸς εἶπε: «Τί ἔκαμες; Τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ σου βοᾷ πρὸς ἐμὲ ἐκ τῆς γῆς. Ἐλικατάρατος νὰ εἶναι ἡ γῆ, ἡ ὁποία ἔπλε τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ σου. Ὅταν ἐργάζησαι τὴν γῆν, δὲν θὰ σοῦ δίδῃ καρπὸν. Πιάνης καὶ φυγὰς θὰ εἶσαι ἐπὶ τῆς γῆς».

Μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἄβελ ὁ Ἀδὰμ ἐγέννησε τὸν Σήθ. Ἐνῶ δὲ οἱ ἀπόγονοι τοῦ Κάιν (Καϊνῖται) ἦσαν ἀσεβεῖς, οἱ ἀπόγονοι τοῦ Σήθ (Σηθῖται) ἦσαν εὐσεβεῖς, ὅπως ὁ Μαθουσάλας, ὁ ὁποῖος ἔγινε μακροβιώτατος ἐξ ὅλων τῶν ἀνθρώπων, διότι ἔζησεν ἐννεακόσια ἐξήκοντα ἑννέα ἔτη. (1)

§ Β. Ὁ κατακλυσμὸς.

(Γεν. 5'—8')

Οἱ Σηθῖται κατ' ἄρχάς δὲν εἶχαν σχέσιν μὲ τοὺς Καϊνῖταις. Μετὰ ταῦτα ὁμοῦς ἀνemiθθησαν μὲ αὐτοὺς καὶ διεφθάρησαν καὶ αὐτοί. Τοιοῦτοτρόπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἐλησιμόνησαν τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος τοὺς ἐδημιούργησε, καὶ δὲν ἐξετέλουν τὸ ἅγιον αὐτοῦ θέλημα. Ὁ Θεὸς ἔνεκα τῆς ἀπειρου τοῦ ἀγάπης ἔδωκε προθεσμίαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἑκατὸν εἴκοσι ἔτων, ἵνα μετανοήσωσιν. Ἐπειδὴ ὁμοῦς, ἀντὶ νὰ μετανοήσωσιν, ἔγιναν ἀσεβέστεροι, ἀπεφάσισεν ὁ Θεὸς νὰ ἐξολοθρεύσῃ αὐτοὺς ἐκτὸς τοῦ Νῶε, ὁ ὁποῖος μόνος ἦτο δίκαιος καὶ εὐσεβής. Διέταξε λοιπὸν τοῦτον ὁ Θεὸς νὰ κατασκευάσῃ κιβωτὸν (δηλ. μέγα πλοῖον), νὰ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν αὐτός, ἡ γυνὴ του, οἱ τρεῖς υἱοὶ του, Σήμ, Χάμ καὶ Ἰάφεθ καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν, ἀφοῦ παραλάβῃ ἀνὰ τρία καὶ ἕμισυ (2) ζεύγη ἐξ ὅλων τῶν ζώων τῶν καθαρῶν καὶ ἀνὰ ἓν ζεύγος ἐξ ὅλων τῶν ζώων τῶν ἀκαθάρτων, καὶ νὰ προμηθευθῇ τὰ ἀναγκαῖα πρὸς διατροφὴν ἑαυτοῦ, τῆς οἰκογενείας καὶ τῶν ζώων. Ἀφοῦ ὁ Νῶε ἐξετέλεσε τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, ἤρχισε νὰ θρέχῃ ἀδιακόπως ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ νύκτας. Ὅλοι οἱ ἐκτὸς τῆς κιβωτοῦ ἄνθρωποι καὶ

(1) Ὁ Ἀδὰμ ἔζησεν ἐννεακόσια τριάκοντα ἔτη.

(2) Τὸ ἕμισυ ζεύγος ἦτο ἄρρεν προωρισμένον εἰς θυσίαν πρὸς τὸν Θεόν.

ὅλα τὰ ἐκτὸς αὐτῆς ζῶα ἐπνίγησαν. Ἡ κιβωτὸς ἐκάθισε μετὰ ἑκατὸν πενήτηντα ἡμέρας ἐπὶ τοῦ ὄρους τῆς Ἀρμενίας Ἀραράτ. Μετὰ ἑννέα μῆνας ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ κατακλυσμοῦ ὁ Νῶε, θέλων νὰ θεβαιωθῆ, ἂν ἐξηράνθῃ ἡ γῆ, ἀφοῦ ἦδη εἶχον φανῆ αἱ κορυφαὶ τοῦ Ἀρμενικοῦ ὄρους πεδίου, ἀπέστειλε τὸν ζόρακα, ὁ ὁποῖος, ἐπειδὴ εὔρε πτώματα πρὸς τροφήν, δὲν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν κιβωτόν. Μετὰ ταῦτα ἀπέστειλε τὴν περιστερὰν, ἡ ὁποία, ἐπειδὴ δὲν εὔρε τόπον νὰ σταθῆ, διότι δὲν κάθηται ἐπὶ πτωμάτων, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν κιβωτόν. Μετὰ ἑπτὰ ἡμέρας ἀπέστειλε πάλιν τὴν περιστερὰν, ἡ ὁποία ἐπέστρεψε καὶ ἔφερεν εἰς τὸ στόμα τῆς φύλλον

Ὁ Νῶε προσφέρει θυσίαν εἰς τὸν Θεόν.

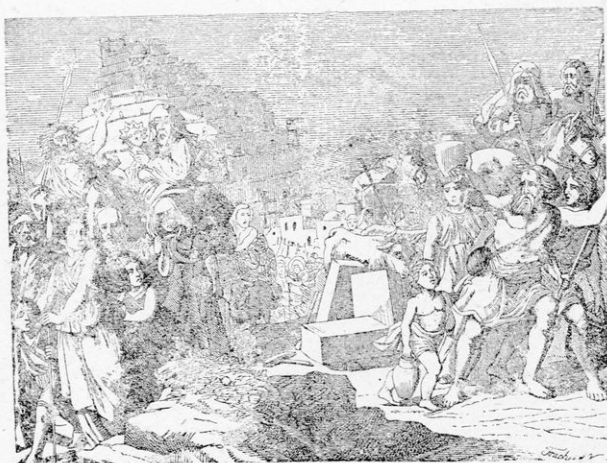
ἐλαίας. Μετ' ἄλλας ἑπτὰ ἡμέρας ἀπέστειλε τρίτην φοράν τὴν περιστερὰν, ἡ ὁποία δὲν ἐπέστρεψεν πλέον. Ἐννοήσας ἐκ τούτου ὁ Νῶε, ὅτι ἐξηράνθη ἡ γῆ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς κιβωτοῦ μετὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ τῶν ζώων ἐν ἔτος ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ κατακλυσμοῦ. Ἡ πρώτη πράξις τοῦ Νῶε μετὰ τὴν ἔξοδον ἐκ τῆς κιβωτοῦ ἦτο νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Θεὸν διὰ τὴν σωτηρίαν του. Ἐκτίσε λοιπὸν ὁ εὐσεβὴς ἀνὴρ θυσιαστήριον καὶ προσέφερε θυσίαν εἰς τὸν Θεὸν ἀνά ἓν ἐξ ὅλων τῶν ζώων τῶν καθαρῶν. Ὁ δὲ Θεὸς διεβεβαίωσε τὸν Νῶε, ὅτι οὐδέποτε πλέον θὰ ἐξολοθρεύσῃ τοὺς ἀνθρώ-

πους διὰ κατακλυσμῶν ἔδωκε δὲ ὡς σημεῖον τῆς διαβεβαιώσεως ταύτης τὸ οὐράνιον τόξον ἢ τὴν ἰριδα. Μετὰ τοῦτο ἠλόγησεν ὁ Θεὸς τὸν Νῶε καὶ τοὺς υἱούς του διὰ τῶν ἐξῆς λέξεων: «Ἀῤῥάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς».

§ 4. Ἡ Πύργος.

(Γεν. ια').

Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Νῶε, ἀναχωρήσαντες ἐκ τῆς χώρας τοῦ Ἀ-
ρασαί, διηθύνθησαν πρὸς νότον καὶ ἀνατολᾶς καὶ κατοίκησαν
εἰς μίαν πεδιάδα τῆς Σενάορ (Βαβυλωνίας), ἐκεῖ ἀπεφάρισαν νὰ

Ὁ Πύργος τῆς Βαβέλ.

κτίσωσι πόλιν καὶ πύργον, τοῦ ὁποίου ἡ κορυφή νὰ φθάσῃ μέχρι
τοῦ οὐρανοῦ ἵνα καταστήσωσι τὸ ὄνομά των ἑνδοξον. Καὶ ἤρχισε
μὲν τὸ ἔργον, ἀλλὰ δὲν ἐπροχώρησε πολὺ· διότι ὁ Θεός, τιμωρῶν
τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ ἀλαζονείαν αὐτῶν, συνέχευε τὴν γλῶσσαν

των, ὅστε ὁ εἷς δὲν ἐννοεῖ τὸν ἄλλον. Διὰ τοῦτο ὠνομάσθη ἡ πόλις Β α θ ἑ λ, δηλαδὴ σύγχυσις. Μετὰ ταῦτα ὁ Θεὸς διεσκόρπισε τοὺς ἀπογόνους τοῦ Νῶε εἰς ὅλην τὴν γῆν. Καὶ οἱ μὲν ἀπόγονοι τοῦ Σῆμ (Σημίται) κατώκησαν εἰς τὴν Ἀσίαν, οἱ δὲ ἀπόγονοι τοῦ Χαμ (Χαμίται) εἰς τὴν Ἀφρικὴν, οἱ δὲ ἀπόγονοι τοῦ Ἰάφεθ (Ἰαφεθῖται) εἰς τὴν Εὐρώπην.

ΤΜΗΜΑ Β΄.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ ΤΩΝ ΙΣΡΑΗΛΙΤΩΝ (1)

(2210—1920 π. Χ.)

§ Β. Ἀβραάμ.

(Γεν. ια'—ιε', ιε'—ιθ', κβ').

Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Νῶε, ἀφοῦ διεσπάρησαν εἰς ὅλην τὴν γῆν ἀπεμακρύνθησαν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν ἐλάτρευαν πλέον τὸν δημιουργόν, ἀλλὰ τὰ δημιουργήματα αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἀπεράσισε νὰ ἐκλέξῃ ἓνα λαόν, ὁ ὁποῖος ὄφειλε νὰ διατηρῇ τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου ἔμμελε νὰ προσέλθῃ ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου. Εἰς τὴν πόλιν τῆς Μεσοποταμίας Χαρρὰν κατῴκει εὐσεβῆς τις ἄνθρωπος ὀνομαζόμενος Ἀβραάμ, υἱὸς τοῦ Θάρα. Οὗτος κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς πατρίδος του μὲ τὴν γυναῖκά του Σάρραν καὶ τὸν ἀνεψιόν του Λώτ, ἀφοῦ παρέλαβεν ὄλους τοὺς δούλους του καὶ ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν χώραν Χαναάν (2). Ἐκεῖ ὁ μὲν Ἀβραάμ κατώκησεν εἰς τὴν

(1) Πατριάρχαι τῶν Ἰσραηλιτῶν ὀνομάζονται οἱ γενάρχοι αὐτῶν, δηλ. ὁ Ἀβραάμ, ὁ Ἰσαάκ, ὁ Ἰακώβ καὶ οἱ δώδεκα αὐτοῦ υἱοί.

(2) Χαναάν ὀνομάσθη ἡ χώρα ἀπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Χαμ Χαναάν, τοῦ ὁποῦ οἱ ἀπόγονοι, ἐλθόντες ἐκ τῆς Ἀφρικῆς κατώκησαν εἰς αὐτήν. Ὀνομάζεται δὲ Χαναάν εἰς μὲν τὴν Ἀγίαν Γραφήν καὶ *Γῆ τῆς ἐπαγγελίας*, δηλ. τῆς ὑποσχέσεως, διότι ταύτην ὑποσχέθη ὁ Θεὸς εἰς τοὺς Πατριάρχας καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους τῶν ὑπὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων. *Παλαιστίνη* ἀπὸ τῶν Φιλισταίων, οἱ ὁποῖοι κατώκουν ΝΔ. αὐτῆς ὑπὸ δὲ τῶν Χριστιανῶν *Ἀγία Γῆ*, διότι αὐτοῦ διέμεινεν ὁ Ἰησοῦς Χριστός, οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ πρῶτοι μάρτυρες τῆς πίστεως.

πόλιν Χεβρών, ὁ δὲ Λὼτ παρὰ τὴν πόλιν τῶν Σοδόμων (1).

Ἡμέραν τινὰ ὁ Λὼτ ἠχμαλωτίσθη ὑπὸ ἐχθρῶν. Τοῦτο μαθὼν ὁ Ἀβραάμ καταδιώκει μὲ τοὺς δούλους του καὶ τοὺς συμμάχους του τοὺς ἐχθρούς, τοὺς καταναίῳ καὶ ἐλευθερῶνει τὸν ἀνεψιόν. Ὅταν δὲ ἐπέστρεψεν ἐκ τῆς μάχης μὲ πολλὰ λάφυρα προεπήντησαν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς τῶν Σοδόμων καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Σαλήμ (δηλ. τῆς Ἱερουσαλήμ) Μελχισεδέκ, ὁ ὁποῖος ἦτο συνάμα καὶ ἱερεὺς τοῦ Ὑψίστου. Ὁ Μελχισεδέκ προσέφερεν εἰς τὸν Ἀβραάμ οἶνον καὶ ἄρτον καὶ ἠλόγησεν αὐτόν, ὁ δὲ Ἀβραάμ ἔδωκεν εἰς αὐτόν τὸ δέκατον ἐξ ὅλων τῶν λαφύρων.

Ὁ Ἀβραάμ ἦτο ἄτεκνος. Διὰ τοῦτο ἐλυλεῖτο πολὺ καὶ εἶπε πρὸς τὸν Θεόν: «Κύριε Θεέ, τί μὲ ὠφελοῦσι τὰ πλούτη καὶ ἡ δύναμις, ἀφοῦ δὲν ἔχω τέκνα;». Ὁ Θεὸς διεβεβαίωσεν αὐτόν ὅτι θὰ γεννήσῃ υἱόν. Καὶ πράγματι ὁ ἑκατοντούτης Ἀβραάμ ἐγέννησεν ἐκ τῆς ἐνενηκοντούτιδος Σάρρας υἱόν, τὸν ὁποῖον ὠνόμασεν Ἰσαάκ.

Ὁ Θεός, θέλων νὰ δοκιμάσῃ τὴν πίστιν τοῦ Ἀβραάμ, εἶπε πρὸς αὐτόν: «Λάβε τὸν μονογενῆ καὶ ἀγαπητόν σου υἱόν Ἰσαάκ καὶ πήγαινε εἰς τὸ ὄρος Μωριά (2) καὶ θυσιάσῃ αὐτὸν ἐκεῖ». Ὁ ποία δοκιμασία διὰ τὸν Ἀβραάμ! Μόλις ἀπέκτησεν υἱόν, μόλις ἠσθάνθη τὴν χαρὰν καὶ ἰδοὺ διατάσσεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ τὸν θυσιάσῃ. Καὶ ὅμως ὁ Ἀβραάμ ὑπακούει προθύμως εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ἔρχεται εἰς τὸ ὄρος, οἰκοδομεῖ θυσιαστήριον καὶ ἐτοιμάζεται νὰ θυσιάσῃ τὸν υἱόν του. Κατὰ τὴν στιγμὴν ὅμως ταύτην ἄγγελος Κυρίου καλεῖ τὸν Ἀβραάμ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγων: «Ἀβραάμ, μὴ βάλῃς τὴν χεῖρά σου εἰς τὸ παιδίον καὶ μὴ κάμῃς

(1) Ὁ Ἀβραάμ ὀνομάσθη ὑπὸ τῶν Χανααναίων Ἑβραῖος, δηλ. *περάτης*, διότι ἦλθεν ἐκ τῆς πέραν τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου χώρας τουτέστιν ἐκ τῆς Μεσοποταμίας. Ἐκ τοῦ Ἀβραάμ δὲ ὀνομάσθησαν οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ *Ἑβραῖοι*.

(2) Ὅρος τῆς Ἱερουσαλήμ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου μετὰ ταῦτα ὁ Σολομὼν ἔκτισε τὸν ναόν.

τίποτε εἰς αὐτό, διότι ἀπέδειξε, ὅτι φοβεῖσαι τὸν Θεόν». Ἐστράφη τότε ὁ Ἀβραάμ καὶ εἶδε κριόν, ὁ ὁποῖος ἐκρατεῖτο εἰς τὸ δάσος ἀπὸ τῶν κεράτων. Τοῦτον ἔλαβε καὶ ἐθυσίασεν ἀντὶ τοῦ υἱοῦ του. Ὁ δὲ ἄγγελος διεβεβαίωσε τὸν Ἀβραάμ, ὅτι, ἐπειδὴ ἀπέδειξε τὴν πίστιν του, ὁ Θεὸς θὰ ὑπερευλογήσῃ αὐτὸν καὶ θὰ ὑπερπληθύνῃ τὸ γένος του ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης, καὶ ὅτι διὰ τοῦ γένους του θὰ εὐλογηθῶσιν ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς.

Ἐνῶ ὁ Λὼτ καὶ ἡ οἰκογένειά του ἔζων εὐσεβῶς, ὅλοι οἱ λοιποὶ κάτοικοι τῶν Σοδόμων, ὡς καὶ τῆς πλησίον πόλεως τῶν Γομόρων, ἦσαν ἀσεβέστατοι. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἔσφρηξε πῦρ καὶ θεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέστρεψε καὶ τὰς πόλεις ταύτας καὶ τοὺς ἀσεβεστάτους κατοικοῦς των.

§ 45. Γάμος τοῦ Ἰσαάκ.

(Γεν. κδ').

Μετὰ τινα ἔτη ἀπέθανεν ἡ Σάρρα· ὁ δὲ Ἀβραάμ ἔθαψεν αὐτὴν εἰς ἓν σπήλαιον, τὸ ὁποῖον ἔκειτο πλησίον τῆς πόλεως Χεβρών καὶ τὸ ὁποῖον ἠγόρασεν, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς οἰκογενειακὸς τάφος. Εἰς τὸ σπήλαιον τοῦτο ἐτάφησαν μετὰ ταῦτα ὁ Ἀβραάμ, καὶ ὁ Ἰσαάκ, καὶ ἡ Ρεβέκκα, καὶ ὁ Ἰακώβ καὶ ἡ Λεῖα (1).

Μετὰ τὸν θάνατον τῆς Σάρρας ὁ Ἀβραάμ ἀπεφάσισε νὰ νυμφεύσῃ τὸν Ἰσαάκ καὶ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν γυναῖκα ὄχι ἐκ τῶν θυγατέρων τῶν Χανααναίων, ἀλλ' ἐκ τῶν συγγενῶν του, οἱ ὁποῖοι ἔζων εἰς τὴν πατρίδα του. Ἐκάλεσε λοιπὸν τὸν πιστὸν του ἐπιστάτην Ἐλιέξερ καὶ παρήγγειλεν εἰς αὐτὸν νὰ μεταβῇ εἰς τὴν πατρίδα του καὶ νὰ ἐκλέξῃ γυναῖκα τοῦ Ἰσαάκ ἐκ τῶν συγγενῶν του. Ὁ Ἐλιέξερ ὑπήκουσε προθύμως, ἐφόρτωσεν ἐπὶ δέκα καμήλων διάφορα δῶρα καὶ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν πόλιν τῆς Μεσοποταμίας Χαρρὰν, ὅπου κατοικεῖ ὁ Ναχώρ, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀβραάμ. Ὅτε δὲ ἔφθασεν ἔξω τῆς πόλεως ταύτης, ἐστάθη πλησίον τοῦ φρεάτου, ἐκ τοῦ ὁποῖου ἐλάμβαναν ὕδωρ αἱ θυγατέρες τῶν πολιτῶν, καὶ προσηυχῆθη εἰς τὸν Θεὸν ὡς ἑξῆς: «Κύριε, ἃς συμβῆ ὥστε ἡ κό-

(1) Ἡ Ραχὴλ ἐτάφη πλησίον τῆς πόλεως τῆς Ἰουδαίας Βηθανῆ.

ρη εκείνη, παρὰ τῆς ὁποίας ἐγὼ θὰ ζητήσω ὕδωρ καὶ αὐτὴ θὰ μοῦ δώσῃ καὶ θὰ ποτίσῃ τὰς καμήλους μου, αὐτὴ νὰ εἶναι ἡ γυνὴ, τὴν ὁποίαν προωρίσες διὰ τὸν Ἰσαάκ». Μόλις ἐτελείωσε τὴν προσευχὴν ὁ Ἐλιέζερ καὶ ἰδοὺ ἔρχεται κόρη ὠραιότατη, ἡ Ρεβέκκα, θυγάτηρ τοῦ Βαθουήλ, υἱοῦ τοῦ Ναχώρ. Ἀφοῦ δὲ ἐγέμισε τὴν ὑδρίαν τῆς καὶ ἠτοιμάζετο νὰ ἀναχωρήσῃ, ἐπλησίασε πρὸς αὐτὴν ὁ Ἐλιέζερ καὶ εἶπε: «Δός μου, παρακαλῶ, νὰ πῶ ὀλίγον ὕδωρ ἐκ τῆς ὑδρίας σου». Ἡ Ρεβέκκα εὐχαρίστως ἔδωκεν εὐθὺς εἰς αὐτὸν νὰ

Ὁ Ἐλιέζερ καὶ ἡ Ρεβέκκα.

πίη καὶ ἐπότισε τὰς καμήλους του. Ἐκ τούτου ἐνόησεν ὁ Ἐλιέζερ, ὅτι αὐτὴ εἶνε ἡ γυνὴ ἡ προωρισμένη διὰ τὸν Ἰσαάκ. Ἐδώρησεν εἰς τὴν Ρεβέκκαν πολὺτιμα δῶρα καὶ ἠρώτησεν αὐτὴν τίνας θυγάτηρ εἶναι καὶ ἂν ὑπάρχῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς τῆς τόπος, ἵνα διανυκτερεύσῃ αὐτὸς καὶ οἱ ἄνθρωποι του. Ἡ κόρη ἀπεκρίθη: «Εἶμαι κόρη τοῦ Βαθουήλ καὶ ὑπάρχει εἰς τὸν πατριζὸν μου οἶκον καὶ τόπος πρὸς διανυκτερεύειν σοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων σου καὶ τροφὴ ἄφθονος διὰ τὰς καμήλους. Μετὰ τοῦτο ἡ Ρεβέκκα ἔτρεξεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς καὶ διηγῆθη τὰ πάντα εἰς τὴν μητέρα. Ὁ Λά-

σαν ὁ ἀδελφὸς τῆς Ρεβέκκας, μαθὼν ταῦτα ἔσπευσε πρὸς προῦ-
πάντησαν τοῦ ξένου καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν,
ὅπου παρετέθη δειπνόν. Ἄλλ' ὁ Ἐλιέξερ εἶπε: Δὲν θὰ φάγω πρῖν
σᾶς εἶπω διατὶ ἦλθα· διηγήθη δὲ ὅλα τὰ συμβάντα. Τότε οἱ γονεῖς
τῆς Ρεβέκκας εἶπαν· Βλέπομεν φανερῶς, ὅτι εἶναι θέλημα Κυρίου
νὰ γίνῃ ἡ Ρεβέκκα σύζυγος τοῦ Ἰσαάκ. Ἐπειτα ἐκάλεσαν τὴν Ρε-
βέκκαν καὶ ἠρώτησαν αὐτὴν ἂν θέλῃ νὰ πηγαίῃ μετὸν Ἐλιέξερ
καὶ νὰ γίνῃ σύζυγος τοῦ Ἰσαάκ. Ἡ Ρεβέκκα συγκατετέθη. Ὁ δὲ
Ἐλιέξερ παρέλαβε τὴν Ρεβέκκαν καὶ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Χανα-
άν, ὅπου ἔγιναν δεκτοὶ μετὰ χαρὰν καὶ ἀγαλλίαςιν ὑπὸ τοῦ Ἰσαάκ
καὶ τοῦ Ἀβραάμ.

Ὁ Ἀβραάμ ἀπέθανε πολὺ γέρον, εἰς ἡλικίαν ἑκατὸν ἑβδο-
μήκοντα πέντε ἐτῶν.

§ 7. υἱοὶ τοῦ Ἰσαάκ.

(Γεν. κε', κς', κη').

Ἡ Ρεβέκκα ἐγέννησε διδύμους υἱούς, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν
πρωτότοκος ὠνομάσθη Ἡσαῦ, ὁ δὲ δευτερότοκος Ἰακώβ. Ὁ Ἡ-
σαῦ ἔμενεν εἰς τοὺς ἀγροὺς κυνηγῶν, ὁ Ἰακώβ ἔζη εἰς τὴν πατρι-
κὴν οἰκίαν. Ἠγάπα ὁ μὲν πατὴρ τὸν Ἡσαῦ, διότι αὐτὸς εἶχε τὰ
πρωτοτόκια καὶ διότι ἔφερον εἰς αὐτὸν κυνήγιον, ἡ δὲ μήτηρ ἠ-
γάπα τὸν Ἰακώβ, διότι ἔμενε πλησίον τῆς. Ἡμέραν τινὰ ἦλθεν ὁ
Ἡσαῦ ἐκ τῶν ἀγρῶν πειναλὲς καὶ εὔρε τὸν Ἰακώβ μαγειρεύοντα
φακὰς, ἐκ τῶν ὁποίων ἐζήτησεν. Ὁ Ἰακώβ ἠθέλησε νὰ ἐκμεταλ-
λευθῇ τὴν μεγάλην πείναν τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ εἶπε: Σοῦ δίδω, ἐὰν
μοῦ πωλήσῃς σήμερον τὰ πρωτοτόκιά σου. Ὁ δὲ ἀσυλλόγιστος
Ἡσαῦ προθύμως ἐπώλησεν αὐτά. Τοιοῦτοτρόπως δι' ὀλίγην φα-
κὴν ἐπώλησεν ὁ Ἡσαῦ τὰ πρωτοτόκιά του, τοῦτέστι τὴν κυριαρχί-
αν ἐπὶ τῶν ἀδελφῶν του καὶ ὅλης τῆς οἰκογενείας του καὶ τὸ δι-
καίωμα εἰς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ περὶ κατακτίσεως τῆς Χα-
ναάν.

Ὁ Ἰσαάκ ἐγήρασε καὶ δὲν ἔβλεπεν. Ἐκάλεσε λοιπὸν τὸν Ἡ-
σαῦ καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν: Υἱέ μου, ἰδοὺ ἐγήρασα καὶ δὲν γνωρίζω
τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου μου· λάβε τὰ ὄπλα σου καὶ ἔξελθε εἰς τοὺς
ἀγροὺς καὶ κυνήγησε καὶ ἐτοίμασε τὰ φαγητά, τὰ ὁποῖα ἀγαπῶ,

καὶ φέρε μου νὰ φάγω, ἵνα σὲ εὐλογήσω πρὶν πεθάνω. Ἡ Ρεβέκα, ἀκούσασα ταῦτα, εἶπε πρὸς τὸν Ἰακώβ: Υἱέ μου, πήγαινε εἰς τὸ ποιμνιον καὶ λάβε δύο ἐρίφια, ἐκ τῶν ὁποίων θὰ ἐτοιμάσω τὰ ἀρεστά εἰς τὸν πατέρα σου φαγητά· ταῦτα δὲ φέρε εἰς αὐτὸν νὰ φάγῃ, ἵνα σὲ εὐλογήσῃ πρὶν ἀποθάνῃ. Ὁ Ἰακώβ ἐξετέλεσε τὴν παραγγελίαν τῆς μητρὸς του. Αὐτὴ δέ, ἀφοῦ ἠτοίμασε τὰ φαγητά, ἐνέδυσε τὸν Ἰακώβ μὲ τὰ ἐνδύματα τοῦ Ἡσαῦ, ἐζάλυψε τὰς

Ὁ Ἰσαὰκ εὐλογεῖ τὸν Ἰακώβ.

χειρὰς καὶ τὰ γυμνὰ μέρη τοῦ λαμποῦ του μὲ τὰ δέσματα τῶν ἐριφίων, ἵνα εἶναι δασύς, ὡς ὁ Ἡσαῦ, καὶ τὸν ἀπέστειλε πρὸς τὸν πατέρα. Ὁ Ἰσαὰκ ἐρωτᾷ τὸν Ἰακώβ. Ποῖος εἶσαι τέκνον μου; Ὁ Ἰακώβ ἀποκρίνεται: Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἡσαῦ ὁ πρωτότοκός σου υἱός. Ἐξετέλεσα τὴν διαταγὴν σου καὶ τώρα φάγε ἐκ τοῦ κυνηγίου μου, ἵνα μὲ εὐλογήσῃς. Ὁ Ἰσαὰκ, ὑποπτευθεὶς ἐκ τῆς φωνῆς, λέγει: Πλησίασε, τέκνον μου, ἵνα σὲ ψηλαφήσω ἂν τῷ ὄντι σὺ εἶσαι ὁ υἱός μου Ἡσαῦ ἢ ὄχι. Ὁ Ἰακώβ ἐπλησίασεν. Ὁ δὲ Ἰσαὰκ ψηλαφήσας αὐτὸν διστάζει καὶ λέγει: Ἡ μὲν φωνὴ φωνὴ Ἰακώβ, αἱ

δὲ χεῖρες χεῖρες Ἡσαῦ. Ἵνα βεβαιωθῆ ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ Ἡσαῦ, ἐρωτᾷ πάλιν· Σὺ εἶσαι ὁ υἱὸς μου Ἡσαῦ; Μάλιστα, ἀποκρίνεται ὁ Ἰακώβ. Τότε ὁ Ἰσαὰκ λέγει πρὸς αὐτόν· Πρόσφερε μου ἐκ τοῦ κνηγίου σου, ἵνα φάγω καὶ σὲ εὐλογήσω. Ὁ Ἰακώβ προσέφερεν· ὁ δὲ Ἰσαὰκ ἀφ' οὗ ἔφαγε καὶ ἔπιεν, ἠλόγησεν αὐτόν. Μόλις ἐξῆλθεν ἐκ τῆς οἰκίας ὁ Ἰακώβ, εἰσέρχεται ὁ Ἡσαῦ φέρων τὰ ἀγαπητὰ εἰς τὸν πατέρα του φαγητὰ. Μανθάνει τότε τὴν ἀδελφικὴν ἀπάτην καὶ ὀργίζεται καὶ ἀποφασίζει νὰ φονεύσῃ τὸν ἀδελφόν του, ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς, ἵνα μὴ τὸν λυπήσῃ. Ἡ Ρεβέκκα, μαθοῦσα τοῦτο, συμβουλεύει τὸν Ἰακώβ νὰ φύγῃ εἰς τὴν Χαροὰν καὶ νὰ μείνῃ ἐκεῖ πλησίον τοῦ ἀδελφοῦ της Λάβαν, μέχρις οὗ παρέλθῃ ἡ ὀργὴ τοῦ Ἡσαῦ. Εἰς τοῦτο συνεφώνησε καὶ ὁ Ἰσαὰκ, ὁ ὁποῖος παρήγγειλεν εἰς τὸν Ἰακώβ νὰ λάβῃ γυναῖκα ἐκ τῶν θυγατέρων τοῦ Λάβαν.

§ 8. Φυγὴ τοῦ Ἰακώβ.

(Γεν. κη', κθ')

α'.

Ὁ Ἰακώβ ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς πόλεως Βηρσαβέ, εἰς τὴν ὁποίαν κατοίκει τότε ὁ Ἰσαὰκ, καὶ ἦλθε τὴν ἐσπέραν εἰς ἓνα τόπον, ὅπου ἠναγκάσθη νὰ διανυκτερεύσῃ· διότι ἕνεκα τοῦ σκότους δὲν ἠδύνατο νὰ προχωρήσῃ. Λαβὼν δὲ λίθον ἔθεσεν αὐτόν προσκεφάλαιον καὶ ἐκοιμήθη. Εἰς τὸν ὕπνον του εἶδε κλίμακα, τῆς ὁποίας ἡ μὲν βάσις ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς γῆς, ἡ δὲ κορυφὴ ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ, οἱ δὲ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἀνέβαιναν εἰς αὐτὴν καὶ κατέβαιναν ὑπεράνω δὲ αὐτῆς ἴστατο ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος εἶπε πρὸς αὐτόν· Ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεὸς τοῦ Ἀβραάμ καὶ τοῦ Ἰσαὰκ· τὴν γῆν, ἐπὶ τῆς ὁποίας κοιμᾶσαι, θὰ δώσω εἰς σὲ καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους σου, οἱ ὅποιοι θὰ πληθυνθῶσιν ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης· διὰ σοῦ καὶ διὰ τῶν ἀπογόνων σου θὰ εὐλογηθῶσιν ὅλαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς· ἰδοὺ ἐγὼ εἶμαι μετὰ σοῦ καὶ θὰ σὲ διαφυλάττω πανταχοῦ, ὅπου θὰ ὑπάγῃς, καὶ θὰ σὲ ἐπαναφέρω εἰς τὴν γῆν ταύτην. Ὁ Ἰακώβ ἠγέρθη ἔντρομος ἐκ τοῦ ὕπνου καὶ εἶπεν· Ὡς φοβερός ὁ τόπος οὗτος· οὐκ ἔστι τοῦτο ἄλλ' ἢ οἶκος Θεοῦ, καὶ αὕτη ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ· του-

τέστι· Πόσον φοβερός είναι ὁ τόπος οὗτος! Ὁ τόπος οὗτος δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ κατοικία τοῦ Θεοῦ καὶ πύλη, ἢ ὁποία φέρει εἰς τὸν οὐρανόν. Τὸν λίθον δέ, τὸν ὁποῖον εἶχε προσκεφάλαιον, ἔστησεν ὄρθιον καὶ ἔχυσεν ἔλαιον ἐπ' αὐτοῦ, ἵνα καθιερώσῃ εἰς τὸν Θεόν. Ὡνόμασε δὲ τὴν παρακειμένην πόλιν, δηλαδή τὴν Λούζ, Βαϊθίλ. (1) Τέλος ηὐχήθη εἰς τὸν Θεόν, ὅτι, ἐὰν τὸν διαφυλάξῃ καθ'

Ἡ κλιμαξ τοῦ Ἰακώβ.

ᾧδὸν καὶ τὸν ἐπαναφέρει σῶρον καὶ ἀβλαβῆ εἰς τὸν πατριζὸν τοῦ οἴκου, θὰ μεταβάλῃ τὸν λίθον τοῦτον εἰς θυσιαστήριον τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ προσφέρει εἰς τὸν Θεὸν τὸ δέκατον ἐξ ὅλων τῶν ὑπαρχόντων του.

(1) Εἶνε λέξις Ἑβραϊκῆ καὶ σημαίνει οἶκον Θεοῦ.

6'.

Ὁ Ἰακώβ, ἔλθων εἰς τὴν Χαροάν, κατέλυσε πλησίον τοῦ θεῖου του Λάβαν, ὁ ὁποῖος εἶχε δύο θυγατέρας, πρεσβυτέραν τὴν Λείαν καὶ νεωτέραν τὴν Ραχὴλ. Ἡ Λεία δὲν ἦτο τόσον ὡραία, ἡ Ραχὴλ ἦτο ὡραιότατη. Ὁ Ἰακώβ ἠγάπησε τὴν Ραχὴλ καὶ εἶπε πρὸς τὸν Λάβαν: Σὲ ὑπηρετῶ ἑπτὰ ἔτη, ἐὰν μοῦ δώσης γυναῖκα τὴν Ραχὴλ. Ὁ Λάβαν παρεδέχθη. Μετὰ παρέλευσιν ὅμως ἑπταετίας ὁ Λάβαν ἔδωκεν εἰς τὸν Ἰακώβ ἀντὶ τῆς Ραχὴλ τὴν Λείαν, τὴν ὁποίαν ὁ Ἰακώβ κατὰ τοὺς γάμους του δὲν ἀνεγνώρισε, διότι ἔφερε πέπλον πυκνόν. Τοιουτοτρόπως ὁ Ἰακώβ ἔλαβε τὴν πρέπουσαν τιμωρίαν. Ὅπως αὐτὸς ἄλλοτε ἠπάτησε τὸν πατέρα του, εἰς τὸν ὁποῖον παρουσιάσθη ὡς Ἡσαῦ, τοιουτοτρόπως ἠπατήθη τὴν ὥρα ὑπὸ τοῦ Λάβαν. Τὴν ἀπάτην δὲ ταύτην ἀνεκάλυψε τὴν ἐπιουῖσαν καὶ ἐξέφρασε παράπονα εἰς τὸν πενθερόν του· οὗτος ὅμως εἶπεν, ὅτι εἰς τὸν τόπον του εἶναι συνήθεια νὰ ὑπανδρεύηται πρώτη ἢ πρεσβυτέρα καὶ ἔπειτα ἡ νεωτέρα, ὑπεσχέθη ὅμως εἰς αὐτὸν τὴν νεωτέραν, ἐὰν ὑπηρετήσῃ ἄλλα ἑπτὰ ἔτη. Ὁ Ἰακώβ συγκατετέθη· ὁ δὲ Λάβαν ἔδωκεν εἰς αὐτὸν μετὰ ἑπτὰ ἔτη καὶ τὴν Ραχὴλ.

§ 9. Ἐπιστροφή τοῦ Ἰακώβ.

(Γεν. λα'—λε')

Ὁ Ἰακώβ ἐγέννησε τοὺς ἐξῆς δώδεκα υἱούς, Ρουβὴν, Συμεὼν, Λευὶ, Ἰούδαν, Ἰσάχαρ, Ζαβουλὼν, Λάν, Νεφθαλεὶμ, Γάδ, Ἀσήρ, Ἰωσήφ καὶ Βενιαμὴν (ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη βραδύτερον εἰς τὴν Χαναάν). Ἀφοῦ δὲ ἔμεινεν εἰς τὴν Χαροάν εἴκοσιν ἔτη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν πατρίδα του, παραλαβὼν τὰς γυναῖκας, τὰ παιδιά, τοὺς δούλους καὶ τὰ ὑπάρχοντα. Ἐπειδὴ ὅμως ἐφοβεῖτο τὴν ὁργὴν τοῦ ἀδελφοῦ του Ἡσαῦ, ἱκετεύει τὸν Θεὸν νὰ τὸν σώσῃ ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Ἡσαῦ. Ὁ δὲ Θεὸς διεβεβαίωσεν αὐτόν, ὅτι οὐδεὶς φόβος ὑπάρχει, διότι αὐτὸς τὸν διαφυλάττει· μετωνόμασε δὲ τότε τὸν Ἰακώβ Ἰσραὴλ καὶ ἐξ αὐτοῦ ὀνομάσθησαν οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ Ἰσραηλῖται. Καὶ πράγματι ὁ Ἡσαῦ, ὅτε ἔμαθεν ὅτι πλησιάζει

ὁ Ἰακώβ. τρέχει εἰς συνάντησίν του, τὸν ἐναγκαλίζεται καὶ τὸν καταφιλεῖ, ἐνῶ χύνει ἄφθονα δάκρυα. Ὁ Ἰακώβ, ἔλθὼν εἰς τὴν Χεβρών, ἔγινε δεκτὸς μὲ μεγίστην χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν ὑπὸ τοῦ πατρὸς του Ἰσαὰκ (1), ὁ ὁποῖος ἀπέθανε βραδύτερον εἰς βαθύ γῆρας, ἔχων ἡλικίαν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἐτῶν. Ἐκ τῶν δύο υἱῶν

Ὁ Ἡσαῦ ἐναγκαλίζεται τὸν Ἰακώβ.

τοῦ Ἰσαὰκ ὁ μὲν Ἰακώβ ἔμεινεν εἰς τὴν Χαναάν, ὁ δὲ Ἡσαῦ μετέβη εἰς ἄλλην χώραν, κειμένην πρὸς Ν. τῆς Χαναάν. Ἀπὸ τοῦ Ἡσαῦ δέ, ὁ ὁποῖος ὀνομάσθη Ἐδώμ, κατὰγονται οἱ Ἰδουμαῖοι.

§ 10. Πώλησις τοῦ Ἰωσήφ.

(Γεν λς')

Ἐκ τῶν δώδεκα υἱῶν ὁ Ἰακώβ ἠγάπα περισσότερον τὸν Ἰωσήφ, διότι ἐγεννήθη κατὰ τὸ γῆρας (ὁ νεώτερος Βενιαμὴν ἦτο τότε μόλις ἑνὸς ἔτους). Διὰ τοῦτο δὲ κατεσκεύασεν εἰς αὐτὸν πο-

(1) Ἡ μήτηρ του Ῥεβέκκα εἶχεν ἀποθάνει πρὸ τῆς ἐπιστροφῆς του.

λυτελέστατον ἐπανωφόριον. Διὰ τὴν προτίμησιν ὅμως ταύτην ἐμίσησαν τὸν Ἰωσήφ οἱ ἀδελφοί του. Τὸ μίσος δὲ τοῦτο ἠΐξησεν, ὅτε ὁ Ἰωσήφ διηγῆθη εἰς αὐτοὺς τὰ ἐξῆς δύο ὄνειρα: πρῶτον, ὅτι ἔδεναν δεμάτια εἰς τὴν πεδιάδα καὶ ὅτι τὸ μὲν ἰδικόν του δεμάτιον ἴστατο ὄρθιον, τὰ δὲ δεμάτια τῶν ἀδελφῶν του προσεκύονον τὸ ἰδικόν του· δεύτερον, ὅτι ὁ ἥλιος (ὁ πατήρ) καὶ ἡ σελήνη (ἡ μήτηρ) καὶ ἔνδεκα ἀστέρες (οἱ ἔνδεκα ἀδελφοί) προσεκύονον αὐ-

Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ πωλοῦν αὐτὸν εἰς τοὺς Ἰσμηλίτας.

τόν. Ἡμέραν τινὰ ἀπέστειλεν ὁ Ἰακώβ τὸν Ἰωσήφ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς του, οἱ ὅποιοι ἔβασκον τὰ πρόβατα, ἵνα ἴδῃ πῶς ἔχουσιν αὐτοὶ καὶ τὰ ζῆα. Οὗτοι, ἰδόντες τὸν Ἰωσήφ μαζορόθεν, εἶπαν μεταξὺ των: Ἴδου ἔρχεται ἐκεῖνος ὁ ἐνυπνιαστής ἃς τὸν φονεύσωμεν λοιπὸν καὶ ἃς τὸν εἰσάγωμεν εἰς ἓνα ἐκ τῶν λάκκων (δηλ. εἰς μίαν ἐκ τῶν δεξαμενῶν, αἱ ὁποῖαι ἐδέχοντο τὸ ὕδωρ τῆς βροχῆς) καὶ ἃς εἴπωμεν εἰς τὸν πατέρα μας, ὅτι θηρίον κατέφαγεν αὐτόν· τοιοῦτοτρόπος ἐκηδεύομεν τὰ ὄνειρα αὐτοῦ. Εἰς τὴν ἀπόφασιν ὅμως ταύτην ἀντέστη ὁ Ρουβὴν, ὁ ὅποιος συνεβούλευσε τοὺς ἀδελφοὺς νὰ μὴ βάψωσι τὰς χεῖρας των με ἀδελφικὸν αἷμα. ἀλλὰ νὰ εἰρῶσι τὸν Ἰωσήφ εἰς ἓνα ἐκ τῶν λάκκων, ἐσκόπευε δὲ νὰ τὸν ἐ-

ξαγάγη ἐξεΐθεν θραδύτερον καὶ νὰ τὸν ἀποδώσῃ εἰς τὸν πατέρα. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ ἐλείσθησαν, διότι ἦσαν βέβαιοι, ὅτι ἐντὸς τοῦ λάκκου ἐξ ἅπαντος θὰ ἀπέθνησκεν ἐκ τῆς πείνης. Ὅτε δὲ ἦλθεν ὁ Ἰωσήφ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὸ πολυτελέστατον ἐπανωφόριον καὶ τὸν ἔροισαν εἰς λάκκον κενόν. Μετὰ ταῦτα ἐκάθισαν νὰ φάγωσιν, ἐνῶ δὲ ἔτρωγαν, εἶδαν συνοδείαν ἐμπόρων Ἰσμηλιτῶν (1), οἱ ὁποῖοι μετέβαινον εἰς τὴν Αἴγυπτον. Τότε ὁ Ἰούδας εἶπε πρὸς τοὺς ἀδελφούς του· τί θὰ ὠφεληθῶμεν, ἐὰν φονεύσωμεν τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὁ ὁποῖος εἶναι σάφῃς ἡμῶν, καὶ κρύψωμεν τὸν θάνατόν του; Ἄς τὸν πωλήσωμεν εἰς τοὺς Ἰσμηλίτας. Οἱ ἀδελφοὶ συγκατετέθησαν, ἐξήγαγον τὸν Ἰωσήφ ἐκ τοῦ λάκκου καὶ τὸν ἐπώλησαν εἰς τοὺς ἐμπόρους ἀντὶ εἴκοσιν ἀργυρίων (ἐξήκοντά δύο δραχμῶν). Μετὰ ταῦτα ἔχρισαν τὸ ἐπανωφόριον μὲ ἀίμα ἐριφίου καὶ τὸ ἀπέστειλαν πρὸς τὸν πατέρα, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήγγειλαν τὰ ἔξῃς: Εὗραμεν τοῦτο· γνώρισε ἂν εἶναι τὸ ἐπανωφόριον τοῦ υἱοῦ σου ἢ ὄχι. Ὁ πατὴρ ἀνεγνώρισεν αὐτὸ καὶ εἶπε: Τὸ ἐπανωφόριον τοῦ υἱοῦ μου εἶναι· θηρίον κατέφαγεν αὐτόν. Καὶ διαρρήξας τὰ ἱμάτιά του ἐθρήνηε τὸν ἀγαπητόν του υἱὸν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας λέγων: Πενθὸν θὰ καταβῶ εἰς τὸν τάφον πρὸς τὸν υἱόν μου. Οἱ Ἰσμηλίται, ἐλθόντες εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐπώλησαν τὸν Ἰωσήφ εἰς τὸν Πετεφρῆν, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀρχηγὸς τῶν σοματοφυλάκων τοῦ Φαραώ (2).

§ 11. Ὁ Ἰωσήφ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Πετεφροῦ καὶ εἰς τὴν φυλακὴν.

(Γεν. 40, μ')

Ὁ Ἰωσήφ διὰ τῆς καλῆς του διαγωγῆς ἀπέκτησε τὴν εὖνοιαν τοῦ Πετεφροῦ, ὁ ὁποῖος τὸν κατέστησεν ἐπιστάτην τοῦ οἴκου του. Ἡ γυνὴ ὁμῶς τοῦ Πετεφροῦ διέβαλε τὸν Ἰωσήφ εἰς τὸν ἄνδρα τῆς ὡς ἄπιστον. Οὗτος δέ, πιστεύσας εἰς τοὺς λόγους τῆς γυναικὸς του, ἔροισεν τὸν Ἰωσήφ εἰς τὴν φυλακὴν. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν φυλακὴν ὁ ἐνάρετος Ἰωσήφ διὰ τῆς χρηστῆς του διαγωγῆς ἀπέ-

(1) Οἱ Ἰσμηλίται κατοικοῦν εἰς τὴν Βόρειον Ἀραβίαν.

(2) Ἡ λέξις Φαραώ ἦτο τίτλος τῶν βασιλέων τῆς Αἴγυπτου, σημαίνει δὲ μέγαν οἶκον

ζητησε την εὔνοιαν τοῦ δεσμοφύλακος, ὁ ὁποῖος κατέστησεν αὐτὸν ἐπιστάτην τῶν δεσμίων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν ὁ ἀρχιοινοχόος καὶ ὁ ἀρχισιτοποιὸς τοῦ Φαραώ. Προΐαν τινα ὁ Ἰωσήφ εἶδεν αὐτοὺς πολὺ ἀήθεις καὶ τοὺς ἠρώτησε περὶ τῆς αἰτίας· οὗτοι δὲ ἀπεκρίθησαν, ὅτι εἶδαν ὄνειρα, τῶν ὁποίων δὲν ὑπάρχει ὁ ἐξηγητής. Ὁ Ἰωσήφ εἶπεν· Αἱ ἐξηγήσεις τῶν ὀνείρων εἶναι δῶρον τοῦ Θεοῦ· νὰ μοῦ τὰ διηγηθῆτε. Τότε ὁ ἀρχιοινοχόος εἶπεν· Εἶδα τρία κλήματα, τὰ ὁποῖα ἐβλάστησαν καὶ ἤρθησαν καὶ τῶν ὁποίων αἱ

Ὁ Ἰωσήφ ἐξηγεῖ τὰ ὄνειρα τοῦ ἀρχιοινοχόου καὶ τοῦ ἀρχισιτοποιοῦ τοῦ Φαραώ.

σταφυλαὶ ὠρίμασαν· τὰς σταφυλὰς ταύτας ἐθλίψα εἰς τὸ ποτήριον τοῦ Φαραώ· τὸ ὁποῖον προσέφερα εἰς αὐτόν. Ὁ Ἰωσήφ ἀπεκρίθη· Αὕτη εἶναι ἡ ἐξήγησις τοῦ ὀνείρου· τὰ τρία κλήματα εἶναι τρεῖς ἡμέραι, μετὰ τὰς ὁποίας ὁ Φαραώ θὰ σὲ ἐπιναφέρῃ εἰς τὸ ἀξίωμα. Σὲ παρακαλῶ ὁμως νὰ μὲ ἐνθυμηθῆς καὶ νὰ εἴπῃς εἰς τὸν Φαραώ νὰ μὲ ἀπολύσῃ, διότι οὐδὲν κακὸν ἐπραξα. Μετὰ ταῦτα ὁ ἀρχισιτοποιὸς εἶπεν· Ἐγὼ εἶδα, ὅτι ἔφερα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου τρία κά-

νιστρα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἄνωθεν περιεῖχε διὰ τὸν Φαραῶ διάφορα πλακούντια, τὰ ὁποῖα ἔτρωγαν τὰ πτηνά. Ὁ Ἰωσήφ ἀπεκρίθη. Αὕτη εἶναι ἡ ἐξήγησις τοῦ ὄνειρου· τὰ τρία κίνιστρα εἶναι τρεῖς ἡμέραι, μετὰ τὰς ὁποίας ὁ Φαραῶ θὰ σὲ ἀποκεφαλίσῃ καὶ θὰ σὲ κορεμάσῃ ἐπὶ ξύλου καὶ τὰ πτηνά θὰ φάγωσι τὰς σάρκας σου. Ἀληθῶς μετὰ τρεῖς ἡμέρας ὁ Φαραῶ, ἑορτάζων τὰ γενέθλιά του ἔξαμεν εἰς τὸν ἀρχιοινοχόον καὶ τὸν ἀρχισιτοποῖον ὅσα προεῖπεν ὁ Ἰωσήφ. Ἀλλ' ὁ ἀρχιοινοχός ἐλησμόνησεν εἰς τὴν εὐτυχίαν του τὴν παράκλησιν τοῦ Ἰωσήφ καὶ οὐδὲν ἔπραξε πρὸς ἀπελευθέρωσιν αὐτοῦ.

§ 12. Δόξα τῷ Ἰωσήφ.

Γεν. μα').

Μετὰ δύο ἔτη εἶδεν ὁ Φαραῶ τὸ ἐξῆς ὄνειρον: Ἐνῶ ἴστατο πλησίον τοῦ ποταμοῦ Νείλου, εἶδεν ἑπτὰ ὠραίας καὶ παχείας ἀγελάδας, αἱ ὁποῖαι ἀνέβαιναν ἐκ τοῦ ποταμοῦ καὶ ἔβοσκαν εἰς τὰς ὄχθας αὐτοῦ, ὅπισθεν δὲ αὐτῶν εἶδεν ἑπτὰ ἄλλας ἀσχήμους καὶ ἰσχνάς, αἱ ὁποῖαι κατέφαγαν τὰς ὠραίας καὶ παχείας. Ὁ Φαραῶ, ἐγερωθεὶς ἐκ τοῦ ὕπνου, ἐκοιμήθη πάλιν καὶ εἶδε δεύτερον ὄνειρον, τὸ ἐξῆς: εἶδεν ὅτι ἐβλάσταναν ἑπτὰ ὠραῖοι καὶ παχεῖς στάχυες, ὅπισθεν δὲ αὐτῶν εἶδεν ἑπτὰ ἄλλους λεπτοὺς καὶ καμένους ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ἀνέμου, οἱ ὁποῖοι κατέπιαν τοὺς ὠραίους καὶ παχεῖς. Ταραχθεὶς ἐκ τῶν ὄνειρων τούτων ἐκάλεσε τὴν προΐαν ὄλους τοὺς σοφοὺς καὶ ὄνειροκρίτας τῶν Αἰγυπτίων, παρὰ τῶν ὁποίων ἐζήτησεν ἐξήγησιν· οὐδεὶς ὁμως ἠδυνήθη νὰ ἐξηγήσῃ αὐτά. Τότε ὁ ἀρχιοινοχός ἐνεθυμήθη τὸν Ἰωσήφ καὶ διηγήθη εἰς τὸν Φαραῶ ὅσα συνέβησαν εἰς αὐτόν, ὅτε ἦτο εἰς τὴν φυλακὴν. Προσεκλήθη λοιπὸν ὁ Ἰωσήφ καὶ ἔδωκε τὴν ἐξῆς ἐξήγησιν: Τὰ δύο ὄνειρα σημαίνουσιν ἓν καὶ τὸ αὐτό· αἱ ἑπτὰ παχεῖαι ἀγελάδες καὶ οἱ ἑπτὰ παχεῖς στάχυες σημαίνουσιν ἑπτὰ ἔτη εὐφορίας, αἱ δὲ ἑπτὰ ἰσχναὶ ἀγελάδες καὶ οἱ ἑπτὰ λεπτοὶ στάχυες σημαίνουσιν ἑπτὰ ἔτη ἀφορίας καὶ πείνης. Ἡ ἐπανάληψις δὲ τοῦ ὄνειρου σημαίνει, ὅτι ὁ Θεὸς ἀπεφάσισε νὰ ἐτελέσῃ ταῦτα ταχέως. Συνεβούλευσε δὲ τὸν Φαραῶ νὰ εὔρῃ ἄνδρα φρόνιμον, ἵνα συναθροίσῃ τὸ περίσσειμα τῶν

ἐτῶν τῆς εὐφορίας καὶ χρησιμοποίησι αὐτὸ κατὰ τὰ ἔτη τῆς ἀφορίας. Ἡ συμβουλή αὕτη ἤρρεσεν εἰς τὸν Φαραῶ, ὁ ὁποῖος ἐνόησεν ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εὔρη ἄνδρα φρονιμώτερον καὶ καταλλήλοτερον τοῦ Ἰωσήφ, καὶ κατέστησεν αὐτὸν πρωθυπουργόν διέταξε δὲ ὅλους τοὺς ὑπάρχουσας του νὰ προσκυνῶσι τὸν Ἰωσήφ ὡς δεῦτερον ἄρχοντα τῆς Αἰγύπτου.

Ὁ Ἰωσήφ ἐξηγεῖ τὰ ὄνειρα τοῦ Φαραῶ.

Ἡ πρόρρησις τοῦ Ἰωσήφ ἐπληθύνευσεν. Ἦλθαν τὰ ἑπτὰ ἔτη τῆς εὐφορίας καὶ μετ' αὐτὰ τὰ ἑπτὰ ἔτη τῆς ἀφορίας, κατὰ τὰ ὁποῖα ἡ πείνα ἐμάστιζε τὰς γειτονικὰς χώρας τῆς Αἰγύπτου.

§ 13. Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ εἰς τὴν Αἴγυπτον.

(Γεν. μβ', μγ')

Πείνα ὑπῆρχε καὶ εἰς τὴν Χαναάν, τὴν γειτονικὴν χώραν τῆς Αἰγύπτου. Ὁ Ἰακώβ, μαθὼν ὅτι πολεῖται σίτος εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἀπέστειλεν ἐκεῖ τοὺς δέκα υἱοὺς του καὶ ἐκράτησε τὸν Βενιαμὴν ἐκ φόβου μήπως συμβῆ κακὸν τι εἰς αὐτόν. Οὗτοι, ἐλθόντες εἰς τὴν

Αἴγυπτον, παρουσιάσθησαν εἰς τὸν Ἰωσήφ, διότι αὐτὸς ἦτο ἀνώτατος ἐπόπτης τῆς πολήσεως τοῦ σίτου. Ὁ Ἰωσήφ ἀεγνώρισεν ἀμέσως τοὺς ἀδελφούς του, οὗτοι ὅμως δὲν τὸν ἀεγνώρισαν. Ἵνα δὲ δώσῃ εἰς αὐτοὺς καιρὸν πρὸς μετάνοιαν, φέρεται σκληρῶς καὶ ἐρωτᾷ πόθεν ἔρχονται. Οἱ ἀδελφοὶ ἀποκρίνονται ἐκ τῆς γῆς Χαναάν, ἵνα ἀγοράσωμεν σίτον. Τότε ὁ Ἰωσήφ λέγει πρὸς αὐτοὺς· Εἰσθε κατάσκοποι· ἤλθατε νὰ παρατηρήσητε τοὺς μὴ ὄχρουν τοῖς τόποις τοῦ κράτους. Ἐκεῖνοι ἀπεκρίθησαν· Ὅχι, κύριε, δὲν εἴμεθα κατάσκοποι· εἴμεθα καλοὶ ἄνθρωποι. Ἡμεῖς εἴμεθα δώδεκα ἀδελφοί, υἱοὶ ἐνὸς ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος κατοικεῖ εἰς τὴν Χαναάν, καὶ ὁ μὲν νεώτερος μένει πλησίον τοῦ πατρὸς ἡμῶν, ὁ δὲ ἄλλος δὲν ὑπάρχει. Ὁ Ἰωσήφ εἶπεν· Εἰσθε κατάσκοποι· δὲν θὰ ἐξέλθητε δὲ ἐντεῦθεν πρὶν ἔλθῃ ὁ νεώτατος ἀδελφός. Εἰς λοιπὸν ἐξ ὑμῶν θὰ μεταβῇ νὰ φέρῃ αὐτόν, οἱ δὲ λοιποὶ θὰ μένητε δέσμοι μέχρις οὗ ἀποδειχθῇ, ὅτι εἰσθε καλοὶ ἄνθρωποι. Ταῦτα δὲ εἰπὼν διέταξε νὰ ἐπιτηρῶσιν αὐτοὺς. Μετὰ τρεῖς ὅμως ἡμέρας ἐκάλεσεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν· Εἰς μόνον ἐξ ὑμῶν θὰ μένῃ δέσμιος· οἱ δὲ λοιποὶ, ἀφοῦ λάβητε σῖτον, θὰ μεταβῆτε εἰς τὴν πατρίδα καὶ θὰ φέρετε τὸν νεώτατον ἀδελφόν, ἵνα ἀποδειχθῇ ἡ ἀλήθεια τῶν λόγων σας. Τότε οἱ ἀδελφοὶ συνησθάνθησαν, ὅτι δικαίως τιμωροῦνται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δι' ὅσα ἔκαμαν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ των, καὶ εἶπαν μεταξὺ των Ἐβραϊστί· Ἀληθῶς εἴμεθα ἔνοχοι διὰ τὸν ἀδελφόν ἡμῶν, διότι εἶδαμεν τὴν ἀγωνίαν τῆς ψυχῆς του, ὅτε παρεκάλει ἡμᾶς, καὶ δὲν ἠκούσαμεν αὐτόν· διὰ τοῦτο ἦλθεν εἰς ἡμᾶς ἡ συμφορὰ αὕτη. Ὁ δὲ Ρουβὴν εἶπε πρὸς αὐτοὺς· Δὲν εἶπον νὰ μὴ ἁμαρτήσητε κατὰ τοῦ παιδίου καὶ δὲν ἠκούσατε; Ἴδου τώρα τὸ αἷμα αὐτοῦ ζητεῖται παρ' ἡμῶν. Ὁ Ἰωσήφ, ἀκούσας ταῦτα καὶ συγκινηθεὶς, ἀπεχώρησε καὶ ἔκλαυσεν. Μετ' ὀλίγον ἐπέστρεψε καὶ διέταξε νὰ κρατήσῃσι δέσμιον τὸν Συμεὼν, νὰ γεμίσει τοὺς σάκκους αὐτῶν μὲ σίτον, νὰ θέσῃσι τὰ χροῖματα ἐκάστου ἐντὸς τοῦ σάκκου αὐτοῦ καὶ νὰ δώσῃσιν εἰς αὐτοὺς τροφίμα. Οἱ ἀδελφοί, ἀναχωρήσαντες ἐκ τῆς Αἰγύπτου, ἦλθαν εἰς τὴν Χαναάν. Ὅτε δὲ ἔβλεπον τοὺς σάκκους, μετ' ἐκπλήξεως παρετήρησαν, ὅτι ἐντὸς αὐτῶν ὑπῆρχαν τὰ χροῖματα ἐκάστου. Δηγήθησαν δὲ ὅλα τὰ συμβάντα εἰς τὸν πατέρα, ὁ ὁποῖος εἶπεν· Ὑμεῖς μὲ κατεστήσατε ἄτεκνον· ὁ Ἰωσήφ δὲν ὑπάρχει, ὁ Συμεὼν δὲν ὑπάρχει καὶ θέλετε νὰ λάβητε καὶ τὸν Βενιαμίν; Ὅχι·

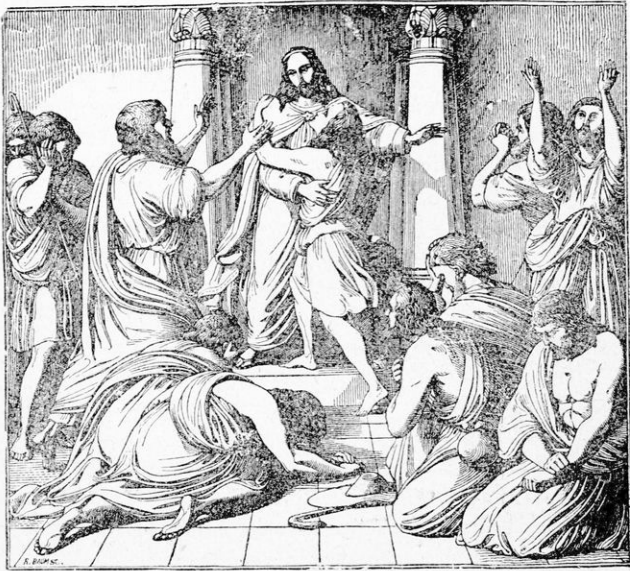
ὁ υἱός μου δὲν θὰ καταβῆ μαζῆ σας εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ὅτε ἐτελείωσεν ὁ σῖτος καὶ ἡ πείνα ἐξηκολούθει, ἀπέστειλεν ὁ Ἰακώβ πάλιν τοὺς υἱούς του εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἵνα ἀγοράσωσι νέον σῖτον. Συγκατένευσε δὲ νὰ ἀποστείλῃ καὶ τὸν Βενιαμὴν, ἀφοῦ ἠγγυήθη περὶ αὐτοῦ ὁ Ἰούδας.

§ 14. Ἡ φανέρωσις τοῦ Ἰωσήφ εἰς τοὺς ἀδελφούς του.

(Γεν. μγ', με')

Οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ ἐλθόντες εἰς τὴν Αἴγυπτον, παρέδωκαν εἰς τὸν ἐπιστάτην τοῦ οἴκου τοῦ Ἰωσήφ τὰ χρήματα, τὰ ὅποια εἶχον τεθῆ εἰς τοὺς σάκκους των. Παρουσιάσθησαν δὲ πάλιν εἰς τὸν Ἰωσήφ, ὁ ὁποῖος ἐδέχθη αὐτοὺς εὐμενῶς καὶ ἠρώτησε περὶ τοῦ πατρὸς των. Ἴδὼν δὲ τὸν Βενιαμὴν καὶ συγκληθῆς ἀπεχώρησεν εἰς ἰδιαιτέρον δωμάτιον, ὅπου ἔκλαυσεν. Μετ' ὀλίγον παρέθεσεν εἰς αὐτοὺς τράπεζαν καὶ ἐτοποθέτησεν ἕκαστον κατὰ ἡμέραν, τὸ ὅποιον πολὺ τοὺς ἐξέπληξεν, εἰς δὲ τὸν Βενιαμὴν ἔδειξεν ἰδιαιτέραν ἀγάπην διατάξας νὰ παραθέσωσιν εἰς αὐτὸν πενταπλασίαν μερίδα. Ἵνα δὲ δοκιμάσῃ τοὺς ἀδελφούς ἂν θὰ ἐμίσουν τὸν Βενιαμὴν διὰ τὴν προτίμησιν αὐτῆν, ὅπως ἄλλοτε ἐμίσησαν αὐτὸν διὰ τὴν προτίμησιν τοῦ πατρὸς, διέταξε τὸν ἐπιστάτην τοῦ οἴκου νὰ γεμίσῃ τοὺς σάκκους των μὲ σῖτον καὶ νὰ θέσῃ τὰ χρήματα ἐκάστου ἐντὸς τοῦ σάκκου του, εἰς δὲ τὸν σάκκον τοῦ Βενιαμὴν νὰ θέσῃ πρὸς τοῦτοις καὶ τὸ ἀργυροῦν αὐτοῦ ποτήριον. Τὴν πρωΐαν οἱ ἀδελφοὶ ἀνεχώρησαν. Ἀμα ὁμως ἐξῆλθαν τῆς πόλεως, διέταξεν ὁ Ἰωσήφ τὸν ἐπιστάτην τοῦ οἴκου του νὰ συλλάβῃ αὐτοὺς ὡς κλέπτας τοῦ ἀργυροῦ τοῦ ποτηρίου. Οἱ ἀδελφοὶ συλληφθέντες διαμαρτύρονται καὶ λέγουσιν: Ἐκεῖνος, ἐντὸς τοῦ σάκκου τοῦ ὁποίου εὑρεθῆ τὸ ποτήριον, νὰ θανατωθῆ, οἱ δὲ λοιποὶ νὰ γίνωμεν δοῦλοι. Ἐρθεύνης δὲ γενομένης εὑρίσκειται τὸ ποτήριον ἐντὸς τοῦ σάκκου τοῦ Βενιαμὴν. Ἐκπληκτοὶ διὰ τοῦτο οἱ ἀδελφοὶ διαρρηγγύνουσι τὰ ἱμάτιά των καὶ ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν πόλιν, ὅπου ὀδηγοῦνται εἰς τὸν Ἰωσήφ. Οὗτος ἐρωτᾷ αὐτούς: Τί εἶναι αὐτό, τὸ ὅποιον ἐκάματε; Ὁ Ἰούδας ἀποκρίνεται: Ἴδου εἴμεθα δοῦλοί σου καὶ ἡμεῖς καὶ ἐκεῖνος

ἐντὸς τοῦ σάκκου τοῦ ὁποίου θὰ εὐρεθῆ τὸ ποτήριον. Ὁ Ἰωσήφ λέγει: Ὅχι· δοῦλός μου θὰ εἶναι μόνον ἐκεῖνος, ἐντὸς τοῦ σάκκου τοῦ ὁποίου εὐρέθη τὸ ποτήριον, σεῖς δὲ οἱ λοιποὶ θὰ μεταβῆτε εἰς τὸν πατέρα σας. Ὁ Ἰούδας, λαμβάνων πάλιν τὸν λόγον, ἰκετεύει τὸν Ἰωσήφ νὰ μὴ ἐπιμείνῃ εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἀλλὰ νὰ ἀφῆσῃ ἐλεύθερον τὸν Βενιαμίν, διότι ἄνευ αὐτοῦ ὁ πατὴρ θὰ ἀπο-

Ὁ Ἰωσήφ φανερόνεται εἰς τοὺς ἀδελφούς του.

θάνη προσθέτει δέ, ὅτι μένει αὐτὸς δοῦλος ἀντ' ἐκεῖνου. Τότε ὁ Ἰωσήφ δὲν δύναται πλέον νὰ κρατηθῆ, χύνει ἄφθονα δάκρυα καὶ λέγει πρὸς τοὺς ἀδελφούς του. Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἰωσήφ ὁ ἀδελφός σας, τὸν ὁποῖον ἐπωλήσατε. Μὴ λυπήσθε· θέλημα τοῦ Θεοῦ ἦτο τοῦτο ἵνα σωθῆτε. Καὶ τώρα ὑπάγητε εἰς τὸν πατέρα μου, νὰ διηγηθῆτε εἰς αὐτὸν ὅλην τὴν ἱστορίαν μου καὶ νὰ τοῦ εἰπῆτε νὰ καταβῆ ἔνταῦθα με ὅλην τὴν οἰκογένειαν καὶ τὰ ὑπάρχοντα, διότι ἡ

πείνα θά ἐξακολουθήσῃ ἀκόμη πέντε ἔτη. Ἔπειτα ἔπεσεν εἰς τὸν τράχηλον τοῦ Βενιαμὴν καὶ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν καὶ κατεφίλησεν αὐτοὺς κλαίον.

**§ 13. Ὁ Ἰακώβ εἰς τὴν Αἴγυπτον. Θάνατος
τοῦ Ἰακώβ καὶ τοῦ Ἰωσήφ.**

(Γεν. με' - ν')

Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ, ἀφοῦ ἔλαβον παρ' αὐτοῦ καὶ τοῦ Φαρωῶ πλοῦσια δῶρα καὶ ἄφθονα τροφίμα καὶ ἀμιάζας πρὸς μεταζόμεσιν, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Χαναάν. Ἐλθόντες δὲ ἐκεῖ διηγήθησαν εἰς τὸν πατέρα ὅλην τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰωσήφ. Τότε ὁ Ἰακώβ εἶπεν: Ὁ υἱός μου Ἰωσήφ ἤ ἀκόμη θά ὑπάγω καὶ θά τὸν ἴδω πρὶν ἀποθάνω. Παρέλαβεν ὅλα τὰ ὑπάρχοντα καὶ ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Χεβρών με' ὅλην τὴν οἰκογένειάν του, ἡ ὁποία περιελάμβανεν ἑβδομήκοντα περίπου ἄτομα· ἦλθε δὲ εἰς τὴν Βηρσαβεέ, ὅπου προσέφερε θυσίαν εἰς τὸν Θεόν. Ὁ Θεὸς εἶπε πρὸς αὐτόν: Ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεὸς τοῦ πατρός σου· μὴ φοβηθῆς νὰ καταβῆς εἰς τὴν Αἴγυπτον, διότι θά σὲ καταστήσω ἐκεῖ μέγα ἔθνος. Ἐγὼ θά καταβῶ μετὰ σοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἐγὼ θά σὲ ἀναβιβάσω πάλιν εἰς τὴν Χαναάν. Ἀναχωρήσας ὁ Ἰακώβ ἐκ τῆς Βηρσαβεέ ἦλθεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅπου ὁ Ἰωσήφ προϋπήνησεν αὐτόν καὶ ἐνηγκαλίσθη καὶ ἔκλαισεν ἐπὶ πολὺ. Ὁ δὲ Ἰακώβ εἶπε πρὸς τὸν Ἰωσήφ: Τώρα ἂς ἀποθάνω, ἀφοῦ εἶδα τὸ πρόσωπόν σου, διότι ἀκόμη ζῆς. Ὁ Ἰωσήφ παρουσίασε τὸν πατέρα του καὶ πέντε ἐκ τῶν ἀδελφῶν του εἰς τὸν Φαρωῶ, ὁ ὁποῖος ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὴν εὐφροωτάτην ἐπαρχίαν τῆς Αἰγύπτου Γεσὲμ (κεκλιμένη μετὰξὺ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, τοῦ στομίου τῆς Δαμιέττης, τῆς πόλεως Καΐρου καὶ τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ).

Ὁ Ἰακώβ ἔζησεν εἰς τὴν Αἴγυπτον δέκα ἑπτὰ ἔτη. Ὅτε δὲ ἠσθάνθη τὸν θάνατόν του, ἐκάλεσε καὶ ὤρισεν τὸν Ἰωσήφ νὰ μὴ τὸν θάψῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἀλλ' εἰς τὴν Χαναάν ἐντὸς τοῦ τάφου τῶν πατέρων του Ἀβραάμ καὶ Ἰσαάκ. Ἔπειτα υἰοθέτησε τοὺς δύο υἱούς τοῦ Ἰωσήφ Ἐφραΐμ καὶ Μανασσῆν καὶ ἠνλόγησε καὶ αὐτοὺς καὶ τοὺς δώδεκα υἱούς του.

Μετά την εὐλογία τῶν υἱῶν ἀπέθανεν ὁ Ἰακώβ εἰς ἡλικίαν ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἑπτὰ ἐτῶν καὶ ἐτάφη ὑπὸ τῶν υἱῶν του εἰς τὴν Χαναάν ἐντὸς τοῦ τάφου τῶν πατέρων του Ἀβραάμ καὶ Ἰσαάκ. Βραδύτερον ἀπέθανε καὶ ὁ Ἰωσήφ εἰς ἡλικίαν ἑκατὸν δέκα ἐτῶν, ἀφοῦ ὥρτισε τοὺς ἀδελφούς του νὰ μεταφέρωσι τὰ ὀστά του εἰς τὴν Χαναάν, ὅταν μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐπιστρέψωσιν εἰς αὐτήν.

ΤΜΗΜΑ Γ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΙΣΡΑΗΛΙΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΟΙ ΙΣΡΑΗΛΙΤΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟΝ

(1920—1490 π.Χ.)

§ 16. Γέννησις καὶ ἀνατροφὴ τοῦ Μωϋσέως

(Ἐξόδ. α΄, β΄)

Οἱ Ἰσραηλίται εἰς τὴν εὐφοροτάτην χώραν Γεσέμ ἐπληθύνθησαν πολὺ. Φοβηθεὶς δὲ ὁ Φαραώ, μήπως ἐν καιρῷ πολέμου πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τοῦ συμμαχήσωσι μετ' αὐτῶν καὶ μετὰ ταῦτα ἀναχωρήσωσιν ἐκ τῆς Αἰγύπτου εἰς τὴν Χαναάν, ἀπεφάσισε νὰ ἐμποδίσῃ τὸν πολλαπλασιασμόν των. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐπέβαλεν εἰς αὐτοὺς διαφόρους σκληρὰς ἀγγασείας. Μετὰ ταῦτα δέ, ἀφοῦ εἶδεν, ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο δὲν ἔφερε κανὲν ἀποτέλεσμα, διέταξε τὰς μαίας αὐτῶν νὰ φρονέωσι κατὰ τὸν τοκετὸν ὅλα τὰ ἄρρενα τέκνα. Αἱ μαῖαι ὅμως, φοβούμεναι τὸν Θεόν, δὲν ἐξετέλουν τὴν διαταγὴν τοῦ Φαραώ, ἐπροφασίζοντο δέ, ὅτι αἱ Ἰσραηλίτιδες, ἐπειδὴ ἦσαν εὐρωστοί, ἐγέννων πρὶν προσέλθωσιν αὐταί.

Τότε ὁ Φαραώ, ἰδὼν ὅτι καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου οὐδὲν κατώρθωνε, διέταξε ὅλους τοὺς Αἰγυπτίους νὰ ρίπτωσιν εἰς τὸν ποταμὸν Νεῖλον ὅλα τὰ ἄρρενα τέκνα τῶν Ἰσραηλιτῶν.

Ἐνῷ ὁ Φαραώ ἐμχανᾶτο τὸν ὄλεθρον τῶν Ἰσραηλιτῶν, ὁ Θεὸς παρεσεύαζε τὴν σωτηρίαν αὐτῶν. Ἰσραηλίτις τις, ὀνομαζομένη Ἰωχαβέδ, σύζυγος τοῦ Ἀμβράμ, ἐγέννησεν υἱὸν ὠραῖον (1570 π. Χ.), τὸν ὁποῖον ἐζουρηνεν ἐπὶ τρεῖς μῆνας. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ ζυρῖπῃ αὐτὸν ἐπὶ πλέον, ἔθηκεν εἰς καλάμινον κιβώτιον, τὸ ὁποῖον ἐχρῖσε μὲ ἄσφαλτον καὶ πίσσαν καὶ ἐτοποθέτησε

πλησίον τῆς ὄχθης τοῦ Νείλου ἐκεῖ, ὅπου συνείθιζε νὰ λούηται ἡ θυγάτηρ τοῦ Φαραῶ· ἐτοποθέτησε δὲ μακρὰν τὴν ἀδελφὴν τοῦ παιδίου Μαριάμ, ἵνα ἴδῃ τὴν ἐμελλε νὰ συμβῆ. Μετ' ὀλίγον ἦλθεν ἡ βασιλόπαις, ἵνα λουσθῆ. Εἶδε τὸ κιβώτιον, ἔλαβεν αὐτὸ καί, ἀφοῦ τὸ ἤνοιξε, παρετήρησεν, ὅτι ἐντὸς εὗρισκετο παιδίον, τὸ ὁποῖον ἤρχισε νὰ κλαίῃ. Εὐσπλαχνίσθη αὐτὸ καὶ εἶπε : Βεβαίως ἐκ τῶν παιδίων τῶν Ἑβραίων εἶναι τοῦτο. Τότε ἐπλησίασεν ἡ ἀδελφὴ τοῦ παιδίου καὶ ἠρώτησε τὴν βασιλόπαιδα· Θέλεις Ἑβραίαν τροφὸν τοῦ παιδίου ; Ναί, ἀπεκρίθη ἡ βασιλόπαις. Ἡ

Ἅ Ο Μωυσῆς εἰς τὸν Νεῖλον.

Μαριάμ ἔσπευσε καὶ ἐκάλεσε τὴν μητέρα της, ἡ ὁποία ἔλαβε τὸ παιδίον καὶ τὸ ἐθῆλαξεν. Μετὰ δὲ τὸν ἀπογαλακτισμὸν ἔφερον αὐτὸ εἰς τὴν βασιλόπαιδα, ἡ ὁποία τὸ υἰοθέτησε¹⁾ καὶ τὸ ὠνόμασε Μωϋσῆν (1). Ὁ Μωϋσῆς ἀνετράφη βασιλικῶς ἐντὸς τῶν ἀνακτόρων τοῦ Φαραῶ καὶ ἐδιδάχθη ὅλην τὴν σοφίαν τῶν Αἰγυπτίων.

(1) Ἡ λέξις **Μωϋσῆς** εἶναι Αἰγυπτιακὴ καὶ σημαίνει τὸν σωθέντα ἐκτοῦ ὕδατος, τὸ ὕδατόσοστον.

§ 17. Φυγή τοῦ Μωϋσέως

(Ἐξόδ. β'—δ')

α'.

Ἡ ἀνατροφή τοῦ Μωϋσέως ἐντός τῆς αὐτῆς τοῦ Φαραῶ δὲν ἠδυνήθη νὰ σβέσῃ τὸ μίσος του ἐναντίον τῶν Αἰγυπτίων, οἱ ὅποιοι παντοιοτρόπως ἐπέβαν τοὺς ὁμοφύλους του. Ἡμέραν τινὰ εἶδεν Αἰγύπτιον δέροντα Ἰσραηλίτην. Στραφεὶς πανταχοῦ καὶ ἰδὼν, ὅτι οὐδεὶς ἔβλεπεν αὐτόν, ἐφόνευσε τὸν Αἰγύπτιον καὶ τὸν ἔκρυψεν εἰς τὴν ἄμμον. Τὴν ἐπομένην εἶδε δύο Ἰσραηλίτας διαπληκτιζομένους· εἶπε δὲ πρὸς τὸν ἀδικοῦντα· Διατί τύπτεις τὸν πλησίον σου ; Ἐκεῖνος ἀπεκρίθη· Τὶς σὲ κατέστησεν ἄρχοντα καὶ κριτὴν ἡμῶν ; Μήπως θέλεις νὰ μὲ φονεύσῃς, ὅπως ἐφόνευσες χθὲς τὸν Αἰγύπτιον ; Ὁ Μωϋσῆς ἐταράχθη καί, ὅτε ἔμαθεν, ὅτι τὸ πρᾶγμα ἔγινε γνωστὸν καὶ εἰς τὸν Φαραῶ, ὁ ὁποῖος ἐξήτει νὰ τὸν θανατώσῃ, ἔφυγεν ἐκ τῆς Αἰγύπτου εἰς ἠλικίαν τεσσαράκοντα ἐτῶν· ἦλθε δὲ εἰς τὴν χώραν τῆς Ἀραβίας Μαδιὰμ, (1) ὅπου ἐνημφεύθη τὴν Σεφώραν, θυγατέρα τοῦ ἱερέως Ἰσθόρ.

Οἱ Ἰσραηλίται, στενάζοντες ὑπὸ τὸν Αἰγυπτιακὸν ζυγόν, ἐπεκαλοῦντο τὴν βοήθειάν τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἀπεφάσισε νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ διὰ τοῦ Μωϋσέως.

β'.

Ὁ Μωϋσῆς, ἵνα δυνηθῇ νὰ ἐκτελέσῃ τὸ μέγα ἔργον τῆς σωτηρίας τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἔπρεπε νὰ προπαρασκευασθῇ διὰ θλίψεων καὶ ταλαιπωριῶν, δι' ὑπομονῆς καὶ διὰ σταθερᾶς πίστεως πρὸς τὸν Θεόν. Τοιοῦτοτρόπως κατορθώνονται τὰ μεγάλα ἔργα καὶ ὄχι μὲ ἀγάπαισιν καὶ εὐζωίαν, μὲ ἀνυπομονησίαν καὶ μὲ ἀπιστίαν, ἢ ὀλιγοπιστίαν εἰς τὸν Θεόν. Ἀφοῦ προπαρασκευάσθη ὁ Μωϋσῆς, ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὡς ἑξῆς·

Ἐνῶ μίαν ἡμέραν ἔβοσκε τὰ πρόβατα τοῦ πενθεροῦ του

(1) Ἡ Μαδιὰμ ἔκειτο ἀπέναντι τῆς Σιναϊκῆς χερσονήσου.

Ἰσθμὸς εἰς τὸ ὄρος Χωρήθ (εἰς τὴν Σιναϊκὴν χειρόνησον) εἶδε βάτον, ἣ ὅποια ἐφλέγετο, ἀλλὰ δὲν ἔκαίετο. (1) Τότε θέλει νὰ πλησιάσῃ εἰς τὴν βάτον, ἀλλ' ὁ Θεὸς τὸν ἐμποδίζει λέγων· Μὴ πλησιάσῃς ἐδῶ· λῦσε τὰ ὑπόδημάτά σου, διότι ὁ τόπος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἴστασαι εἶναι γῆ ἁγία. Διατάσσει δὲ αὐτὸν ἐκ τῆς βάτου νὰ μεταβῆ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἵνα ἀπελευθερώσῃ τοὺς ὁμοφύλους του ἐκ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ ζυγοῦ.

Ὁ Μωϋσῆς, σναισθανόμενος τὴν ἀδυναμίαν του πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ μεγάλου καὶ δυσκόλου τούτου ἔργου, ζητεῖ παντοιοτρόπως νὰ ἀποφύγῃ. Ὁ Θεὸς ὅμως τὸν ἐνθαρρύνει καὶ τοῦ ὑπόσχεται τὴν βοήθειάν του. Ὁ Μωϋσῆς διατάζει πάλιν προφασιζόμενος, ὅτι εἶναι βραδύγλωσσος. Ὁ Θεὸς ὅμως τὸν ἐνισχύει καὶ πάλιν καὶ τοῦ δίδει βοήθην τὸν εὐγλωττον ἀδελφόν του Ἀαρὼν. Τέλος ὁ Μωϋσῆς ὑπακούει. Παραλαμβάνει τὸν Ἀαρὼν καὶ μεταβαίνει ὀδοποιοντοῦτης πλέον εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅπου ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας πᾶν ὅ,τι εἶπεν εἰς αὐτὸν ὁ Θεός.

§ 18. Ἡ ἔξοδος τῶν Ἰσραηλιτῶν.

(Ἐξόδ. ε' ε')

Ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἀαρὼν παρουσιάσθησαν εἰς τὸν Φαραὼ καὶ ἀπήτησαν παρ' αὐτοῦ ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ τῶν Ἰσραηλιτῶν νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τοὺς ὁμοφύλους των νὰ ἀναχωρήσωσιν ἐκ τῆς Αἰγύπτου καὶ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν Χαναάν. Ὁ Φαραὼ ὅμως ὄχι μόνον δὲν ἐδέχθη τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐπέβαλεν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας σκληροτέρας ἀγχαρείας. Τότε ὁ Θεὸς ὠργίσθη καὶ ἐτιμώρησε τοὺς Αἰγυπτίους διὰ δέκα πληγῶν (δέκα δηλ. τιμωριῶν) ἐκ τῶν ὁποίων ἡ τελευταία ἦτο ὁ θάνατος ὄλων τῶν πρωτοτόκων αὐτῶν.

Ὅτε ἐπλησίαζεν ἡ τελευταία πληγὴ, διέταξεν ὁ Μωϋσῆς τοὺς

(1) Ἡ μὲν βάτος ἐσήμαινε τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαόν, ὁ ὁποῖος κατεπιέζετο καὶ κατεθλίβετο ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων, τὸ δὲ πῦρ, τὸ ὁποῖον ἐφλέγεν, ἀλλὰ δὲν ἔκαίεν, ἐσήμαινε τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ, ἣ ὅποια ἐπαίδευε τοὺς Ἰσραηλίτας, ἵνα τοὺς καθάρισῃ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν, ἀλλὰ δὲν τοὺς κατέστρεψεν.

Ἰσραηλίτας νὰ σφάξωσι τὴν ἐσπέραν τῆς δεκάτης τετάρτης τοῦ μηνὸς Νισάν (ὁ ὁποῖος συμπίπτει πρὸς τὸν ἡμέτερον Ἀπρίλιον) ἀμὸν ἐνιαύσιον καὶ ὑγιᾶ καὶ νὰ χρίσωσι μετὰ τὸ αἷμα αὐτοῦ τοὺς δύο παραστάτας καὶ τὸ ἀνώφλιον τῶν θυρῶν τῶν οἰκιῶν των. Τοῦτο θὰ εἶναι σημεῖον τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν ἀπὸ τῆς καταστροφῆς, ἢ ὁποία συνέβη εἰς τοὺς Αἰγυπτίους διὰ τῆς δεκάτης πληγῆς. Τὸν ἀμὸν δὲ τοῦτον νὰ ψήσωσι καὶ νὰ τὸν φάγωσι κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα μετὰ ἄζυμον ἄρτον καὶ μικρὰ χόρτα, τὸ δὲ τυχὸν περισσεύμα νὰ καύσωσι τὴν πρωΐαν. Παρήγγειλε δὲ νὰ φάγωσιν αὐτὸν βιαστικοὶ καὶ νὰ εἶναι ἕτοιμοι πρὸς ὁδοπορίαν, νὰ ἔχωσι δηλαδὴ τὴν ζώνην εἰς τὰς ὀσφῦς καὶ τὰ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας καὶ τὴν ράβδον εἰς τὰς χεῖρας. Νὰ ἐορτάζωσι δὲ κατ' ἔτος ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀπαλλαγῆς των ἐκ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ ζυγοῦ. Ἡ ἐορτὴ αὕτη καλεῖται Πάσχα. Ἡ λέξις Πάσχα εἶναι Ἑβραϊκὴ καὶ σημαίνει κυρίως ὑπέρβασις, ὑπερπήδησις διότι ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου, ὁ ὁποῖος ἐθανάτωσε τὰ πρωτότοκα τῶν Αἰγυπτίων, ὑπερπήδησε τὰς οἰκίας τῶν Ἰσραηλιτῶν τῶν ὁποίων αἱ θύραι εἶχον χρισθῆ μετὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀμνοῦ. Ἐπειτα δὲ σημαίνει ἢ λέξις ἀπαλλαγῆς διότι ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου ἀπῆλλαξε τοὺς Ἰσραηλίτας ἀπὸ τοῦ θανάτου τῶν πρωτοτόκων των.

Ἡ δεκάτη πληγὴ ἐξηνάγκασε τὸν Φαραῶ νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ ἀναχωρήσωσιν ἐκ τῆς Αἰγύπτου. Οἱ Ἰσραηλίται ἀφοῦ παρέλαβον τὰ ὄσα τοῦ Ἰωσήφ, ἐξῆλθαν ἐκ τῆς Αἰγύπτου, ὅπου ἔζησαν τετρακόσια ἔτη καὶ πλεόν ἦσαν δὲ μόνον οἱ ὀπλοφόροι ἑξακόσαιοι χιλιάδες. (1) Ἄλλ' ὁ Φαραῶ μετανοεῖ καὶ καταδιώκει τοὺς Ἰσραηλίτας μετὰ πολυάριθμον στρατὸν καὶ τοὺς συναντᾷ, ἐνῶ ἦσαν ἐστρατοπεδευμένοι πλησίον τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης. Φόβος καὶ τρόμος καταλαμβάνει τοὺς Ἰσραηλίτας. Στρέφουσι παντοῦ τοὺς ὀφθαλμούς των, ἀλλ' οὐδαμοῦ βλέπουσιν ὁδὸν σωτηρίας. Πρὸς Α. εἶναι ἡ θάλασσα, πρὸς Ν. καὶ Δ. ὑψηλὰ ὄρη καὶ πρὸς Β. ὁ Αἰγυπτιακὸς στρατός. Γογγύζουσι τότε κατὰ τοῦ Μωϋσέως, ὁ ὁποῖος τοὺς ἐξήγαγεν ἐκ τῆς Αἰγύπτου, ἵνα ἀπε-

(1) Ἐὰν ὀπλολογήσωμεν τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδιά, οἱ Ἰσραηλίται ὑπερέβαιναν τὰ δύο ἑκατομμύρια.

θάνασαν εἰς τὴν ἔρημον. Ἄλλ' ὁ Μωϋσῆς τοὺς ἐνθαρρύνει λέγων
« Μὴ φοβείσθε· ἰδοὺ ἔρχεται σωτηρία παρὰ τοῦ Θεοῦ ». Καὶ
πράγματι ὁ Μωϋσῆς κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ τύπτει τὴν θά-
λασσαν μὲ τὴν ράβδον του καὶ τὴν σχίζει εἰς δύο, οἱ δὲ Ἰσραη-
λῖται διέρχονται διὰ τῆς θαλάσσης ὡς διὰ ξηρᾶς. Οἱ Αἰγύπτιοι
καταδιώκουσι τοὺς Ἰσραηλίτας εἰς τὴν θάλασσαν. Ἄλλ' ὁ Μωϋ-
σῆς τύπτων πάλιν τὴν θάλασσαν μὲ τὴν ράβδον του, ἐπαναφέρει
τὰ ὕδατα εἰς τὴν προτέραν των θέσιν καὶ τοιουτοτρόπως οἱ Αἰ-
γύπτιοι καταποντίζονται. Διὰ τὴν σωτηρίαν δὲ ταύτην ὁ Μωϋσῆς
καὶ οἱ Ἰσραηλῖται ὑμνοῦσι τὸν Θεὸν διὰ τῆς ἐξῆς ᾠδῆς (Ἐξόδ.
ιε' 1—19).

*Ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται. Ἴππον καὶ
ἀναβάτην¹ ἔρριψεν εἰς τὴν θάλασσαν. Βοηθὸς καὶ σκεπα-
στὴς ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν· οὗτός μου Θεός, καὶ δοξάσω
αὐτόν. Θεὸς τοῦ πατρὸς μου², καὶ ὑψώσω αὐτόν.*

Κύριος συντριβῶν πολέμου³. Κύριος ὄνομα αὐτῷ.

*Ἄρματα Φαραῶ καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἔρριπεν εἰς θά-
λασσαν· ἐπιλέκτους ἀναβάτας τριστάτας⁴ κατεπόντισεν ἐν
Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ· πόντιω ἐκάλυπεν αὐτούς· κατέδυσαν εἰς
βυθὸν ὡσεὶ λίθος.*

*Ἡ δεξιὰ σου, Κύριε, δεδόξασται ἐν ἰσχυρί· ἡ δεξιὰ σου
χείρ, Κύριε, ἔθραυσεν ἐχθρούς.*

*Καὶ τῷ πλήθει τῆς δόξης σου συνέτριψας τοὺς ὑπεναν-
τίους· ἀπέστειλας τὴν ὀργὴν σου, κατέφαχεν αὐτοὺς ὡς κα-
λάμην.*

*Καὶ διὰ πνεύματος τοῦ θυμοῦ σου διέστη τὸ ὕδωρ
ἐπάγη ὡσεὶ τεῖχος τὰ ὕδατα, ἐπάγη τὰ κύματα ἐν μέσῳ τῆς
θαλάσσης.*

(1) Ἀναβάτην, δηλ. ἵππου τουτέστιν ἱππέα.

(2) Τοῦ πατρὸς μου = τῶν πατέρων μου, δηλ. τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Ἰσα-
άκ καὶ Ἰακώβ.

(3) Συντριβῶν πολέμους = ἰσχυρὸς πολεμιστὴς.

(4) Τριστάται ἐκαλοῦντο οἱ μαχόμενοι ἀπὸ τοῦ ἄρματος, διότι ἐπ'
αὐτοῦ ἴσαντο πάντοτε τρεῖς ἄνδρες, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν ἐπολέμει, ὁ
δὲ ὑπερήσπιζε διὰ τῆς ἀσπίδος τὸν πολεμοῦντα, ὁ δὲ τρίτος ἠνιόχευ.

Τίς ὁμοίός σοι ἐν Θεοῖς, Κύριε, τίς ὁμοίός σοι; Δεδο-
ξασμένος ἐν ἀγίοις¹, θαυμαστός ἐν δόξαις², ποιῶν τέρατα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Ἡ ΠΟΡΕΙΑ Εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας

(1490—1450 π. Χ.)

§ 19. Ἡ πορεία εἰς τὴν ἔρημον

(Ἐξόδ. ιε'—ιζ', ιθ'—κδ').

α'.

Ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ᾠδήγησεν ὁ Μωϋσῆς τοὺς Ἰσραηλίτας εἰς τὴν δυτικὴν ἔρημον τῆς Σιναϊτικῆς χερσονήσου. Ἐτρεφε δὲ αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς τὴν ἔρημον ἐξ οὐρανοῦ μὲ τὸ μάννα. (3) Τὸ μάννα ἦτο λευκὸν καὶ ὠμοίαζε μὲ τὸν σπόρον τοῦ φρυτοῦ κοριάννου (τὸ ὁποῖον κοινῶς ὀνομάζεται κόλιαντρον), εἶχε δὲ γεῦσιν πλακοῦντος μὲ μέλι.

Οἱ Ἀμαληῖται, οἱ ὁποῖοι κατοκοῦν εἰς τὴν Σιναϊτικὴν χερσόνησον, προσέβαλον τοὺς Ἰσραηλίτας. Ἄλλ' ὁ Μωϋσῆς ἀπέστειλε τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυή, ὁ ὁποῖος τοὺς κατετρόπωσεν.

β'.

Τὸν τρίτον μῆνα ἀπὸ τῆς ἐξόδου ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἐστρατοπέδευσαν οἱ Ἰσραηλίται ἀπέναντι τοῦ ὄρους Σινά. Ὁ Μωϋσῆς ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος. Ὁ δὲ Θεὸς εἶπε πρὸς αὐτόν· « Ἀνάγγειλε εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας τὰ ἐξῆς· Εἶδτε τί ἔκαμα εἰς τοὺς Αἰγυπτίους καὶ πῶς σὰς ἐπροστάτευσα ἐξαιρετικῶς. Τώρα λοιπόν, ἐὰν ὑπακούσητε εἰς τὴν φωνὴν μου καὶ φυλάξητε τὴν διαθήκην μου θὰ εἰσθε εἰς ἐμὲ λαὸς περιούσιος (δηλ. ἐκλεκτός) ἐξ ὄλων τῶν λαῶν καὶ

(1) Ἐν ἀγίοις = ἐν ἀγιότητι.

(2) Θαυμαστός ἐν δόξαις = αἰνετός μετὰ μεγίστου σεβασμοῦ.

(3) Ἡ λέξις μάννα εἶναι Ἑβραϊκὴ καὶ σημαίνει τί τοῦτο; διότι, ὅτε πρῶτην φορὰν οἱ Ἰσραηλίται εἶδαν αὐτό, εἶπαν μεταξύ των «Τί εἶναι τοῦτο;», διότι δὲν ἐγνώριζαν τί ἦτο.

ἔθνος ἅγιον». Ὁ Μωϋσῆς κατέβη ἐκ τοῦ ὄρους καὶ ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας τοὺς λόγους τούτους τοῦ Θεοῦ. Οἱ Ἰσραηλίται ἀπεκρίθησαν ὁμοφώνως· « Ὅλα ὅσα εἶπεν ὁ Θεὸς θὰ κάμωμεν ». Μετὰ τρεῖς ἡμέρας γίνονται βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ νεφέλη πυκνὴ σκεπάζει τὸ ὄρος Σινά, τὸ ὁποῖον καπνίζει καὶ σείεται ὅλον, καὶ ἦχος σάλπιγγος ἰσχυρότατος ἀκούεται. Οἱ Ἰσραηλίται τρέμουσιν εἰς τὸ στρατόπεδον. Ὁ δὲ Μωϋσῆς ἐξάγει τοὺς Ἰσραηλίτας ἐκεῖθεν καὶ τοὺς ὀδηγεῖ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους. Ἀναβαίνει ἔπειτα εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους καὶ λαμβάνει παρὰ τοῦ Θεοῦ τὰς ἐξῆς δέκα ἐντολὰς (δεκάλογον) γραμμένας εἰς δύο λιθίνας πλάκας (Ἐξ. κ' 1—17).

Α' ἐντολή. Ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου, ὅστις ἐξήγαγόν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας. Οὐκ ἔσονται σοι θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ.

Β' ἐντολή. Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδωλον οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα, ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ ὅσα ἐν τῇ γῇ κάτω καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασιν ὑποκάτω τῆς γῆς Οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς οὐδὲ μὴ λατρεύσεις αὐτοῖς.

Γ' ἐντολή. Οὐ λήψη τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπιματαίω.

Δ' ἐντολή. Μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν Σαββάτων ἀγιάζειν αὐτήν. Ἐξ ἡμέρας ἐργῶ καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου, τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ Σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου.

Ε' ἐντολή. Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς.

Σ' ἐντολή. Οὐ φονεύσεις.

Ζ' ἐντολή. Οὐ μοιχεύσεις.

Η' ἐντολή. Οὐ κλέψεις.

Θ' ἐντολή. Οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου μαρτυρίαν ψευδῆ.

Ι' ἐντολή. Οὐκ ἐπιθυμήσεις ὅσα τῷ πλησίον σου ἐστίν.

(1) Τὰ ἔθνη—οἱ ἔθνη (οἱ εἰδωλολάτραι), οἱ ὁποῖοι φροντίζουσι μόνον διὰ τὰ σαρκικά.

§ 20. Ἡ εἰδωλολατρεία τῶν Ἰσραηλιτῶν

(Γεν. λβ'—λδ')

Ὁ Μωϋσῆς ὁ ὁποῖος ὠδήγει τοὺς Ἰσραηλίτας ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Θεοῦ, ἔμεινεν ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινά τεσσαράζοντα ἡμέρας. Οἱ Ἰσραηλίται, νομίσαντες ὅτι ἐχάθη, ἀπήτησαν παρὰ τοῦ Ἀαρὼν νὰ κατασκευάσῃ εἰς αὐτοὺς ὄρατον Θεόν, ὁ ὁποῖος νὰ

Ὁ χρυσοῦς μόσχος.

τοὺς ὠδηγῇ.

Ὁ Ἀαρὼν, ἀντὶ νὰ ἀποτρέψῃ τοὺς Ἰσραηλίτας ἀπὸ τούτου, ὑποχωρεῖ εἰς τὴν ἀπαιτήσιν των καὶ κατασκευάζει ἐκ τῶν χρυσῶν ἐνωτίων τῶν γυναικῶν καὶ τῶν θυγατέρων τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰδωλον τοῦ Θεοῦ μὲ μορφὴν μόσχου, τὴν ὁποίαν ὁ λαὸς ἤσχισε νὰ λατρεύῃ μὲ θυσιάς καὶ συμπόσια καὶ ἄσματα καὶ χοροὺς. Ὁ Θεὸς ὀργίζεται διὰ τὴν εἰδωλολατείαν καὶ θέλει νὰ καταστρέψῃ τοὺς Ἰσραηλίτας. Ἄλλ' ὁ Μωϋσῆς ἱκετεύει τὸν Θεὸν νὰ συγχωρήσῃ τὴν ἁμαρτίαν ταύτην τοῦ λαοῦ. Εἰσακουσθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κατέβη ἐκ τοῦ ὄρους. Ὅτε δὲ εἶδε τὰ τελοῦμενα ὀργίσθη πολὺ, ἔροψε κατὰ γῆς τὰς πλάκας τὰς περιεχοῦσας τὸν δεκάλογον καὶ

τάς συνέτριψεν. Ἐπειτα ἔλαβε τὸν μόσχον, τὸν συνέτριψε καὶ τὸν ἔρριψεν εἰς τὸ πῦρ, τὰ δὲ διασπένδοντα ἐξ αὐτοῦ τεμάχια μετέβαλεν εἰς κόνιν τὴν ὁποίαν ἔρριψεν εἰς τὸ ὕδωρ καὶ ἐπότισε δι' αὐτοῦ τοὺς Ἰσραηλίτας. Ἀφοῦ δὲ ἐφόνευσε διὰ τῶν Λευιτῶν τοὺς πρωταίτιους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος καὶ ἔφερε δύο νέας λιθίνας πλάκας, εἰς τὰς ὁποίας ὁ Θεὸς ἔγραψε πάλιν τὸν δεκάλογον.

§ 21. Ὁ τελετουργικὸς νόμος.

Κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ὁ Μωϋσῆς κατεσκεύασε κινητὸν ναόν, ὁ ὁποῖος ὠνομάσθη σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου (δηλ. τοῦ νόμου). Ὁ ναὸς συνίστατο ἐκ σανίδων ἐπιχρῦσων καὶ διηρηίτο διὰ καταπετάσματος εἰς δύο μέρη, εἰς τὸ ἄδυτον (ἅγιον ἁγίων) καὶ εἰς τὸ ἱερὸν (ἅγιον).

Εἰς τὸ ἄδυτον ὑπῆρχεν ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐφυλάσσοντο αἱ δύο λιθίαι πλάκες τοῦ δεκαλόγου, ἡ στάμνος τοῦ μάννα καὶ ἡ ράβδος τοῦ Ἀαρῶν ἡ βλαστήσασα (1).

Εἰς τὸ ἱερὸν ἦσαν τὰ ἐπόμενα ἢ τράπεζα, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔκειντο οἱ ἄρτοι τῆς προθέσεως (2), δώδεκα τὸν ἀριθμὸν κατὰ τὰς δώδεκα φυλάς τοῦ Ἰσραήλ, ἡ ἐπτάφωτος λυχνία καὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ θυμιάματος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔκαμε θυμιάμα ὁ ἱερεὺς καθ' ἐκάστην πρωΐαν καὶ ἑσπέραν.

Τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου περιεστοίχιζεν αἰλὴ, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὑπῆρχαν τὸ θυσιαστήριον τῶν ὀλοκαυτωμάτων, ἐπὶ τοῦ ὁποίου προσεφέροντο ὅλαι αἱ θυσίαι, καὶ ὁ χαλκὸς λουτήρ, ὅπου οἱ ἱερεῖς ἔπλυναν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, ὅτε εἰσῆρχοντο εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου ἢ ὅτε προσέφεραν θυσίαν.

Ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ ἱερεῖς ἐλαμβάνοντο ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Ἀαρῶν. Βοηθοὶ δὲ τῶν ἱερέων ἦσαν οἱ Λευῖται, δηλ. οἱ ἀπόγονοι τοῦ Λευί, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἰακώβ.

(1) Κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ὁ Μωϋσῆς ἔθεσεν ἐντὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου δώδεκα ῥάβδους, μία ἐξ ἐκάστης φυλῆς, καὶ εἶπεν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας, ὅτι ἐκείνη ἡ φυλὴ θὰ ἱερατεύῃ, τῆς ὁποίας ἡ ῥάβδος θὰ βλαστήσῃ. Ἐβλάστησε δὲ ἡ ῥάβδος τῆς φυλῆς τοῦ Λευί, τῆς ὁποίας ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Ἀαρῶν.

(2) Τοιοῦτοτρόπως ὠνομάζοντο οἱ ἄρτοι, διότι ἐτίθεντο πρὸ τοῦ Κυρίου. Ἐκαστὸν δὲ Σάββατον ἀνεωάνοντο.

Ἔορται τῶν Ἰσραηλιτῶν ἦσαν αἱ ἐξῆς· α') τὸ Σάββατον, τὸ ὁποῖον ἐφορτάζετο εἰς ἀνάμνησιν τῆς καταπαύσεως τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τῶν ἔργων τῆς δημιουργίας· β') ἡ νοομηνία, δηλ. ἡ ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐφαίνετο ἡ νέα σελήνη· γ') τὸ Πάσχα ἢ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων ἢ ὁποία ἐφορτάζετο εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀπὸ τῆς τελευταίας πληγῆς, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Θεὸς ἐτιμώρησε τοὺς Αἰγυπτίους τῶν ὁποίων ἐθανάτωσεν ὅλα τὰ πρωτότοκα· δ') ἡ πεντηκοστή (1), ἢ ὁποία ἐφορτάζετο εἰς εὐχαριστίαν πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τὸν θερισμόν· ε') ἡ σκηνοπηγία, ἢ ὁποία ἐφορτάζετο εἰς ἀνάμνησιν, ὅτι ὑπὸ σκηνάς ἔμειναν οἱ Ἰσραηλίται εἰς τὴν ἔρημον μετὰ τὴν ἔξοδον ἐκ τῆς Αἰγύπτου· στ') ἡ ἡμέρα τοῦ ἐξιλάσμοῦ κατὰ τὴν ὁποίαν μόνην εἰσήρχετο ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ ἄδυτον καὶ προσέφερε θυσίαν ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ ὄλου τοῦ ἱερατείου καὶ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ.

**§ 22. Τὰ συμβάντα
μετὰ τὴν Μωσχαϊκὴν νομοθεσίαν**

(Ἀριθ. ιγ', ιδ', ις', κ—κα)

Τὸ δευτέρον ἔτος ἀπὸ τῆς ἔξοδου ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἀνεχώρησαν οἱ Ἰσραηλίται ἐκ τοῦ ὄρους Σινὰ καὶ ἦλθαν πλησίον τῆς Χαναάν εἰς τὴν ἔρημον Φαράν, ὅπου ἐστρατοπέδευσαν εἰς Κάδης. Ἐκεῖθεν ἀπέστειλεν ὁ Μωϋσῆς δώδεκα ἄνδρας, ἕνα ἐξ ἐκάστης φυλῆς, ἵνα κατοπιεύσωσι τὴν Χαναάν. Μεταξὺ δὲ αὐτῶν ἦσαν καὶ ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυὴ καὶ ὁ Χάλεβ ὁ υἱὸς τοῦ Ἰεφοννή. Ἐπανελθόντες οἱ δώδεκα ἄνδρες εἶπαν, ὅτι ἡ χώρα εἶναι εὐφοροτάτη ἀλλ' οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἰσχυροὶ καὶ αἱ πόλεις μεγάλαι καὶ ὄχυραί. Οἱ Ἰσραηλίται, ἀκούσαντες ταῦτα, ἐδειλίασαν καὶ ἐγόγγυζαν κατὰ τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἀαρών, ἐσκέπτοντο δὲ νὰ ἐκλέξωσιν ἀρχηγόν, ὁ ὁποῖος νὰ τοὺς ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον. Τότε ὁ

(1) Τοιοῦτοτρόπως ὀνομαζέτο ἡ ἑορτὴ αὕτη, διότι ἐφορτάζετο πεντήκοντα ἡμέρας μετὰ τὸ Πάσχα.

Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ καὶ ὁ Χάλεβ τοῦ Ἰεφοννή διέρρηξαν τὰ ἱμάτιά των καὶ εἶπαν πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας· « Μὴ φοβεῖσθε· ἔχετε πεποιθήσιν εἰς τὸν Θεόν. Θὰ κεραιύσωμεν τὴν εὐφορωτάτην ταύτην χώραν, διότι ὁ Θεὸς εἶναι μεθ' ἡμῶν. » Ὁ λαὸς ὅμως ὀλίγον ἔλειψε νὰ τοὺς λιθοβολήσῃ. Ὁ Θεός, ἰδὼν τὴν ἀπιστίαν τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἀπεφάσισε νὰ τοὺς ἐξολοθρεύσῃ. Εἰσῆκουσεν ὅμως τὰς δεήσεις τοῦ Μωϋσέως καὶ συνεχώρησε μὲν αὐτούς, ἀλλὰ κατεδάσεν ὄλους ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἄνω, πλὴν τοῦ Ἰησοῦ τοῦ

Καρποὶ ἐκ τῆς γῆς Χαναάν.

Ναυῆ καὶ τοῦ Χάλεβ τοῦ Ἰεφοννή, νὰ πλανῶνται εἰς τὴν ἔρημον Φαράν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη καὶ νὰ ἀποθάνωσιν εἰς αὐτὴν χωρὶς νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Ἀλλὰ καὶ ἡ τιμωρία αὕτη δὲν ἐσοφρόνισε τοὺς Ἰσραηλίτας, οἱ ὁποῖοι συχναίς ἐγγύγουζον κατὰ τοῦ Μωϋσέως, κατὰ τοῦ ὁποίου καὶ στάσις ἐγένε· ταύτης δὲ ἀρχηγοὶ ἦσαν ὁ Κορέ, ὁ Δαθάν, ὁ Ἀβειρών, καὶ ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι ὅμως ἐθανατώθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

Μετά την παρέλευσιν τῶν τεσσαράκοντα ἐτῶν, κατὰ τὰ ὁποῖα οἱ Ἰσραηλίται ἐπλανῶντο ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς τὴν ἔρημον Φαράν, ἦλθαν πάλιν εἰς Κάδης. Ἐπειδὴ δὲ δέν ὑπῆρχεν αὐτοῦ ὕδωρ, ὕβριζαν τὸν Μωϋσῆν. Τότε ὁ Θεὸς παρήγγειλεν αὐτὸν μετὰ τοῦ

Ὁ χαλκοῦς ὄφης.

Ἄαρὼν νὰ λάβῃ τὴν ράβδον του καὶ νὰ διατάξῃ τὴν πέτραν νὰ ἐξαγάγῃ ὕδωρ. Ἄλλὰ τὴν φορὰν ταύτην κλονίζεται ἡ πίστις τοῦ Μωϋσέως πρὸς τὸν Θεόν. Καταλαμβάνεται ὁ ἀνὴρ ὑπὸ δυσπιστίας καί, ἀντὶ νὰ διατάξῃ τὴν πέτραν, τύπτει αὐτὴν δις μετὰ τὴν ράβδον

του και εξαγει ύδωρ. Διὰ τὴν δυσπιστίαν ὅμως ταύτην καταδικάζονται ἀμφότεροι οἱ ἀδελφοὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ ἀποθάνωσιν αὐτοὶ εἰς τὴν ἔρημον χωρὶς νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Ὠνομάσθη δὲ τὸ ὕδωρ τοῦτο ὕδωρ τῆς ἀντιλογίας. Οἱ Ἰσραηλίται, ἀφοῦ ἀνεχώρησαν ἐκ Κάρης, ἦλθαν εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰδουμαίας (1). Ἐνταῦθα ἀπέθανεν ὁ Ἀαρὼν, ὁ πρῶτος ἀρχιερεὺς τῶν Ἰσραηλιτῶν Ὁ δὲ Μωϋσῆς κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ἐξέλεξε διαδόχον τοῦ Ἀαρὼν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἐλεάζαρ. Οἱ Ἰσραηλίται, ἀφοῦ παρέκαμψαν τὴν Ἰδουμαίαν, ἦλθαν εἰς τὴν Μωάβ (2). Καθ' ὁδὸν ὅμως ὀλιγοψύχησαν καὶ ἤρχισαν πάλιν νὰ γογγύωσι κατὰ τοῦ Μωϋσέως λέγοντες: « Διὰ τί ἐξήγαγες ἡμᾶς ἐκ τῆς Αἰγύπτου, ἵνα ἀποθάνωμεν εἰς τὴν ἔρημον; » Τότε ὁ Θεὸς ἔστειλε κατ' αὐτῶν ὄφεις δηλητηριώδεις, ἐκ τοῦ δήματός τῶν ἑποίων πολλοὶ ἀπέθαναν.

Ὁ λαὸς μετενόησε καὶ προσῆλθεν εἰς τὸν Μωϋσῆν, τὸν ἑποῖον παρεκάλει νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ ἐκ τοῦ κακοῦ. Ὁ δὲ Μωϋσῆς κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ κατασκεύασεν ὄφιν χαλκοῦν καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ ξύλων ὅσοι δὲ ἐδάκνοντο καὶ ἔβλεπαν εἰς αὐτὸν δὲν ἀπέθνησκαν.

§ 23. Ὁ θάνατος τοῦ Μωϋσέως

(Ἀριθ. κζ'. Δευτερ. λα'—λδ')

Οἱ Ἰσραηλίται, ἀφοῦ διέβησαν τὴν Μωάβ, ἦλθαν εἰς τὸν ποταμὸν Ἰορδάνην ἀπέναντι τῆς πόλεως Ἰεριχώ. Ἐκεῖ λέγει ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Μωϋσῆν: « Ἀνάβα εἰς τὸ ὄρος τοῦτο τοῦ Ναβαὺ καὶ πρὸς τὴν γῆν, τὴν ὁποίαν δίδω εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας, καὶ ἀπόθθαν.

(1) Ἡ χώρα Ἰδουμαία ἔκειτο πρὸς Ν. τῆς Παλαιστίνης.

(2) Ἡ χώρα Μωάβ ἔκειτο πρὸς Α. τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης

αυτοῦ, διότι ἐδυσπίστησες εἰς ἐμὲ καὶ δὲν διέταξες τὴν πέτραν νὰ ἐξαγάγῃ ὕδωρ, ἀλλ' ἔτιμηες αὐτὴν μετὰ τὴν ράβδον ». Ὁ Μωϋσῆς λέγει πρὸς τὸν Θεόν « Ἐπέλεξε ἀρχηγὸν τῶν Ἰσραηλιτῶν ». Ὁ Θεὸς ἀποκρίνεται « Λάβε τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυὴ καὶ θέσε ἐπ' αὐτοῦ τὴν χεῖρά σου καὶ παρουσίασε αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερέως Ἐλεάζαρ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ ἀνάθεσε εἰς αὐτὸν τὴν

Ὁ Μωϋσῆς βλέπει τὴν γῆν Χαναὰν ἀπὸ τὸ ὄρος Ναβῶν.

ἀρχὴν, ἵνα ὑπακούουσιν ὅλοι οἱ Ἰσραηλιταί. » Ὁ Μωϋσῆς ἐξετέλεσε τὴν διαταγὴν ταύτην τοῦ Θεοῦ. Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ ἀνέμνησε τοὺς Ἰσραηλίτας τὰς εὐεργεσίας, τὰς ὁποίας ἔλαβαν παρὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἠμῆνευσεν ἐκ νέου τὸν νόμον, εἰς τὸν ὁποῖον παρεκίνησεν αὐτοὺς νὰ μένουσιν πιστοί, ἠλόγησε τὰς δώδεκα φυλάς, ἐκάστην δι' ἰδίας εὐλογίας. Ἐπειτα ἀνέβη εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους Ναβαῦ καὶ ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν ἑκατὸν εἰκοσὶν ἑτῶν (1450 π. Χ.). Οἱ Ἰσραηλιταὶ ἔθαψαν αὐτὸν εἰς μίαν κοιλάδα καὶ ἐπένησαν τριᾶκοντα ἡμέρας τὸν μέγαν προφήτην καὶ νομοθέτην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Η ΚΑΤΑΚΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΧΑΝΑΑΝ

(1450—1430 π. Χ.)

§ 24. Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυή.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μωϋσέως οἱ Ἰσραηλίται ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυή διέβησαν τὸν Ἰορδάνην ἀβρόχοις ποσίν, ὅπως ἄλλοτε τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν. Μόλις δηλ. οἱ ἱερεῖς εἰσῆλθον εἰς τὸν ποταμὸν βαστάζοντες τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης καὶ ἰδοὺ ἐστάθη τὸ ὕδωρ καὶ διήλθεν ὁ λαὸς διὰ τοῦ Ἰορδάνου ὡς διὰ ξηρᾶς. Εἰς ἀνάμνησιν δὲ τῆς σωτηρίας ταύτης ἔστησεν ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυή εἰς τὸν ποταμὸν δώδεκα λίθους κατὰ τὰς δώδεκα φυλάς τοῦ Ἰσραήλ. Μετὰ ταῦτα ἐκυρίευσαν οἱ Ἰσραηλίται μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ τὴν ὄχρυν πόλιν Ἰεριχώ, τῆς ὁποίας κατέπεσαν τὰ τείχη. Οἱ κάτοικοι τῆς Χαναάν φοβηθέντες ἠνώθησαν κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν· μόνοι δὲ οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως Γαβαὼν συνεμάχησαν μὲ αὐτοὺς. Διὰ τοῦτο δὲ οἱ Χανααῖοι ἐπολιορκίησαν τὴν πόλιν των. Ἄλλ' ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυή ἔλυσε τὴν πολιορκίαν καὶ ἐνίκησε τοὺς ἐχθρούς, παρεκάλεσε δὲ τὸν Θεὸν νὰ παρατείνῃ τὴν ἡμέραν μέχρι οὗ ἐξολοθρευθῆσιν αὐτοὺς εἰπὼν· Σ τ ή τ ω ὁ ἥ λ ι ο ς κ α τὰ Γ α β α ὠ ν κ α ι ἡ σ ε λ ή ν η κ α τὰ φ ά ρ α γ γ α Α ι λ ὠ ν. Ἡ δέησις αὐτοῦ εἰσακούσθη καὶ ἐστάθη ὁ μὲν ἥλιος πρὸς τὴν πόλιν Γαβαὼν, ἡ δὲ σελήνη πρὸς τὴν φάραγγα τῆς πόλεως Αἰλῶν.

Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυή, νικήσας τοὺς Χανααῖους, ἐκυρίευσε τὸ πλεῖστον μέρος τῆς χώρας των, τὴν ὁποίαν διένειμε διὰ κλήρου εἰς ἑννέα καὶ ἡμίσειαν φυλάς, ἧτοι (ἀπὸ Β. πρὸς Ν.) εἰς τὰς φυλάς Νεφθαλεὶμ, Ἀσήρ, Ζαβουλὼν, Ἰσάχαρ, τὸ ἡμισυ τῆς φυλῆς Μανασσῆ, Ἐφραῖμ, Βενιαμίν, Δάν, Ἰούδα καὶ Συμεὼν. Τὸ ἄλλο ἡμισυ τῆς φυλῆς Μανασσῆ καὶ αἱ φυλαὶ τοῦ Γάδ καὶ τοῦ Ρουβὴν διετήρησαν τὰς κτήσεις, τὰς ὁποίας εἶχαν εἰς τὴν πέραν τοῦ Ἰορδάνου χώραν (τὴν Περσίαν) καὶ τὰς ὁποίας ἔλαβαν τῆ συγκα-

ταῖσει τοῦ Μωϋσέως. Ἡ δὲ φυλὴ τοῦ Λευί, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ἐνεπιστεύθη τὴν διαχείρισιν τῶν ἱερῶν, δὲν ἔλαβε κληρὸν εἰς τὴν διανομὴν τῆς χώρας, ἀλλ' ἐδόθησαν εἰς αὐτὴν πρὸς κατοικίαν τεσσαράκοντα ὀκτὼ πόλεις (1), τέσσαρες δηλ. ἐξ ἐκάστης φυλῆς, πρὸς διατροφήν δὲ τὸ δέκατον ἐκ τῶν προϊόντων τῆς γῆς καὶ τῶν ποιμνίων τῶν λοιπῶν φυλῶν, αἱ προσφοραὶ τῶν πρωτογεννημάτων καὶ μέρη τινὰ ἐκ τῶν θυσιῶν τοῦ λαοῦ.

Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, προαισθανθεὶς τὸν θάνατόν του, ἐκάλεσε τοὺς Ἰσραηλίτας, ἀνέμνησεν εἰς αὐτοὺς τὰς εὐεργεσίας, τὰς ὁποίας ἔλαβον παρὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ παρεκίνησε νὰ μένωσι πιστοὶ εἰς τὸν θεῖον νόμον. Ἀπέθανε δὲ εἰς ἡλικίαν ἑκατὸν δέκα ἔτων (1425 π. Χ.) ὁ δοῦλος οὗτος τοῦ Κυρίου, ὁ ὁποῖος εἰς ὅλην τὴν ζωὴν εἶχε στερεὰν πίστιν εἰς τὸν Θεὸν καὶ τελείαν ἀφοσίωσιν εἰς τὸ θέλημα αὐτοῦ.

§ 23. Ἰώβ.

Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ ἔζη εἰς τὴν Αὐσί-

Ὁ Θεὸς καὶ ὁ Ἰώβ με τοὺς τρεῖς φίλους του.
τιδα (χώραν πλησίον τῆς Λαμασσοῦ) εὐσεβῆς τις ἄνθρωπος, ὄνο-

(1) Δὲν ἦσαν ὀλόκληροι αἱ πόλεις ἰδιοκτησίαι τῶν Λευιτῶν, ἀλλὰ μόνον αἱ οἰκίαι αἱ ἀπαιτούμεναι διὰ τὰς ἀνάγκας των.

μαζόμενος Ἰώβ. Ὁ Ἰώβ, ἦτο πλουσιώτατος καὶ εἶχεν ἑπτὰ υἱοὺς καὶ τρεῖς θυγατέρας. Εἰς τὸν δίκαιον τοῦτον ἄνθρωπον συνέβησαν, διότι ὁ Θεὸς ἐπέτρεψε, μεγάλα καὶ ἀλλεπάλληλα δυστυχήματα, ἵνα δοκιμασθῇ ἡ ἀρετὴ του. Τὰ ποιμνία του κατεστράφησαν· οἱ δοῦλοί του ἐφρονεύθησαν· ἡ οἰκία τοῦ πρωτοτόκου υἱοῦ του ἐκρημνίσθη, ὑπὸ τὰ ἐρειπία δὲ αὐτῆς ἐτάφησαν ὅλα τὰ τέκνα του, τὰ ὅποια ἦσαν ἐκεῖ συνηθροισμένα.

Ὁ Ἰώβ, μαθὼν τὰς συμφορὰς ταύτας, ἔσχισε τὰ ἱμάτιά του, ἐξύρισε τὴν κεφαλὴν του, ἔπεσε κατὰ γῆς καὶ προσεκύνησε τὸν Θεὸν λέγων· « Γυμνὸς ἐξῆλθον ἐκ τῆς κοιλίας τῆς μητρός μου καὶ γυμνὸς θά ἀποθάνω. Ὁ Κύριος ἔδωκε καὶ ὁ Κύριος ἀφῆρεσεν. Ἄς εἶναι εὐλογημένον τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ». Νέα ὅμως μεγαλυτέρα δυστυχία ἦλθεν εἰς τὸν Ἰώβ· διότι προσεβλήθη ὑπὸ νόσου φοβεράς, τῆς ἐλεφαντιάσεως (τοῦ χειρίστου εἴδους τῆς λέπρας). Ἀλλὰ καὶ τότε ἡ πίστις του ἔμεινε ἀκλόνητος. Εἰς τὰς παρακινήσεις δὲ τῆς γυναικὸς του νὰ βλασφημῆσῃ τὸν Θεὸν καὶ νὰ ἀποθάνῃ, ἀπεκρίθη· « Ἐλάλησες, ὅπως θά ἐλάλει μία ἐκ τῶν ἀνοήτων γυναικῶν. Τὰ ἀγαθὰ μόνον θά δεχόμεθα παρὰ τοῦ Θεοῦ, τὰ δὲ κακὰ ὄχι ; »

Τρεῖς φίλοι τοῦ Ἰώβ ἦλθαν νὰ τὸν παρηγορήσωσιν ὅτε ὅμως εἶδαν τὴν οἰκτρὰν κατάστασίν του, δὲν εἶπαν τίποτε, ἀλλ' ἔκλαυσαν, καὶ ἔνεκα τῆς λύπης ἔμειναν ἄφωνοι πλησίον του ἑπτὰ ἡμέρας. Τέλος ὁ Ἰώβ ἔλυσε τὴν σιωπὴν καὶ κατηράσθη τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεώς του, παραπονούμενος τοιουτοτρόπως πρὸς τὸν Θεόν.

Τότε συνέβη φιλονεικία μεταξὺ τοῦ Ἰώβ καὶ τῶν φίλων του, διότι οἱ μὲν φίλοι του ἔλεγον, ὅτι τὰ παθήματα εἶνε πάντοτε τιμωρία τῶν ἁμαρτιῶν, ὁ δὲ Ἰώβ δυσχυρίζετο, ὅτι ἔπασχεν, ἐνῶ ἦτο ἀθῶος. Αἰφνης ἐπιφαίνεται ὁ Θεὸς καὶ κατακρίνει αὐτοὺς, διότι, ἐνῶ δὲν γνωρίζουσι τὰ ἀπλούστατα πράγματα, θέλουσι νὰ ἐξετάσωσι τὰς βουλὰς του. Ὁ Ἰώβ ἐνόησε τὸ σφάλμα του καὶ ἐζήτησε συγγνώμην παρὰ τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ Θεὸς ἠυλόγησεν αὐτὸν καὶ ἀποκατέστησεν εἰς τὴν προτέραν ὑγίαν· ἔδωκε δὲ διπλάσιον πλοῦτον καὶ ἑπτὰ υἱοὺς καὶ τρεῖς θυγατέρας. Ὁ Ἰώβ, ἀφοῦ ἔζησεν εὐτυχέστατος τὰ ὑπόλοιπα ἔτη, ἀπέθανεν εἰς βαθὴν γῆρας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Η ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ ΚΡΙΤΩΝ ΤΩΝ ΙΣΡΑΗΛΙΤΩΝ

(1425—1095 π. Χ.)

§ 26. Γοθονιήλ, Δεβδώρα, Γεδεών και 'Ιεφθάε.

(Κριτ. γ', δ', ε'—η', ια')

Μετά τὸν θάνατον τοῦ 'Ιησοῦ τοῦ Ναυῆ οἱ 'Ισραηλίται περιέπεσαν εἰς ἀναρχίαν, ἀνεμίχθησαν μὲ τοὺς Χανααναίους, ἐγκατέλειψαν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ἐλάτρευαν τοὺς Χανααναίους θεοὺς καὶ πρὸ πάντων τὸν Βάαλ καὶ τὴν 'Αστάρτην. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς παρέδιδεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν των. Ὅτε ὁμοῦς εἰλικρινῶς μετενόουν, ἐξέλεγεν ἐξ αὐτῶν ὁ Θεὸς ἄνδρας πλήρεις πνεύματος καὶ δυνάμεως, οἱ ὅποιοι ἀπληλευθέρωναν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν. Οἱ ἄνδρες δὲ οὗτοι, οἱ ὅποιοι εἶχαν τὴν ὑπερτάτην ἐξουσίαν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ, ὠνομάζοντο κριταί.

'Επισημώτατοι τῶν κριτῶν ἦσαν ὁ Γοθονιήλ, ὁ πρῶτος κριτῆς, ἡ Δεβδώρα, ὁ Γεδεών, ὁ 'Ιεφθάε, ὁ Σαμψών, ὁ 'Ηλὶ καὶ ὁ Σαμουήλ, ὁ τελευταῖος κριτῆς. Καὶ ὁ μὲν Γοθονιήλ ἀπληλευθέρωσε τοὺς 'Ισραηλίτας ἀπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Μεσοποταμίας Χουρσαρσαθαίμ· ἡ δὲ Δεβδώρα διὰ τοῦ στρατηγοῦ Βαράκ ἀπὸ τοῦ Χανααναίου βασιλέως 'Ιαβὶν· ὁ δὲ Γεδεών ἀπὸ τῶν Μαδιανιτῶν ὁ δὲ 'Ιεφθάε ἀπὸ τῶν 'Αμμωνιτῶν (1).

Ὁ Γεδεών, λαθὼν τριακοσίους ἄνδρας, διήρσεεν αὐτοὺς ἐν καιρῷ νυκτὸς εἰς τρεῖς λόχους, ἔδωκε δὲ εἰς ἕκαστον ἄνδρα μίαν σάλπιγγα καὶ μίαν στάμιναν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὑπῆρχε λαμπὰς ἀναμμένη. Διέταξε δὲ αὐτοὺς νὰ περιανκλώσωσι τὸν ἐχθρὸν, νὰ σαλπίσωσι, νὰ συντρίψωσι τὰς στάμιννας, νὰ ὑψώσωσι τὰς λαμπάδας καὶ νὰ ἀναγράξωσι: « Ρομφαία τῷ Κυρίῳ καὶ τῷ Γεδεών ». Τούτου γενομένου, φόβος καὶ τρόμος κατέλαβε τοὺς Μαδιανίτας, οἱ ὅποιοι ἐτράπησαν εἰς ἄτακτον φυγὴν.

Ὁ 'Ιεφθάε πρὶν ἐξστρατεύσῃ κατὰ τῶν 'Αμμωνιτῶν, ηὐχήθη εἰς τὸν Θεὸν τὴν ἐξῆς μωρὰν εὐχὴν: 'Εὰν παραδώσῃς εἰς τὰς

(1) Οἱ 'Αμμωνῖται κατέκουν ΒΑ τῆς χώρας Μωάβ.

χειράς μου τοὺς Ἀμμωνίτας καὶ ἐπιστρέψω σῶος καὶ ἀβλαβῆς εἰς τὴν οἰκίαν μου, θὰ προσφέρω θυσίαν εἰς σὲ πάντα, ὅστις θὰ ἐξέλθῃ ἐξ αὐτῆς εἰς ὑπάντησίν μου. Ὁ Ἰερφθάε, ἐπανελθὼν νικητῆς, εἶδεν ἐξεροχομένην ἐκ τῆς οἰκίας πρὸς ὑπάντησίν του μετὰ τυμπάνων καὶ χορῶν τὴν θυγατέρα του, τὸ μόνον του τέκνον. Ἐκπληκτος, διασροηγνύει τὰ ἱμάτιά του καὶ ἀναφέρει τὴν εὐχὴν εἰς τὴν θυγατέρα, εἰς τὴν ὁποίαν λέγει, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς. Ἡ θυγάτηρ δέχεται προθύμως νὰ θυσιασθῇ διὰ τὴν νίκην κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Ὁ δὲ πατήρ, ἐνῶ ὤφειλε νὰ μὴ ἐκτελέσῃ τὴν ἀτοπον εὐχὴν, τὴν ὁποίαν χωρὶς νὰ σκεφθῇ ἠὲρήθη, τὴν ἐκτελεῖ καὶ θυσιάζει τὴν θυγατέρα του εἰς τὸν Θεόν !

§ 27. Σαμψών.

(Κριτ. ιγ'—15')

Τοὺς Ἰσραηλίτας, ὑποδουλωθέντας ὑπὸ τῶν Φιλισταίων (1), ἀπληθυνέρωσεν ὁ Σαμψών, ὁ ὁποῖος ἦτο Ναζειραῖος (2). Ναζειραῖοι ὠνομάζοντο ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἠῦχοντο εἰς τὸν Θεόν, ὅτι θὰ ἀποφεύγωσι τὸν οἶνον, τὸ ὄξος, τὰ οἰνοπνευματώδη ἐν γένει ποτά, τὰς σταφυλὰς καὶ τὰς σταφίδας, ὅτι θὰ τρέφωσι κόμην καὶ δὲν θὰ ἐγγίξωσι νεκρὸν, οὐδὲ τὸν νεκρὸν τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς των ἀκόμη. Εἰς τὸν Σαμψών ἔδωκεν ὁ Θεὸς ἔκτακτον δύναμιν, διὰ τῆς ὁποίας, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, κατώρθωσε καὶ τὰ ἐξῆς: Ἐφόνευσε σκύμονον λέοντος· ἐφόνευσέ ποτε τριάκοντα Φιλισταίους, ἄλλοτε δὲ χιλίους μὲ σιαγόνα ὄνου· συνέλαβε τριακοσίας ἀλώπεκας καὶ ἔδεσεν αὐτὰς ἀνὰ δύο ἐκ τῶν οὐρῶν, εἰς τὸ μέσον δὲ τῶν οὐρῶν ἔθεσε λαμπάδα ἀναμμένην καὶ τοιοντοτρόπως ἀπέλυσεν αὐτὰς εἰς τοὺς ἀγροὺς τῶν Φιλισταίων, τῶν ὁποίων τὰ σπαρτὰ κατεκάησαν. Ἄλλοτε ἐσήκωσεν ἐπὶ τῶν ὄμων του τὰς πύλας τῆς πόλεως Γάζης, τὰς ὁποίας εἶχαν κλείσει οἱ Φιλισταῖοι, ἵνα συλλάβωσι καὶ φονεύσωσιν αὐτόν, καὶ τὰς ἔφερεν εἰς τὴν κο-

(1) Οἱ Φιλισταῖοι κατοικοῦν ΝΔ. τῆς Χαναάν.

(2) Ἡ λέξις *Ναζειραῖος* εἶναι Ἑβραϊκὴ καὶ σημαίνει τὸν χωρισμένον ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ ἀφιερωμένον εἰς τὸν Θεόν.

ρουφήν τοῦ ἀπέναντι ὄρους. Τέλος ὁμοῦς ἔπεσαν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν του, διότι μία Φιλισταία γυνή, ὠνομαζομένη Δαλιδά, κατόρθωσε νὰ μάθῃ παρά τοῦ Σαμφών, ὅτι ἡ δύναμις του ἦτο εἰς τὴν κόμην του, δηλ. εἰς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὡς Ναζειραῖος. Ἐνῶ δὲ ἐκοιμᾶτο, ἐξύρισε τὴν κόμην τοῦ Σαμφών καὶ τὸν παρέδωκεν εἰς τοὺς ὁμοφύλους της, οἱ ὅποιοι, ἀφοῦ τὸν ἐτύφλωσαν, τὸν ἔφεραν εἰς Γάζαν, τὸν ἔδεσαν διὰ χαλκῶν ἀλύσεων καὶ τὸν ἔρριψαν εἰς τὴν φυλακὴν, ὅπου ἄλειθεν.

Ἄλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἤρχισε νὰ ἐπανερχεται εἰς τὸν Σαμφών. Μίαν δὲ ἡμέραν οἱ Φιλισταῖοι, ἐσορτάζοντες τὴν ἐσορτὴν τοῦ Θεοῦ τῶν Δαγῶν, ἐξήγαγαν τὸν Σαμφών ἐκ τῆς φυλακῆς καὶ ἔστησαν μεταξὺ τῶν δύο στύλων, οἱ ὅποιοι ἐστήριζαν τὸν ναόν, ἵνα ἐμπαῖξωσιν αὐτόν. Τότε ὁ Σαμφών ἐπεκαλέσθη τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἐνηγκαλίσθη τοὺς δύο στύλους καὶ τοὺς κατέρριψεν εἰπὼν « Ἀποθανέτω ἡ ψυχὴ μου μετὰ τῶν ἀλλοφύλων ». Μετὰ τοὺς στύλους κατέπεσε καὶ ὅλος ὁ ναὸς καὶ ἐφόνευσε ὅλους τοὺς ἐντὸς αὐτοῦ Φιλισταίους.

§ 28. Ἡλὶ καὶ Σαμουήλ.

Ὁ Ἡλὶ ἦτο κριτὴς καὶ ἀρχιερεὺς, εἶχε δὲ δύο υἱούς, τὸν Ὀφνὶ καὶ τὸν Φινεές, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἀσεβέστατοι. Τούτους περιορίζετο μόνον νὰ συμβουλευῆ, χωρὶς νὰ τιμωρῆ αὐστηρῶς. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἀνήγγειλεν εἰς αὐτόν, ὅτι θὰ τιμωρῆσῃ τὸν οἶκόν του. Καὶ ἀληθῶς, ἐνῶ ἐπολέμουν οἱ Ἰσραηλῖται πρὸς τοὺς Φιλισταίους, ἔρχεται ἀγγελία εἰς τὸν Ἡλὶ, ὅτι οἱ υἱοὶ του ἐφονεύθησαν, ὅτι ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης, τὴν ὁποίαν αὐτοὶ εἶχαν παραλάβει μεθ' ἑαυτῶν, ἤρπαγῃ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν (1) καὶ ὅτι οἱ Ἰσραηλῖται ἐνίκηθησαν. Ὅτε ἤκουσε ταῦτα ὁ Ἡλὶ, ἔπεσαν ἐκ τῆς καθέδρας ὑπτιος καὶ ἀπέθανε, διότι συνέτριψε τὸν τράχηλόν του.

Τὸν Ἡλὶ διεδέχθη ὁ Σαμουήλ, ὁ υἱὸς τοῦ Ἐλκανὰ καὶ τῆς Ἄννης, ὁ ὁποῖος ἦτο Ναζειραῖος. Οὗτος παρεδόθη μικρὸν παιδίον ὑπὸ τῶν γονέων του εἰς τὸν Ἡλὶ, ἵνα ὑπηρετῆ εἰς τὸν ναόν· διεκριθὲ δὲ ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας διὰ τὴν εὐσέβειάν του, διὰ τὴν

(1) Τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης ἀπέδωκεν μετ' ὀλίγον οἱ Φιλισταῖοι εἰς τοὺς Ἰσραηλῖτας.

ὅποιαν καὶ κριτὴς ἔγινε καὶ προφήτης. Ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ ἀπηλευθέρωσε τοὺς Ἰσραηλίτας ἀπὸ τῶν Φιλισταίων, ἐπανεφέρεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς λατρείας τῶν εἰδώλων εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἐνδοξοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, συνέστησε σχολάς, αἱ ὁποῖαι ὠνομάζοντο προφητικαὶ καὶ εἰς τὰς ὁποίας οἱ προφῆται ἠσχολοῦντο εἰς τὸν νόμον καὶ εἰς τὴν μουσικὴν, καὶ ἐν γένει ἔδωκε νέαν ζωὴν εἰς τὸ ἔθνος του.

Ὁ Σαμουὴλ κατὰ τὸ γῆρας κατέστησε κριτὰς τοὺς υἱοὺς του. Ἐπειδὴ ὅμως οὗτοι ἐκυβέρνησαν ἀδικώτατα, ὁ λαὸς ἀπήτησε παρ' αὐτοῦ βασιλέα, ὅπως εἶχαν βασιλεῖς οἱ περὶ τοὺς λαοί. Ὁ Σαμουὴλ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀντέστη, μετὰ ταῦτα ὅμως κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ἀπεφάσισε νὰ χοίση εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας βασιλέα. Ἔχρισε δὲ τοιοῦτον τὸν Σαοὺλ, υἱὸν τοῦ Κίζ, ἀνδρα ὡραιότατον καὶ ἀνδρεϊότατον.

§ 29. Ρούθ.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῶν κριτῶν Ἑλμιέλες τις ἐκ τῆς πόλεως Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἵνα ἀποφύγῃ τὴν πείναν, ἣ ὅποια ἦτο εἰς

Ἡ Νωεμὶν μετὰ τὴν Ρούθ.

τὴν πατρίδα του, ἀνεχώρησε μετὰ τὴν γυναῖκα του Νωεμὶν καὶ τοὺς υἱοὺς του εἰς τὴν χώραν Μωάβ, ὅπου μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν. Οἱ δύο αὐτοῦ υἱοὶ ἐνυμφεύθησαν γυναῖκας Μωαβίτιδας, τὴν Ὀρφα

καὶ τὴν Ρούθ, καὶ ἀπέθαναν μετὰ δέκα ἔτη. Ἡ Νωεμὶν, ὅτε ἔμαθεν, ὅτι δὲν ὑπῆρχε πλέον πείνα εἰς τὴν πατρίδα της, ἀπεφάσισε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς αὐτὴν καὶ εἶπε πρὸς τὰς νύμφας της νὰ μείνωσι πλησίον τῶν γονέων των. Καὶ ἡ μὲν Ὁρφὰ παρεδέχθη, ἡ Ρούθ ὅμως κατ' οὐδένα τρόπον ἠθέλησε νὰ ἀφήσῃ τὴν πενθερὰν της, εἰς τὴν ὁποίαν εἶπε· « Μόνος ὁ θάνατος θὰ μᾶς χωρίσῃ. Ὅπου θὰ ὑπάγῃς, θὰ ὑπάγω· καὶ ὅπου θὰ μείνῃς, θὰ μείνω· ὁ λαὸς σου θὰ εἶναι λαὸς μου καὶ ὁ Θεὸς σου Θεὸς μου· ὅπου θὰ ἀποθάῃς, θὰ ἀποθάνω καὶ ἐκεῖ θὰ ταφῶ ». Ἡ Νωεμὶν τότε παρέλαβε μεθ' ἑαυτῆς τὴν Ρούθ καὶ τοιουτοτρόπως ἀμφότεραι ἦλθαν εἰς Βηθλεέμ.

Ἡ Ρούθ πρὸς ἀνακούφισιν τῆς πείνας της ὑπῆγε νὰ σταχυολογήσῃ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ Βοόζ, ὁ ὁποῖος ἦτο πλούσιος καὶ συγγενῆς της. Ὁ Βοόζ, μαθὼν τὴν ἱστορίαν τῆς Ρούθ, τὴν ἐνυμφεύθη καὶ ἐγέννησεν υἱόν, τὸν ὁποῖον ὠνόμασεν Ὁβήδ. Ὁ Ὁβήδ ἐγέννησε τὸν Ἰεσαί, ὁ δὲ Ἰεσαί τὸν Δαυὶδ τὸν βασιλέα. Τοιουτοτρόπως ἡ Ρούθ, ἂν καὶ ἀλλόφυλος, ἠξιώθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἕνεκα τῆς εὐσεβείας της καὶ τῶν ἄλλων της ἀρετῶν νὰ γίνῃ προμήτωρ τοῦ Δαυὶδ καὶ δι' αὐτοῦ προμήτωρ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀπόγονος τοῦ Δαυὶδ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Η ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΤΩΝ ΙΣΡΑΗΛΙΤΩΝ ΜΕΧΡΙ
ΤΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

(1095—975 π. Χ.)

§ 30. Σαούλ, Δαυὶδ καὶ Γολιάθ.

(Α' Βασιλ. ΙϚ—λά Β' Βασιλ. α').

Ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῶν Ἰσραηλιτῶν Σαούλ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐκυβέρνησα τὸν λαὸν καλῶς, ἔπειτα ὅμως παρέβη τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ τοιουτοτρόπως ἐξώργισεν αὐτόν. Ὁ βασιλεὺς οὗτος ἔγινε βραδύτερον πολὺ μελαγχολικός, τὴν δὲ μελαγχολίαν του ἀνεκούφιζε διὰ τῆς κηθάρας ὁ νέος τότε ποιμὴν Δαυὶδ. Διὰ τοῦτο

ὁ Σαοὺλ τὸν ἠγάπησε πολὺ, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα, ὅτε ὁ Δαυὶδ ἤρχισε νὰ γίνεται ἔνδοξος διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἀνδρείαν, τὸν ἐμίσησεν.

Μέγιστον θάρρος ἔδειξεν ὁ Δαυὶδ κατὰ πρῶτον, ὅτε ἐπολέμουν οἱ Ἰσραηλῖται πρὸς τοὺς Φιλισταίους. Κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον ὁ Φιλισταῖος Γολιάθ, ὁ ὁποῖος ἦτο γιγαντιαῖος τὸ ἀνάστημα καὶ ἔφερε βαρεῖαν πανοπλίαν, ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐπροκάλει εἰς μονομαχίαν πάντα Ἰσραηλίτην, ἵνα κριθῇ ἡ τύχη τοῦ πολέμου ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς μονομαχίας ταύτης. Ἄλλ' οὐδεὶς τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐτόλμα νὰ παλαίσῃ πρὸς τὸν Γολιάθ, ἂν καὶ ὁ Σαοὺλ ὑπέσχετο, ὅτι θὰ δώσῃ πλοῦσια δῶρα καὶ τὴν θυγατέρα του ὡς γυναῖκα εἰς τὸν νικητὴν. Αἴφνης ὁ μικρὸς Δαυὶδ, ὁ ὁποῖος πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἔλθει εἰς τὸ στρατόπεδον, ἵνα φέρῃ τροφὰς εἰς τοὺς ἀδελφούς του, ἐπρόβαλεν ἀκτίπαλος τοῦ Γολιάθ. Ὁ Σαοὺλ ἠμπόδιζεν αὐτὸν ὡς νέον καὶ ἀνίκανον· βλέπων ὅμως τὴν ἐπιμονὴν του προσέφερεν εἰς αὐτὸν τὴν πανοπλίαν του. Οὗτος ὅμως, ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν φέρῃ, διότι ἦτο βαρεῖα, παρέλαβε μόνον τὴν ράβδον, τὴν σφενδόνην, καὶ πέντε λίθους καὶ ἐπροχώρησεν ἄφοβος πρὸς τὸν ἐχθρὸν πεποιθῶς εἰς τὸν Θεόν. Ὁ Γολιάθ, ὅτε εἶδε τὸν Δαυὶδ, τὸν περιεφρόνησε καὶ εἶπε· κύνων εἶμαι ἐγώ, ὥστε ἔρχεσαι πρὸς ἐμὲ μὲ ράβδον ; Ἐλθὲ πρὸς ἐμὲ καὶ θὰ δώσω τὰς σάρκας σου εἰς τὰ πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ εἰς τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ. Ὁ Δαυὶδ εἶπε· Σὺ ἔρχεσαι ἐναντίον μου μὲ ρομφαίαν καὶ δόρυ καὶ ἀσπίδα, ἐγὼ δὲ ἔρχομαι ἐναντίον σου ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ τοῦ Ἰσραὴλ, τὸν ὁποῖον ὕβρισες. Σήμερον θὰ σὲ παραδώσῃ ὁ Κύριος εἰς τὰς χεῖράς μου καὶ θὰ σὲ φονεύσω καὶ θὰ ἐννοήσωσιν ὅλοι οἱ παριστάμενοι, ὅτι δὲν σώζει ὁ Κύριος διὰ ρομφαίας καὶ δόρατος· διότι ὁ Θεὸς εἶναι κύριος τοῦ πολέμου, εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ πόλεμος καὶ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτοῦ. Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ Δαυὶδ ἔξεσφενδόνισε κατὰ τοῦ Γολιάθ λίθον καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ Γολιάθ διὰ τῆς μαχαίρας αὐτοῦ τούτου. Οἱ Φιλισταῖοι, ἰδόντες τοῦτο, ἐτρόπησαν εἰς ἄτακτον φυγὴν καὶ κατεδιώχθησαν ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν, οἱ ὁποῖοι διήρπασαν τὸ στρατόπεδόν των. Οἱ δὲ Ἰσραηλῖται ἐτίμησαν πολὺ τὸν Δαυὶδ. Αἱ γυναῖκες ἐξήρχοντο ἐκ τῶν πόλεων πρὸς προὔπαντήσιν του μετὰ

τυμπάνων και χορῶν και Ξαλλαν. Ὁ Σαούλ ἐνίκησε χιλιάδας, ὁ δὲ Δαυὶδ μυριάδας.

Ἐπειδὴ ὁ Δαυὶδ ἐδοξάσθη πολὺ διὰ τὴν νίκην τοῦ Γολιάθ, ὁ Σαούλ τὸν ἐμίσει και ἐζήτει νὰ τὸν φονεύσῃ. Ἡμέραν τινά, ἐνῶ ἐκισθάρειεν ὁ Δαυὶδ, ὁ Σαούλ ἔρριψε κατ' αὐτοῦ ἀκόντιον και ὀλίγον ἔλειψε νὰ τὸν φονεύσῃ. Πολλάκις δὲ και ἔπειτα ἀπεπειράθη νὰ θανατώσῃ τὸν Δαυὶδ, ἀλλ' ὁ Θεὸς τὸν ἔσωζεν. Τέλος ὁ Δαυὶδ ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς βασιλικῆς ἀδῆς και περιοπελανῶτο εἰς τὰ ὄρη μετὰ τῶν φίλων του. Ἀλλὰ και ἐκεῖ κατεδιώκετο. Ἐνῶ δὲ ὁ Σαούλ ἐπεδιώκε παντοιοτρόπως τὸν θάνατον τοῦ Δαυὶδ, οὗτος ἦτο ἀμνηστικός· διότι, ἂν και δις εὔθην εὐκαιρίαν νὰ φονεύσῃ τὸν Σαούλ, δὲν τὸ ἔκαμεν.

Ὁ Δαυὶδ φονεύει τὸν Γολιάθ.

Τοῦ Δαυὶδ ἰσόβιος και ἀδελφικός φίλος ὑπῆρξεν ὁ ἐνάρετος Ἰωνάθαν, υἱὸς τοῦ Σαούλ. Οὗτος ὄχι μόνον παρηγόρει τὸν Δαυὶδ δι' ὅσα κακὰ ὑπέφερε παρὰ τοῦ Σαούλ, ἀλλὰ και πολλάκις ἔσωσεν αὐτὸν με κίνδυνον τῆς ἰδίας του ζωῆς και αὐτὸν ἀκόμη τὸν βασιλικὸν θρόνον προθύμως παρεχώρησεν εἰς αὐτόν. Ὅτε δὲ ἀνεχώρησεν ὁ Δαυὶδ εἰς τὰ ὄρη, ἔπεσεν εἰς τὸν τραχήλόν του, τὸν κα-

τεφίλησε κλαίον και εἶπε τὰ ἐξῆς : Πορεύου εἰς εἰρήνην· ὁ δὲ δεσμός τῆς φιλίας, τὸν ὁποῖον συνήψαμεν ὀρκισθέντες εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, ἃς εἶνε ἀδιάσπαστος εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Ὁ Σαοὺλ ἀπέθανε κατὰ τρόπον ἐλεεινόν. Ἐνῶ ἐμάχετο κατὰ τῶν Φιλισταίων ἐπληρώθη βαρέως και ἠτυοκτόνησεν, ἵνα μὴ συλληφθῆ ζῶν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν. Ἐβασίλευσε δὲ τεσσαράκοντα ἔτη (1095—1055 π. Χ.). Ὁ Δαυὶδ μαθὼν τὸν θάνατον τοῦ Σαοὺλ και τοῦ ἐπιστηθίου φίλου του Ἰωνάθαν, σγίξει τὰ ἱμάτιά του και θρηνεῖ και ὀδύρεται και νηστεύει μέχρι τῆς ἑσπέρας δι' ἀμφοτέρους.

§ 31. Ὁ Δαυὶδ βασιλεὺς τῶν Ἰσραηλιτῶν.

(Β' Βασιλ. β'—ι')

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σαοὺλ ὁ Δαυὶδ μετέβη εἰς τὴν πόλιν Χεβρών, ὅπου ἐχρίσθη βασιλεὺς ὑπὸ μόνῃς τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα, διότι αἱ λοιπαὶ φυλαὶ ἀνεκήρυξαν βασιλέα τῶν τῶν υἱὸν τοῦ Σαοὺλ Ἰσοβοθέ. Ἀφοῦ δὲ οὗτος ἐδολοφονήθη μετὰ ἑπτὰ ἔτη ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ Δαυὶδ, ὁ ὁποῖος και ἐφόνευσε τοὺς δολοφόνους, συνῆλθαν ὅλαι αἱ φυλαὶ εἰς τὴν Χεβρών και ἐχρίσαν τὸν Δαυὶδ βασιλέα ὅλων τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ὁ Δαυὶδ, ἀφοῦ ἐκυρίευσεν τὸ ὑπόλοιπον μέρος τῆς Ἱερουσαλήμ (1), ἦτοι τὴν ἀκρόπολιν Σιών, τὴν ὁποῖαν κατεῖχον οἱ Ἰεβουσαιοὶ (2), ἀχύρωσεν ἔτι μᾶλλον ὅλην τὴν πόλιν και κατέστησεν αὐτὴν πρωτεύουσαν τοῦ κράτους. Ἐκτίσεν δὲ ἐντὸς αὐτῆς μεγαλοπρεπεῖ ἄνάκτορα και ἀπεφάσισε νὰ οἰκοδομήσῃ και μεγαλοπρεπέστατον ναόν· ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐφανέρωσεν εἰς αὐτὸν διὰ τοῦ προφήτου Νάθαν, ὅτι τοῦτο δὲν ἦτο ἔργον αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος ἦτο φιλοπόλεμος, ἀλλὰ τοῦ υἱοῦ του, ὁ ὁποῖος ἐμελλε νὰ εἶναι φίλος τῆς εἰρήνης. Ὁ Δαυὶδ ἐκάνονισεν μεγαλοπρεπέστατα τὰ τῆς λατρείας· κατήρτισεν ἐκ τῶν Λευιτῶν χορὸν τετρακισχίλιον ψαλτῶν και μουσικῶν, οἱ ὁποῖοι ἤμνον τὸν Θεὸν ὄχι μόνον διὰ φωνῶν, ἀλλὰ και δι' ὀργάνων, και ἔγραψε πολλοὺς ψαλμοὺς. Ἀφοῦ δὲ

(1) Τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Ἱερουσαλήμ εἶχε κυριεύσει ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυή.

(2) Οἱ Ἰεβουσαιοὶ ἦσαν Χαναανικὴ φυλὴ, ἡ ὁποία κατοῦκε εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ και τὰ περὶ αὐτῆς.

ἐνίκησε πολλοὺς γειτονικοὺς λαοὺς, ἐξέτεινε τὸ κράτος του ἀπὸ τοῦ ὄρους Λιβάνου μέχρι τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης καὶ ἀπὸ τῆς Μεσογείου Θαλάσσης μέχρι τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου.

§ 32. Ἀμαρτία καὶ μετάνοια τοῦ Δαυῖδ.
(B' Βασιλ. ια', ιβ')

Ὁ Δαυῖδ δὲν ἔμεινε μέχρι τέλους ἐνάρετος, ἀλλ' ὑπέπεσε εἰς ἀμάχημα, διότι ἠγάπησε τὴν Βηρσαβεεΐ, σύζυγον τοῦ ἀξιωματικοῦ Οὐρίου, καί, ἵνα δυνηθῆ νὰ λάβῃ αὐτὴν γυναῖκα, διέταξε τὸν στρατηγὸν του Ἰωάβ, ὁ ὁποῖος ἐπολέμει πρὸς τοὺς Ἀμμωνίτας, νὰ τάξῃ τὸν Οὐρίαν εἰς ἐπικινδυνότητα θέσιν. Ὁ Οὐρίας ἐφρονεύθη, ὁ δὲ Δαυῖδ ἔλαβε τὴν γυναῖκά του. Διὰ τὸ ἀπο-

Ὁ Δαυῖδ μετανοεῖ

τρόπαιον τοῦτο ἔγκλημα ὁ προφήτης Νάθαν κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ἤλεγξε τὸν Δαυῖδ ὡς ἐξῆς· Εἰς μίαν πόλιν, εἶπεν ὁ Νάθαν, ἦσαν δύο ἄνδρες, ὁ μὲν πλούσιος, ὁ δὲ πτωχός. Καὶ ὁ μὲν πλούσιος εἶχε πλείστα ποίμνια· ὁ δὲ πτωχός μίαν μόνην ἀμνάδα, τὴν ὁποίαν ἠγάπα ὡς θυγατέρα. Ἡμέραν τινὰ ἦλθε φίλος τις πρὸς

τὸν πλούσιον· οὗτος δὲ θελήσας νὰ φιλοξενήσῃ αὐτὸν δὲν ἔσφαξεν ἐκ τῶν ποιμνίων του, ἀλλ' ἤρπασε τὴν ἀμνάδα τοῦ πτωχοῦ. Ὁ Δαυὶδ, ἀκούσας τοῦτο, ὠργισθὴ πολὺ καὶ εἶπεν : Ἄξιός θανάτου εἶναι ὁ πράξας τοῦτο. Τότε ὁ Νάθαν εἶπε πρὸς αὐτὸν : Σὺ εἶσαι ὁ πράξας τοῦτο. Σὺ εἶσαι ὁ φονεὺς τοῦ Οὐρίου καὶ ὁ ἄρπαξ τῆς γυναικὸς του. Διὰ τοῦτο θὰ τιμωρηθῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου. Ὁ Δαυὶδ συνησθάνθη τὸ ἁμάρτημά του, μετενόησεν εὐλικρινῶς καὶ ἐξήτησε παρὰ τοῦ Θεοῦ συγχώρησιν. Ἐποίησε δὲ τότε καὶ τὸν ἐξῆς ψαλμὸν (Ψαλμ. ν').

Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου καὶ κατὰ τὸ πλήθος τῶν οἰκτιρῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἄνομημά μου. Ἐπὶ πλεῖον πλυνόν με ἀπὸ τὰς ἀνομίας μου καὶ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας μου καθάρισόν με. Ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω καὶ ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διὰ παντός.

Σοὶ μόνῳ ἤμαρτον καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν σου ἐποίησα.

Ὅπως ἂν δικαιωθῆς ἐν τοῖς λόγοις σου καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.

Ῥαντιεῖς με ὑσσώπῳ (1) καὶ καθαρισθήσομαι, πλυνεῖς με καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι. Ἀκουτιεῖς (2) με ἀγαλλίαισιν καὶ εὐφροσύνην, ἀγαλλιάσονται ὅστέα τεταπεινωμένα.

Ἀπόστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν μου καὶ πάσας τὰς ἀνομίας μου ἐξάλειψον. Καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοί, ὁ Θεός, καὶ πνεῦμα εὐθὲς ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου.

Μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου καὶ τὸ πνεῦμάσου τὸ ἅγιον μὴ ἀντανέλης ἀπ' ἐμοῦ.

Ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίαισιν τοῦ σωτηρίου σου καὶ πνεύματι ἡγεμονικῷ στήριξόν με.³

(1) Ὑσσώπος (ἡ) ὀνομάζετο ὑπὸ τῶν Ἑβραίων καὶ ὁ θυμὸς (τὸ θυμάρι) καὶ ὁ ἡδύσμος (ὁ δυόσμος) καὶ τὸ ὄριγανον (ἡ ῥίγανη). Διὰ δέσμις δὲ ὑσσώπου ἐρραντίζοντο οἱ λεπροὶ καὶ οἱ ἐγγίζοντες νεκρὸν, οἱ ὁποῖοι ἔθεωροῦντο ἀκάθαρτοι.

(2) Ἀκουτίζειν=χάμνειν τινὰ νὰ ἀκούῃ.

(3) Ἀπόδος μοι=σώσέ με καὶ δώσε πάλιν εἰς ἐμέ τὴν ψυχικὴν γαλήνην, τὴν ὁποίαν εἶχα πρότερον καὶ ἔχασα ἕνεκα τῆς ἁμαρτίας, καὶ στήριξέ με νὰ πράττω προθύμως τὸ ἀγαθόν.

Διδάξω ἀνόμους τὰς ὁδοὺς σου καὶ ἀσεβεῖς ἐπὶ σὲ ἐπιστρέψουσιν.

Ῥῥσαί με ἐξ αἱμάτων (1) ὁ Θεός, ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου ἀγαλλιάσεται ἢ γλώσσά μου τὴν δικαιοσύνην σου (2.)

Κύριε, τὰ χεῖλη μου ἀνοίξεις καὶ τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν αἴνεσίν σου.

Ὅτι, εἰ ἠθέλησας θυσίαν, ἔδωκα ἄν' ὀλοκαυτώματα οὐκ εὐδοκήσεις.

Θυσία τῷ Θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον, καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει.

§ 33. Ἀβεσσαλώμ.

(Β' Βασιλ. ιε'-ιθ')

Ὁ Δαυὶδ διὰ τὸ βαρύντατον ἁμάρτημα, τὸ ὁποῖον ἔκαμεν, ἦτο ἄξιος θανάτου. Ὁ πανάγαθος ὁμως Θεὸς τὸν ἀπύλλαξε μὲν ἀπὸ

Ὁ θάνατος τοῦ Αβεσσαλώμ.

τοῦ θανάτου διὰ τὴν εἰλικρινῆ μετάνοιαν, ἀλλὰ δὲν τὸν ἀφῆκε καὶ ἀτιμώρητον πρὸς παραδειγματισμὸν τῶν ἀπίστων ἀνθρώπων.

(1) Ῥῥ αἱμάτων = ἐκ τῆς ἐνοχῆς διὰ τὸν φόνον τοῦ Οὐρίου.

(2) Ἀγαλλιάσεται ἢ γλώσσα μου τὴν δικαιοσύνην σου = θὰ ὑμνήσω τὸ ἔλεός σου.

Miss Lillian Massa
- 617 - *Προκος St*
St. Elias

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ πρῶτος υἱὸς του ἐκ τῆς Βηρσαβεί ἀπέθανε καὶ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς βασιλείας του ἔδοξίμασε πολλὰς θλίψεις. Εἷς ἐκ τῶν υἱῶν του, ὁ Ἀβεσσαλώμ, ἔστασίασε καὶ ἀνηγορεύθη βασιλεὺς εἰς τὴν Χεβρών. Ὁ Δαυὶδ, εὐρεθεὶς ἀπαράσκευος, ἔφυγεν ἐκ τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Περαιάν. Ἀφοῦ δὲ συνήθροισε στρατόν, ἀπέστειλεν αὐτὸν κατὰ τοῦ Ἀβεσσαλώμ καὶ παρήγγειλε τὸν στρατηγὸν Ἰωάβ νὰ μὴ φονεύσῃ τὸν υἱὸν του. Μάχης δὲ γενομένης, ὁ μὲν στρατὸς τοῦ Ἀβεσσαλώμ ἐνίκηθη, αὐτὸς δὲ, ἐνῶ ἔφευγεν ἐπὶ ἡμίονου διὰ τοῦ δάσους, ἐκρεμάσθη ἀπὸ τῶν κλάδων τοῦ δένδρου, εἰς τοὺς ὁποίους περιεπλάκη ἡ κόμη του. Ὁ Ἰωάβ κατεδίωξε τὸν Ἀβεσσαλώμ καὶ ἐφόνευσεν αὐτὸν, ἐνῶ τοιουτοτρόπως ἐκρέματο, ἐναντίον τῆς παραγγελίας τοῦ Δαυὶδ. Ὁ δὲ Δαυὶδ, μαθὼν τὸν θάνατον τοῦ ἀποστάτου υἱοῦ, ἐλυπήθη παρὰ πολὺ καὶ ἐθρήνηε αὐτὸν λέγων· Υἱέ μου, υἱέ μου Ἀβεσσαλώμ, εἶθε νὰ ἀπέθνησκα ἐγὼ ἀγτί σοῦ, Ἀβεσσαλώμ υἱέ μου, υἱέ μου.

Lillian Massa. Massa

§ 34. Ἐπάνοδος καὶ θάνατος τοῦ Δαυὶδ.

Ὁ Δαυὶδ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ὅπου κατέπνιξε καὶ ἄλλην στάσιν. Διέταξε δὲ ἔπειτα ἀπογραφὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ εὗρεν εἰς μὲν τὴν φυλὴν τοῦ Ἰούδα 500,000 ἄνδρας δυναμένους νὰ φέροσιν ὄπλα, εἰς δὲ τὰς λοιπὰς φυλάς 800,000. Ὑπερηφανεὺς διὰ τοῦτο καὶ ἐλησημόνησεν, ὅτι ἡ δύναμις αὐτῆ ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς βοηθείας τοῦ Θεοῦ. Ὄθεν ὁ μὲν προφήτης Γὰδ τὸν ἠλεγξεν ὁ δὲ Θεὸς ἀπέστειλε λοιμὸν, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀπέθαναν πολλὰι χιλιάδες ἀνθρώπων. Ὁ Δαυὶδ ἐβασίλευσε τεσσαράκοντα ἔτη (1055—1015 π. Χ.), ἦτοι ἑπτὰ εἰς τὴν Χεβρών καὶ τριάκοντα τρία εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Μικρὸν δὲ πρὸ τοῦ θανάτου του, ἀνεκίρηνε βασιλεὺς τὸν δευτερότοκον υἱὸν του ἐκ τῆς Βηρσαβεί, τὸν Σολομῶντα, τὸν ὁποῖον παρεκίνησε νὰ ἐκτελῇ πιστῶς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

SV § 35. Σολομῶν.
(Γ' Βασίλ. γ')

Ὁ Σολομῶν ἐπωνομάσθη σοφὸς διὰ τὴν μεγάλην του σοφίαν. Ὅτε ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν Γαβαὼν, ἵνα προσφέρῃ θυσίαν εἰς τὸν

Θεόν, ἐνεφανίσθη εἰς αὐτόν, ἐνῶ ἔκοιμᾶτο, ὁ Θεὸς καὶ εἶπε· Ζήτησε τι θέλεις νὰ σοῦ δώσω. Ὁ Σολομὼν ἀπεκρίθη : Κύριε Θεε, μὲ κατέστησες βασιλέα μεγάλου λαοῦ· ἐγὼ ὅμως εἶμαι νέος ἀκόμη καὶ ἄπειρος. Δώσε λοιπὸν εἰς ἐμὲ καρδίαν νοήμονα, ἵνα κυβερνῶ τὸν λαόν σου καὶ διακρίνω τὸ ἀγαθὸν ἀπὸ τοῦ κακοῦ. Οἱ λόγοι οὗτοι ἤρσαν εἰς τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος εἶπε πρὸς τὸν Σολομῶντα. Ἐπειδὴ ἐζήτησες καρδίαν νοήμονα, ὄχι δὲ μακροβιότητα, οὐδὲ πλοῦτον, οἶδὲ τὸν θάνατον τῶν ἐχθρῶν σου, ἔκαμα συμφώνως πρὸς τοὺς λόγους σου. Ἰδοὺ σοῦ ἔδωκα καρδίαν σοφὴν καὶ συντην, προσέτι δὲ σοῦ ἔδωκα καὶ ὅ,τι δὲν ἐζήτησες, δηλαδὴ πλοῦτον καὶ δόξαν. Ἐὰν δὲ φυλάττης τὰς ἐντολάς μου, θὰ σοῦ δώσω καὶ μακροβιότητα. Ὁ Σολομὼν ἔδειξε τὴν σοφίαν του εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς βασιλείας του διὰ τῆς ἐξῆς κρίσεως. Δύο γυναῖκες αἱ ὁποῖαι ἦσαν σύνοικοι, ἐγέννησαν δύο υἱούς. Ἡ μία ἐκ τούτων εἰς τὸν ὕπνον ἐπέσε καὶ ἐφόνευσε τὸ τέκνον τῆς ἑτέρας· ἔλαβε δὲ αὐτὸ καὶ ἔθηκε κρυφίως τὴν νύκτα πλησίον τῆς σύνοικου, τῆς ὁποίας ἔκλεψε τὸ ζῶν τέκνον. Τὴν πρωΐαν ἐφιλονεῖκουν περὶ τοῦ ζῶντος παιδίου καὶ πρὸς λύσιν τῆς φιλονεικίας ἦλθαν πρὸς τὸν Σολομῶντα μὲ αὐτὸ, καὶ ἡ μία δὲ καὶ ἡ ἄλλη ἔλεγαν, ὅτι ἦτο ἰδικόν τῆς τέκνον. Ὁ Σολομὼν πρὸς εὐρεσιν τῆς ἀληθείας διέταξε νὰ σχίσωσι διὰ μαχαίρας τὸ παιδίον εἰς δύο, κάθε δὲ γυνὴ νὰ λάβῃ τὸ ἥμισυ. Καὶ ἡ μὲν ψευδὴς μήτηρ ἐδέχθη τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἡ δὲ ἀληθὴς ἔφοριξε καὶ παρεκάλεσε τὸν βασιλέα νὰ δώσῃ τὸ παιδίον ζῶν εἰς τὴν ψευδῆ μητέρα. Τότε ὁ Σολομὼν εἶπεν· Αὕτη εἶναι ἡ ἀληθὴς μήτηρ, μὴ φονεύσῃτε τὸ παιδίον, ἀλλὰ δώσατέ το εἰς αὐτήν.

§ 36. Ὁ ναός.

(Γ' Βασίλ' ε'—η')

Ὁ Σολομὼν ἔκτισε μεγαλοπρεπέστατον ναὸν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ ἐπὶ τοῦ ὄρους Μωριά, ἐπὶ τοῦ ὁποίου, ὅπως ἐμάθαμεν, διέταξεν ὁ Θεὸς τὸν Ἀβραάμ νὰ θυσιάσῃ τὸν υἱόν του Ἰσαάκ. Ὁ ναὸς συνίστατο ἐκ λίθων πελεκητῶν. Ἡ ἐσωτερικὴ ὁροφὴ τοῦ ναοῦ κατεσκευάσθη ἐκ κεδρίνων δοκῶν καὶ σανίδων ἐπιχρῶσων, οἱ δὲ ἐσωτερικοὶ τοῖχοι καὶ τὸ ἔδαφος, ἦσαν στρωμένα μὲ σανίδας κεδρίνας καὶ κυπαρισσίνας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἐπίσης ἐπιχρῶσαι.

ἄστε ὅλον τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ ἦτο ἐπίχρυσον. Ὁ ναὸς διη-
 ρεῖτο εἰς δύο μέρη, εἰς τὸ ἄδυτον (ἅγιον ἁγίων) καὶ εἰς τὸ ἱερόν
 (ἅγιον). Ἐντὸς τοῦ ἀδύτου ὑπῆρχεν ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης·
 ἐντὸς δὲ τοῦ ἱεροῦ ὑπῆρχαν δέκα ἐπτάφωτοι λυχνία, δέκα τράπε-
 ζαι, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔκειντο οἱ ἄρτοι τῆς προθέσεως, καὶ τὸ θυ-
 σιαστήριον τοῦ θυμιάματος. Τὸν ναὸν περιεστοίχιζαν δύο αὐλαί,
 ἡ ἐσωτερικὴ πρὸς χρῆσιν τῶν ἱερέων καὶ ἡ ἐξωτερικὴ πρὸς χρῆ-
 σιν τοῦ λαοῦ. Καὶ εἰς μὲν τὴν ἐσωτερικὴν αὐλὴν ἦσαν τὸ θυσια-
 στήριον τῶν ὀλοκαυτωμάτων, ἡ χαλκῆ ἢ χυτὴ θάλασσα, ὅπου
 ἐλούοντο οἱ ἱερεῖς, καὶ δέκα χαλκοὶ λουτήρες, ὅπου ἐπλύνοντο τὰ
 σφάγια· εἰς δὲ τὴν ἐξωτερικὴν ὑπῆρχαν κελλία, ὅπου κατόικουν οἱ
 ἱερεῖς καὶ ἐφύλάττοντο τὰ ἱερά σκεύη καὶ ἄμφια, πρὸς τούτοις
 ὑπῆρχαν καὶ διάφορα ἄλλα οἰκοδομήματα.

Ἡ οἰκοδομὴ καὶ ἡ διακόσμησις τοῦ ναοῦ διήρκεσεν ἐπτὰ καὶ
 ἡμῖσις ἔτη καὶ ἀπῆλθον ἐργασίαν χιλιάδων ἀνθρώπων καὶ δα-
 πάνην ἀπείρου πλοῦτου. Ἀφοῦ δὲ ἐτέλειωσαν ὅλα τὰ ἔργα, ἐκάλε-
 σεν ὁ Σολομὼν τοὺς Ἰσραηλίτας εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐτέλεσε
 τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ μὲ μεγίστην πομπήν. Ἐγονυπέτησε δὲ πρὸ
 τοῦ θυσιαστηρίου τῶν ὀλοκαυτωμάτων, ὕψωσε τὰς χεῖράς του
 πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπε· Κύριε Θεὲ τοῦ Ἰσραὴλ, δὲν ὑπάρχει
 Θεὸς ὅμοιος μὲ σὲ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἰς τὴν γῆν. Ἀλλὰ θὰ
 κατοικήσῃς εἰς τὴν γῆν ; Ἀφοῦ δὲν σε χωρεῖ τὸ σύμπαν, θὰ σὲ
 χωρῶσῃ ὁ οἶκος οὗτος, τὸν ὁποῖον ἔκτισα ; Ἀλλὰ σὲ παρακαλῶ νὰ
 ἐπιβλέψῃς εἰς τὴν προσευχὴν ἐμοῦ καὶ τοῦ λαοῦ σου καὶ νὰ
 γίνῃς ἕως πρὸς ἡμᾶς, νὰ εἰσακούῃς δὲ ἐν παντὶ καιρῷ καὶ πάσῃ
 ὥρᾳ τὰς δεήσεις τῶν δούλων σου. Μετὰ τὴν προσευχὴν ταύτην
 ὁ Σολομὼν ἠλόγησε τὸν λαὸν καὶ συνεβούλευσεν αὐτὸν νὰ φυ-
 λάττῃ τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, προσέφερε δὲ μὲ τὸν λαόν του θυ-
 σίαν εἰς τὸν Θεὸν χιλιάδας βοῶν καὶ προβάτων.

§ 37. Δόξα, ἁμαρτία καὶ θάνατος τοῦ Σολομῶντος.

(Γ' Βασιλ. θ'—ια')

Ἐκτὸς τοῦ ναοῦ ἔκτισεν ὁ Σολομὼν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ
 μεγαλοπρεπέστατα ἀνάκτορα καὶ ἄλλα κτίρια. Διωργάνωσε δὲ

τὸν στρατὸν καὶ κατεσκεύασε πλοῖα, τὰ ὅποια ἔπλεαν εἰς τὴν Ταρτησσὸν καὶ εἰς τὸ Ὠφείρ (1), καὶ ἔφεραν ἐκεῖθεν χρυσόν, ἄργυρον, πολυτίμους λίθους, ἔλεφαντόδοντα καὶ ἄλλα πράγματα. Ὁ πλοῦτος, ὁ ὁποῖος εἰσῆρχετο εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἦτο τοιοῦτος, ὥστε ὁ ἄργυρος ἐλαχίστην εἶχεν ἀξίαν. Ἡ ἔκτακτος δὲ μεγαλοπρέπεια, ὡς καὶ ἡ σοφία τοῦ Σολομῶντος, ἔγινε γνωστὴ εἰς πολλὰς ἄλλας χώρας, πλείστοι δὲ προσήρχοντο πρὸς αὐτόν, ἵνα ἀκούσωσι τὴν σοφίαν του καὶ ἴδωσι τὴν μεγαλοπρέπειάν του. Πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπεσκέφθη αὐτὸν καὶ ἡ βασίλισσα τῶν Σαβαίων (οἱ ὁποῖοι κατώκουν εἰς τὴν ΝΑ. Ἀραβίαν) φέρουσα μεγαλοπρεπέστατα δῶρα. Ὅτε δὲ ἤκουσε τὴν σοφίαν τοῦ Σολομῶντος καὶ εἶδεν ὅλην τὴν μεγαλοπρέπειάν του, εἶπε πρὸς αὐτόν : Ἡ σοφία σου καὶ ἡ μεγαλοπρέπειά σου εἶναι ἀνώτεροι φήμης. Ὁ Σολομὼν δὲν ἔμεινε μέχρι τέλους εὐσεβῆς καὶ ἐνάρετος· διότι παρέβη τὸν θεῖον νόμον καὶ ἔλαβε γυναῖκας ἄλλοφύλους καὶ χάριν αὐτῶν ὄχι μόνον ἐπέτρεψε νὰ κτισθῶσι ναοὶ τῶν ψευδῶν θεῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐλάτρευεν αὐτούς. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς εἶπε πρὸς αὐτόν : Ἐπειδὴ δὲν ἐφύλαξες τὰς ἐντολάς μου, θὰ ἀφαιρέσω ἀπὸ τοῦ νιοῦ σου τὸ πλείστον μέρος τοῦ βασιλείου. Ἀπέθανε δὲ ὁ Σολομὼν, ἀφροῦ ἐβασίλευσε τεσσαράκοντα ἔτη ἐν εἰρήνῃ (1815—975 π. X.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5'.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΙΣΡΑΗΛΙΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΒΑΒΥΛΩΝΙΟΥ ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑΣ

(975—588 π. X.)

§ 38. Διαίρεσις τοῦ βασιλείου τῶν Ἰσραηλιτῶν κατὰ λύσει ἀμφοτέρων τῶν βασιλείων.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σολομῶντος οἱ Ἰσραηλιταὶ παρεκσαν τὸν υἱὸν καὶ διάδοχον αὐτοῦ Ροβοάμ νὰ ἐλαττώσῃ τοὺς φόρους, τοὺς ὁποῖους εἶχεν ἐπιβάλει ὁ πατήρ του. Οὗτος ὁμως

(1) Ταρτησσὸς=ὠνομάζετο ἡ παράλιος πόλις τῆς Ἰσπανίας διαρρέεται ὑπὸ τοῦ Γουαδαλκιβίρου ποταμοῦ, περίφημος εἰς τοὶ διὰ τὸν χρυσόν, ἄργυρον, σίδηρον, μόλυβδον καὶ κασσίτερον ὠνομάζετο ἡ Δυτικὴ Ἀραβία.

μόνον δὲν ἔκαμε τοῦτο, ἀλλὰ, παρὰ τὴν συμβουλὴν τῶν πρεσβυτέρων ἐκ τῶν συμβούλων του, αὐθαδῶς καὶ ὑβριστικῶς ἀπήντησε πρὸς τὸν λαὸν ὡς ἐξῆς : « Ὁ πατήρ μου ἐπέβαλεν εἰς τὸν τράχηλόν σας βαρὺν ζυγόν· ἐγὼ ὅμως θὰ ἐπιβάλω βαρύτερον. Ὁ πατήρ μου σᾶς ἐτιμῶρει μὲ μάστιγας· ἐγὼ ὅμως θὰ σᾶς τιμωρῶ μὲ μάστιγας ἀκανθωτάς ». Διὰ τοῦτο ἔγινε στάσις. Δέκα φυλαὶ ἐξέλεξαν βασιλέα τὸν δοῦλον τοῦ Σολομῶντος Ἱεροβοάμ, πισταὶ δὲ εἰς τὸν Ροβοάμ ἔμειναν δύο φυλαί, ἡ φυλὴ τοῦ Ἰούδα καὶ ἡ φυλὴ τοῦ Βενιαμὴν (975 π. Χ.).

Τοιοτοτρόπως τὸ βασίλειον τῶν Ἰσραηλιτῶν διηρέθη εἰς δύο, εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραήλ, τὸ ὁποῖον ἀπετελέσθη ἐκ δέκα φυλῶν καὶ εἶχε πρωτεύουσαν καθ' ἀρχὰς τὴν Συγέμ, μετὰ ταῦτα τὴν Θερσά καὶ τελευταῖον τὴν Σαμάρειαν, καὶ εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα, τὸ ὁποῖον ἀπετελέσθη ἐκ δύο φυλῶν καὶ εἶχε πρωτεύουσαν τὴν Ἱερουσαλήμ. Εἰς τὸ βασίλειον δὲ τοῦτο ἐγκατεστάθησαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται.

Ὁ Ἱεροβοάμ, ἵνα μὴ μεταβαίνωσιν οἱ ὑπήκοοί του εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἱερουσαλήμ, κατεσκεύασε δύο χρυσοῦς εἰκόνας τοῦ Θεοῦ μὲ μορφήν μόσχου, τὰς ὁποίας ἔστησεν εἰς τὰς πόλεις Δάν καὶ Βαιθήλ, δηλ. εἰς τὴν βορειοτάτην καὶ εἰς τὴν νοτιωτάτην ἐκ τῶν πόλεων τοῦ βασιλείου του, καὶ διέταξε τοὺς ὑπηκόους του νὰ τὰς λατρεύωσιν. Ὅπως δὲ ὁ Ἱεροβοάμ, τοιοτοτρόπως καὶ ὄλοι σχεδὸν οἱ βασιλεῖς τοῦ Ἰσραήλ ἦσαν ἀσεβεῖς. Ἐγκατέλειψαν τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ ἐλάτρευαν τοὺς ψευδεῖς θεοὺς. Τὸ παράδειγμα δὲ τῶν βασιλέων ἠκολούθει καὶ ὁ λαός. Μάτην οἱ προφῆται ἤλεγχαν σφοδρῶς καὶ τοὺς βασιλεῖς καὶ τὸν λαὸν καὶ προέλεγον, ὅτι δὲν θὰ διαφύγωσι τὴν τιμωρίαν τοῦ Θεοῦ. Ἡ φωνὴ τῶν ἤτο φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἡ ἀσέβεια καὶ ἡ διαφθορὰ ἠῤῥξανε καθ' ἡμέραν. Τέλος ἐπέρχεται ἡ θεία τιμωρία. Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων Σαλμανάσαρ ὁ Δ' πῶλορκεῖ τὴν Σαμάρειαν, ὁ δὲ διάδοχός του Σαργῶν κυριεύει αὐτήν, καταλείπει τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραήλ (722 π. Χ.) καὶ ὀδηγεῖ μέγα μέρος τῶν κατοίκων τῆς Σαμαρείας αἰχμαλώτους εἰς τὴν Ἀσσυρίαν· ἀποστέλλει δὲ εἰς τὴν Σαμάρειαν ἀποίκους ἐκ τῆς Βαβυλωνίας καὶ ἄλλων μερῶν τοῦ κράτους του, οἱ ὅποιοι ἀνεμίχθησαν μὲ τοὺς ὑπολοίπους Ἰσραηλίτας καὶ ἀπετέλεσαν τὸν λαὸν τῶν Σαμαρειτῶν.

Εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα κατ' ἀρχάς μὲν δὲν ἐπεκράτει τόση διαφθορά καὶ ἀσέβεια, ὅση εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραήλ, μετὰ ταῦτα ὅμως ἡ κακία ἐκορυφώθη καὶ εἰς αὐτό. Διὰ τοῦτο ἐπέρχεται καὶ εἰς αὐτό ἡ θεία τιμωρία. Ὁ βασιλεὺς τῶν Βαβυλωνίων Ναβουχοδονόσορ καταλείπει τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα (588 π. Χ.) καὶ ὀδηγεῖ τοὺς πλείστους ἐκ τῶν κατοίκων αἰχμαλώτους εἰς τὴν Βαβυλωνίαν. Ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ, τὰ ἀνάκτορα τοῦ βασιλέως καὶ ὅλαι αἱ οἰκίαι τῆς Ἱερουσαλήμ καίονται· τὰ τεῖχη τῆς Ἱερουσαλήμ καταρρημνίζονται. Ἐπὶ δὲ τῶν ἐρειπίων τῆς κατεστραμμένης πόλεως κάθηται ὁ προφήτης Ἱερεμίας καὶ θρηνεῖ τὴν ἐρήμωσίν της (Θρηνοὶ Ἱερεμίου).

§ 39. Προφῆται.

Οἱ Προφῆται ἦσαν θεόπνευστοι ἄνδρες. Δι' αὐτῶν ὁ Θεὸς ἔκαμνε γνωστὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸ θέλημά του καὶ ἐφανερώ-
νεν εἰς αὐτοὺς τὰ μέλλοντα. Οἱ ἄνδρες οὗτοι, οἱ ὅποιοι ἀνεφαί-
νοντο εἰς τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαὸν κατ' ἐκτάκτους περιστάσεις,
ἤλεγχαν πικρῶς τοὺς βασιλεῖς, τοὺς ἱερεῖς καὶ τὸν λαὸν διὰ τὴν
ἀσέβειαν καὶ τὴν διαφθορὰν καὶ προσέλεγαν ἄφροντον τὴν τιμω-
ρίαν τοῦ Θεοῦ. Προεφήτευσαν δέ, ὅτι θὰ ἔλθῃ ὁ Μεσσίας, δηλ. ὁ
Χριστός, ὁ ὅποιος θὰ σώσῃ τὸν κόσμον ἐκ τῆς πολυθείας καὶ τῆς
ἀμαρτίας καὶ θὰ ὀδηγήσῃ αὐτὸν εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ
Θεοῦ καὶ τὴν ἀρετὴν.

Οἱ Προφῆται, ὅσων τὰ συγγράμματα σώζονται, εἶναι δέκα ἕξ·
διαφοροῦνται δὲ εἰς μεῖζονα^ς καὶ εἰς ἐλάσσονα^ς.
Μεῖζονες ὀνομάζονται διότι ἔγραψαν μεγαλύτερα συγγράμματα,
καὶ εἶναι τέσσαρες, οἱ ἑξῆς· Ἡσαΐας, Ἱερεμίας, Ἴειζεκιήλ καὶ Δα-
νιήλ. Ἐλάσσονες ὀνομάζονται, διότι ἔγραψαν μικρότερα συγ-
γράμματα καὶ εἶναι δώδεκα (δωδεκαπρόφητον), οἱ ἐπόμενοι·
Ὁσηέ, Ἀμώς, Μιχαΐας, Ἰωήλ, Ὁβδιού, Ἰωνᾶς, Ναοὺμ, Ἀββα-
κούμ, Σοφονίας, Ἀγγαῖος, Ζαχαρίας καὶ Μαλαχίας. Αἱ προφη-
τεῖαι, αἱ ὅποιαι κυρίως ἀναφέρονται ἢ εἰς τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραήλ
ἢ εἰς τὸν Χριστόν, σκοπὸν εἶχαν γὰ στερεώσουν εἰς τοὺς Ἰσραη-

Blavatsky

λίτας την λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, νὰ ἐπαναφέρωσιν εἰς αὐτοὺς τὰ σεμνὰ ἦθη καὶ προεπίτωσι τὰ ἔχοντα σχέσιν μετὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου.

(Ἐκ τῶν προφητῶν ὁ **Ἡσαΐας** προφητεύει τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος ἐκ τῆς Παρθένου (στ' 15) καὶ περιγράφει τόσον φανερώς τὰ πάθη καὶ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ, ὥστε φαίνεται, ὅτι γράφει ὄχι περὶ μελλόντων πραγμάτων, ἀλλὰ περὶ παρελθόντων (νβ' 13. γγ' 12). Ὁ **Δανιὴλ** ὁρίζει ἀκριβέστατα τὸν χρόνον τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ (θ' 24—27) (1)

Ὁ **Μιχαίας** βλέπει τὸν Σωτῆρα γεννόμενον ἐν Βηθλεὲμ τῆς Τοῦδαίας (ε' 27). Ὁ **Ζαχαρίας** προλέγει τὴν εἴσοδον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ ἐπὶ πώλου ὄνου (θ' 9) καὶ τὴν παράδοσιν αὐτοῦ ἀντὶ τριακόντα ἀργυρίων (ια' 12), ἤτοι ἀντὶ ἐνενηκόντα τριῶν δραχμῶν.

Ὁ **Ἐζεκιήλ** καὶ ὁ **Δανιήλ** προεφήτευσαν καὶ πρὸ τῆς Βαβυλωνίου αἰχμαλωσίας (588 π. Χ.) καὶ μετ' αὐτήν. Ὁ **Ἄγγαϊος**, ὁ **Ζαχαρίας** καὶ ὁ **Μαλαχίας** μετὰ τὴν Βαβυλωνίου αἰχμαλωσίαν μέχρι τοῦ 424 ἔτους π. Χ. Πάντες δὲ οἱ λοιποὶ προφητῆται πρὸ τῆς Βαβυλωνίου αἰχμαλωσίας.

Madame Melle
§ 40. Τωβίτ. *Melle*

Μεταξὺ τῶν Ἰσραηλιτῶν, οἱ ὁποῖοι ὠδηγήθησαν αἰχμάλωτοι εἰς τὴν Ἀσσυρίαν, ἦτο καὶ ὁ εὐσεβὴς καὶ ἐνάρετος **Τωβίτ**. Ὁ **Τωβίτ** ἔζη εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἀσσυρίας Νινευί εἰς ὅλην δὲ τὴν ζωὴν του οὐδέποτε ἐλησιμόνησε τὸν φόβον πρὸς τὸν Θεόν

(1) Ὁ **Δανιήλ**, ἀναφέρων ἐβδομηκόντα ἐβδομάδας (ἦτοι $70 \times 7 = 190$ ἔτη), λέγει ὅτι μετὰ ἐξήκοντα ἐννέα ἐβδομάδας (δηλ. μετὰ 483 ἔτη) ἀφ' οὗτου ἐκδοθῆ τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν Ἀραξέρξου τοῦ Μακρόχειρος διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῶν τειχῶν τῆς Ἱερουσαλήμ (τοὔτέστιν ἀπὸ τοῦ 453 ἔτους π.Χ.), θὰ ἐμφανισθῆ εἰς τὸ κήρυγμα ὁ Ἰησοῦς Χριστός, κατὰ τὸ μέσον δὲ τῆς ἐβδομηκοστῆς ἐβδομάδος θὰ θυσιασθῆ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. Καὶ ἀληθῶς ὁ Σωτὴρ ἤρχισε τὸ κήρυγμα κατὰ τὸ 300ν ἔτος μ.Χ. (453 π. Χ. + 30 μ. Χ. = 483) καὶ ἐσταυρώθη τὸ 33ον ἔτος μ.Χ., ἦτοι κατὰ τὸ μέσον τῆς ἐβδομηκοστῆς ἐπταετίας.

καὶ πάντοτε ἐβοήθει τοὺς πτωχοὺς ὁμοφύλους του. Εἰς τὸν δίκαιον τοῦτον ἄνδρα συνέβη τὸ δυστύχημα νὰ χάσῃ ὅλην τὴν περιουσίαν του καὶ νὰ τυφλωθῇ. Ἄλλὰ τὴν συμφορὰν ταύτην ὑπέφερον ὁ Τωβίτ γενναίως καὶ ἀγγογύστως. Ὅτε δὲ ἐγένιν ἐξηκοντούτης καὶ ἐνόμισεν ὅτι θὰ ἀπέθνησκεν, ἐκάλεσε τὸν υἱὸν του Τωβίαν καὶ τοῦ εἶπε τὰ ἐξῆς· « Υἱέ μου ! Ἄκουσε τοὺς ἐξῆς λόγους ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ πατρὸς σου καὶ φύτευσε αὐτοὺς εἰς τὴν καρδίαν σου. Τίμα τὴν μητέρα σου ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου. Ἐχε πάντοτε εἰς τὸν νοῦν σου καὶ τὴν καρδίαν σου τὸν Θεὸν καὶ μὴ θελήσῃς νὰ ἁμαρτήσῃς, μηδὲ νὰ παραβῆς τὰς ἐντολάς του. Ἐκ τῶν ὑπαρχόντων σου δίδε ἐλεημοσύνην. Μὴ ἀπόστρεφε τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ παντὸς πτωχοῦ, ἵνα μὴ ἀποστρέψῃ καὶ ὁ Θεὸς τὸ πρόσωπόν του ἀπὸ σοῦ. Ἐχεις πολλά ; Δίδε πολλά. Ἐχεις ὀλίγα ; Δίδε ἐξ ὅλης σου τῆς καρδίας ὀλίγα. Μακρὰν ἀπὸ σοῦ νὰ εἶναι ἡ ὑπερηφάνεια εἴτε εἰς τὴν καρδίαν σου εἴτε εἰς τοὺς λόγους σου, διότι αὐτὴ εἶναι ἡ ἀρχὴ πάσης διαφθορᾶς. Ὅ,τι δὲν θέλεις νὰ σοῦ κάμῃ ἄλλος, τοῦτο μὴ κάμῃς καὶ σὺ εἰς ἄλλον (« ὁ μισεῖς μηδενὶ ποιήσῃς »). Ζήτει πάντοτε τὴν συμβουλίην ἀνδρὸς φρονίμου καὶ εὐλόγει ἐν παντὶ καιρῷ τὸν Θεὸν καὶ παρακάλει αὐτὸν νὰ διευθύνῃ εἰς τὸ καλὸν τὰς σκέψεις σου καὶ τὰς πράξεις σου. Νὰ μὴ φοβῆσαι δέ, υἱέ μου, διότι ἐπτωχεύσαμεν. Ὑπάρχουσι πολλὰ διὰ σέ, ἐὰν φοβῆσαι τὸν Θεὸν καὶ ἀπομακρύνῃσαι ἀπο πάσης ἁμαρτίας καὶ κάμνης ὅ,τι εἶναι ἀρεστὸν εἰς τὸν Θεόν. » Ἀκούσας ταῦτα ὁ Τωβίας εἶπε· « Πάτερ μου, θὰ ἐκτελέσω κατὰ γράμμα ὅλας τὰς παραγγελίας σου. »

Μετὰ ταῦτα παρήγγειλεν ὁ Τωβίτ εἰς τὸν Τωβίαν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν πόλιν τῆς Μηδείας Ράγους, ἵνα λάβῃ παρὰ τινος Γαβαὴλ δέκα τάλαντα, τὰ ὁποῖα εἶχε δανείσει εἰς αὐτόν. Ὁ Τωβίας ζητεῖ σινοδοιπόρον, ὁ ὁποῖος νὰ γνωρίζῃ τὴν ὁδόν, καὶ εὐρίσκει τὸν ἄγγελον Ραφαήλ, τὸν ὁποῖον ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς καὶ ὁ ὁποῖος ἐκρύπτετο ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀζαρίου τινός. Ὅτε ἦλθαν εἰς τὴν πόλιν τῆς Μηδείας Ἐκβάτανα, ὁ μὲν Τωβίας μένει αὐτοῦ καὶ νυμφεύεται τὴν Σάρραν, θυγατέρα τοῦ συγγενοῦς του Ραγουήλ, ὁ δὲ Ραφαὴλ μεταβαίνει εἰς Ράγους, λαμβάνει παρὰ τοῦ Γαβαὴλ τὰ δέκα τά-

λαντα και επανέρχεται εις Ἐκβάτανα. Μετά ταῦτα ὁ Τωβίας
ἐπιστρέφει εἰς τὴν Νινευὶ μετὰ τὴν γυναῖκά του καὶ τὸν ἄγγελον
καὶ θεραπεύει μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ τὸν τυφλὸν πατέρα.
Τότε πλήρεις χαρᾶς ὅλοι εὐλογοῦσι τὸν Θεὸν καὶ ἐορτάζουσι τὸν
γάμον τοῦ Τωβίου ἑπτὰ ἡμέρας. Ὁ εὐγνώμων Τωβίτ θέλει νὰ ἀν-
ταμείψῃ τὸν συνοδοιπόρον τοῦ υἱοῦ του καὶ προσφέρει πέντε τά-
λαντα. Ἄλλ' οὗτος δὲν τὰ δέχεται καὶ φανερόναι εἰς αὐτόν, ὅτι εἶναι
ὁ ἄγγελος Ραφαὴλ καὶ ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἐπαναφέρῃ
τὴν εὐτυχίαν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Τωβίτ. Ἐξῆσε δὲ ὁ Τωβίτ ἀρκετὰ
ἀκόμῃ ἔτη μετὰ χαρὰν καὶ ἀγαλλίαςιν καὶ φόβον Θεοῦ καὶ ἀπέθανεν
εἰς βαθὺ γῆρας.

Τ Μ Η Μ Α Δ'

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ' ΑΠΟ ΤΗΣ ΒΑΒΥΛΩΝΙΟΥ
ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ
ΤΟΥ ΒΑΠΤΙΣΤΟΥ
(588 — 1 π. Χ.)

§ 41. Ὁ Δανιήλ.

(Δαν. α', β')

Ὁ βασιλεὺς τῶν Βαβυλωνίων Ναβουχοδονόσορ διέταξε νὰ ἐκλέξωσιν ἐκ τῶν εὐγενῶν Ἰουδαίων παῖδας ὑγιεῖς καὶ εὐφρεῖς, ἵνα διδαχθῶσι τὴν σοφίαν τῶν Βαβυλωνίων καὶ χρησιμεύσωσιν ἔπειτα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς βασιλικῆς αὐτῆς. Μεταξὺ τῶν ἐκλεχθέντων ἦσαν καὶ ὁ Δανιήλ, ὁ Μισαήλ, ὁ Ἀζαρίας καὶ ὁ Ἀνανίας, οἱ ὁποῖοι προόδευσαν παρὰ πολὺ εἰς τὰς σπουδὰς τῶν καὶ ἔγιναν σοφοί. Ὅλους δὲ ὑπερέβαιναν ὁ Δανιήλ, ὁ ὁποῖος ἐκτὸς τῆς σοφίας ἔλαβε παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ χάρισμα νὰ ἐξηγῇ τὰ ὄνειρα καὶ νὰ προλέγῃ τὰ μέλλοντα.

Ὁ Ναβουχοδονόσορ εἶδεν ὄνειρον, τὸ ὁποῖον τόσον τὸν ἐτάραξεν, ὥστε τὸ ἐλησμόνησεν. Ἐκάλεσε τότε ὅλους τοὺς σοφοὺς καὶ ἀπήτησε παρ' αὐτῶν νὰ μαντεύσωσι καὶ ἐξηγήσωσι τὸ ὄνειρον. Ἐπειδὴ δὲ κανεὶς δὲν ἠδυνήθη νὰ κάμῃ τοῦτο, ὁ Ναβουχοδονόσορ κατεδίκασεν αὐτοὺς εἰς θάνατον· ἐσώθησαν ὅμως ὑπὸ τοῦ Δανιήλ, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἐφανερώσε τὸ μυστήριον. Ὁ Δανιήλ προσῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα καὶ εἶπε· « Μόνος ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτει μυστήρια· αὐτὸς ἔκαμε γνωστὸν εἰς σὲ τί θὰ συμβῇ. Τὸ ὄνειρόν σου ἦτο τὸ ἐξῆς. Ἔβλεπες εἰκόνα μεγάλην, ὠραίαν καὶ τρομεράν. τῆς ὁποίας ἡ κεφαλὴ ἦτο χρυσοῦ, τὸ στήθος καὶ οἱ θρα-

(¹) Ἰουδαῖοι ὀνομάζοντο κατ' ἀρχάς οἱ κάτοικοι τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα. Μετὰ τὴν ἐπάνοδον ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ὀνομάσθησαν Ἰουδαῖοι ὅλοι οἱ Ἰσραηλίται, διότι ἐπανελθόντες ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἀνῆκον σχεδὸν πάντες εἰς τὰς φυλάς τοῦ Ἰούδα καὶ τοῦ Βενιαμίν, αἱ ὁποῖαι ἀπέτουν τὸ ἄλλοτε βασίλειον τοῦ Ἰούδα.

χίονες ἀργυροὶ, ἡ κοιλία καὶ οἱ μηροὶ χαλκοῖ, αἱ νῆματα σιδηροῖ,
ἐκ δὲ τῶν ποδῶν μέρος μὲν ἦτο σιδηροῦν, μέρος δὲ πῆλινον. Τὴν
εἰκόνα ταύτην ἔβλεπες, ἕως οὗτο ἀπεκόπη ἀφ' ἑαυτοῦ λίθος, ὁ
ὁποῖος ἐκτύπησεν αὐτὴν εἰς τοὺς πόδας καὶ τὴν κατασυνέτριψεν.
Ὁ λίθος δὲ οὗτος ἔγινεν ὄρος μέγα καὶ ἐκάλυπεν ὅλην τὴν γῆν.
Ἡ δὲ ἐξήγησις τοῦ ὄνειρου εἶναι ἡ ἐξῆς.

Ὁ Δανιὴλ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων.

Σὺ, βασιλεῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἔδωκε δύναμιν καὶ τι-
μὴν, εἶσαι ἡ χροσῆ κεφαλῆ. Μετὰ σὲ θὰ ἔλθῃ δευτέρα βασιλεία
κατωτέρα (ἡ Μηδοπερσική), μετὰ ταύτην θὰ ἔλθῃ ἄλλη χαλκῆ
(ἡ τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου καὶ τῶν διαδόχων του), ἡ ὁποία
θὰ κυριεύσῃ ὅλην τὴν γῆν, καὶ μετὰ ταύτην θὰ ἔλθῃ ἄλλη σιδηρᾶ
(ἡ Ῥωμαϊκῆ), ἡ ὁποία θὰ εἶναι ἐν μέρει ἰσχυρὰ καὶ ἐν μέρει ἀσθε-

νης και θα κατασυντρίψη τα πάντα. Κατά τους χρόνους δε τούτους θα ιδρύσῃ ὁ Θεὸς βασιλείαν, ἡ ὁποία θα διαμένη εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα (ἡ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ). Τότε ὁ Ναβουχοδονόσορ εἶπεν· « Ὁ Θεὸς σου εἶναι Θεὸς θεῶν καὶ κύριος τῶν βασιλέων ἀποκαλύπτων μυστήρια. » Κατέστησε δὲ τὸν Δανιὴλ ἄρχοντα τῶν σατραπῶν.

§ 42. Οἱ τρεῖς παῖδες εἰς τὴν κάμινον.

(Δαν. γ')

Ὁ Ναβουχοδονόσορ κατεσκεύασε χρυσοῦν εἰκόνα τοῦ θεοῦ Βήλου, τὴν ὁποίαν ἔστησε πλησίον τῆς Βαβυλώνος· διέταξε δὲ νὰ προσκυνῶσιν αὐτὴν ὅλοι. Ὅστις δὲν ἤθελε κάμει τοῦτο, νὰ ριφθῇ εὐθύς εἰς κάμινον καιομένην. Οἱ τρεῖς παῖδες, Μισαήλ,

Οἱ τρεῖς παῖδες εἰς τὴν κάμινον

Ἀζαρίας καὶ Ἀνανίας, οἱ φίλοι τοῦ ἀπόντος Δανιὴλ, δὲν ὑπήκουσαν εἰς τὴν διαταγὴν ταύτην. Τότε ἐκάλεσεν αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν· « Ἐὰν δὲν προσκυνήσετε τὴν εἰκόνα, θὰ ριφθῆτε εὐθύς

εις κάμινον καιομένην· τότε δὲ θὰ ἴδωμεν ποῖος εἶναι ὁ Θεὸς ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος θὰ σᾶς ἐλευθερώσῃ ἐκ τῶν χειρῶν μου ». Οἱ παῖδες ἀπεκρίθησαν· « Ὁ Θεὸς ἡμῶν δύναται νὰ μᾶς σώσῃ καὶ ἐκ τῆς καιμένης καμίνου καὶ ἐκ τῶν χειρῶν σου, ἀλλά, ἐὰν δὲν μᾶς σώσῃ, γνώριζε, ὅτι οὔτε τοὺς θεοὺς σου λατρεύομεν, οὔτε τὴν χρυσοῦν εἰκόνα προσκυνοῦμεν ». Τότε ὁ Ναβουχοδονόσορ ὠργίσθη καὶ διέταξε νὰ καύσωσιν ἑπταπλασίως μίαν κάμινον καὶ νὰ ρίψωσιν εἰς αὐτὴν δεσμίους τοὺς τρεῖς παῖδας. Ἄλλ' ἄγγελος κατέβη καὶ διετήρει αὐτοὺς ἀβλαβεῖς, οὗτοι δὲ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πυρὸς ᾔμουν τὸν Θεόν. Ὁ Ναβουχοδονόσορ, ὅτε εἶδεν ἐντὸς τῆς καμίνου τέσσαρας ἀντὶ τριῶν, ἐφοβήθη καὶ διέταξεν αὐτοὺς νὰ ἐξέλθωσιν. Ἐξῆλθαν δὲ ἐκ τῆς καμίνου ἀβλαβέστατοι καὶ οὐδὲ θοῖξ ἐκ τῆς κεφαλῆς των εἶχε καῖν. Τότε ὁ βασιλεὺς εἶπεν· « Ἄς εἶναι εὐλόγητός ὁ Θεὸς τῶν τριῶν παίδων, ὁ ὁποῖος ἀπέστειλε τὸν ἄγγελόν του καὶ ἠλευθέρωσε τοὺς δούλους του, οἱ ὁποῖοι ἤλπισαν εἰς αὐτόν. Διὰ τοῦτο διατάσσω νὰ φονευθῇ ὅστις θὰ εἴπῃ κακὸν ἐναντίον τοῦ Θεοῦ τῶν τριῶν παίδων, διότι δὲν ὑπάρχει ἄλλος Θεός, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ ἐλευθερώσῃ τοιοῦτοτρόπως ».

§ 43. Ἡ ἄλωσις τῆς Βαβυλωνῶνος. Ὁ Δανιὴλ
εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων.

(Δαν. ε', 5')

Ἡμέραν τινὰ ὁ βασιλεὺς τῶν Βαβυλωνίων Βαλτάσαρ παρέθεσε μέγα δεῖπνον εἰς τοὺς μεγιστάνας του, διέταξε δὲ νὰ φέρωσι τὰ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ σκεύη τοῦ ναοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ, τὰ ὁποῖα εἶχεν ἀρπάσει ὁ Ναβουχοδονόσορ, καὶ ἔπιναν ἐξ αὐτῶν οἶνον καὶ ᾔμουν τοὺς θεοὺς των. Τότε βλέπει ἐξαίφνης ὁ βασιλεὺς ἀπέναντί του χεῖρα γράφουσιν ἐπὶ τοῦ τοίχου γράμματα ἀκατάληπτα. Ἡ μορφή τοῦ βασιλέως μεταβάλλεται, ὁ νοῦς του ταράττεται καὶ προσκαλεῖ τοὺς σοφοὺς νὰ ἀναγνώσωσι καὶ νὰ ἐξηγήσωσι τὴν γραφήν. Ἐπειδὴ δὲ κανεὶς δὲν ἠδυνήθη νὰ κάμῃ τοῦτο, προσκαλεῖται ὁ Δανιὴλ, ὁ ὁποῖος εἶπε πρὸς τὸν Βασιλέα· « Τὰ μὲν γράμ-

BAΛΤΑΣ ΑΡ=Β+ΒΥΝΟ
- 74 -
ΔΑΡΕΙΟΣ ΜΗΔΩΝ

Μανή = εφροσύνη
Θεός = εφροσύνη
φωφ b = εφροσύνη

ματα είναι Μανή, θεκέλ, φάρες, ή δε εξήγησός των είναι ή εξής·
Μανή=ε μ ε τ ρ ή θ η υπό του Θεού ή βασιλεία σου· θεκέλ=
ε ζ υ γ ί σ θ η και εύρέθη έλλιπής· φάρες=δ ι η ρ ε θ η ή βασι-
λεία σου και έδόθη εις τούς Μήδους και Πέρσας. Καί πράγματι
κατά την αυτήν νύκτα ό μόν Βαλτάσαρ εφρονεύθη, ό δέ βασιλεύς
των Μήδων Δαρείος ανέλαβε την βασιλείαν.

Ό Δαρείος ό Μήδος, ό όποιος ανέλαβε τό κράτος των Βαβυλω-
νίων, κατέστησε τόν Δανιήλ ένα εκ των τριών προέδρων, εις τούς
όποιους οί σατράπαι του βασιλείου έπρεπε να δίδωσι λόγον της
διοικήσεώς των. 'Αλλ' οί αυλικοί εφθόνησαν δια τούτο τόν ξένον
Δανιήλ και έπροσπάθουν παντοιοτρόπως να έξολοθρεύσωσιν αυ-
τόν. 'Επεισαν λοιπόν τόν Δαρείον να εκδώση διάταγμα, δια τού
όποιου άπηγορεύετο εις πάντα επί τριάκοντα ήμέρας να ζητηση
τι η παρά του Θεού η παρ' ανθρώπου, αλλά μόνον παρά του βασι-
λέως, όστις δε θα παρακούση θα ριφθη εις τόν λάκκον των λεόν-
των· τούτο δε έκαμαν, διότι εγνωρίζαν, ότι ό Δανιήλ προσήμετο
τρεις της ήμέρας εις τόν Θεόν, ειχαν δε πεποιθήσιν, ότι θα παρέ-
βαινε την έντολήν του βασιλέως ένεκα της εύσεβείας του. Τό σχέ-
διον των αυλικών επέτυχεν. Ό Δανιήλ εύρέθη προσευχόμενος εις
τόν Θεόν. Ό βασιλεύς τότε, αν και ήγάτα πάρα πολύ τόν Δα-
νιήλ, διέταξε να ριφθη εις τόν λάκκον των λεόντων. Την ακολου-
θον ήμέραν, ότε ήλθεν εις τόν λάκκον των λεόντων και εύρε τόν
Δανιήλ ζώντα, ειπε προς αυτόν « Δανιήλ, δουλε του Θεού του
ζώντος, ό Θεός σου, τόν όποιον λατρεύεις ακαταπαύστως, ήδι-
νήθη να σε έλευθερώση εκ των λεόντων ; » Ό Δανιήλ απεκρίθη !
« Ό Θεός μου απέστειλε τόν άγγελόν του, ό όποιος εφραξε τά
στόματα των λεόντων και τοιουτοτρόπος καμμία βλάβη δεν έγινε
εις έμέ ». Τότε ό βασιλεύς εξήγαγε τόν Δανιήλ εκ του λάκκου και
εξοριφεν εις αυτόν τούς εχθρούς του, οί όποιοι κατεσπαράχθησαν
υπό των λεόντων. Διέταξε δε όλους τούς υπηκόους του να φο-
βώνται τόν Θεόν του Δανιήλ, διότι αυτός είναι ό μόνος αληθινός
Θεός.

Δαρείος
6 καλ.

§ 44. Ἡ ἐπέκτασις τῶν Ἰουδαίων.

Ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Κύρος, ἐκπληρῶν τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ, ἐπέτρεψεν (356 π. Χ.) εἰς τοὺς Ἰουδαίους νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ νὰ ἀνοικοδομήσωσι τὸν ναόν, ὁ ὁποῖος εἶχε καὶ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Βαβυλωνίων Ναβουχοδονόσορ. Ἐκ τῶν Ἰουδαίων πενήκοντα χιλιάδες περίπου ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῦ Ζοροβάβελ ἐπανῆλθαν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἀφοῦ ἔλαβαν παρὰ τοῦ Κύρου τὰ σκεῆθ' τοῦ ναοῦ, τὰ ὁποῖα εἶχεν ἀπάσει ὁ Ναβουχοδονόσορ. Οἱ ἐπανελθόντες κατ' ἀρχὰς ἔκτισαν ἐπὶ τῶν ῥεπιπῶν τοῦ ναοῦ τὸ θυσιαστήριον τῶν ὀλοκαντωμάτων, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἐθυσίαζαν συμφώνως πρὸς τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως, ἔπειτα δὲ ἤρχισαν νὰ οἰκοδομῶσι καὶ τὸν ναόν. Εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν ἠθέλησαν νὰ λάβωσι μέρος καὶ οἱ Σαμαρεῖται, ἀλλ' οἱ Ἰουδαῖοι δὲν τοὺς ἐδέχθησαν (1). Ὁργίσθησαν διὰ τοῦτο οἱ Σαμαρεῖται καὶ ἐσυκοφάντησαν τοὺς Ἰουδαίους εἰς τὸν Κύρον καὶ εἰς τοὺς διαδόχους του ὡς ἐπαναστάτας καὶ τοιοντοτρόπως ἐπέτυχαν νὰ ἐμποδίσωσι τὸ ἔργον. Ἄλλ' ὁ υἱὸς τοῦ Ὑστάσπου Δαρεῖος ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ναοῦ, τοῦ ὁποῖου τὰ ἐγκαίνια ἔγινον πανηγυρικώτατα (516 π. Χ.).

Ἐπὶ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν Ἀρταξέρξου τοῦ Μακρόχειρος ἐπέτρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ ἄλλαι ἑξ ἑκατὸν Ἰουδαίων ὀδηγούμενα ὑπὸ τοῦ σοφοῦ νομοδιδασκάλου (2) Ἔσδρα (458 π. Χ.).

Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐκανόνισε τὴν λατρείαν, διέταξε νὰ ἀναγινώσκηται καὶ νὰ ἐξηγητῆται ὁ Μωσαϊκὸς νόμος εἰς τὰς συναγωγάς, συνέστησε σχολεῖα, διώρισε δικαστὰς καὶ ἠμποδισε τὴν ἐπιμυξίαν μετὰ τοὺς ἐθνικοὺς. Μετὰ δέκα τέσσαρα ἔτη (444 π. Χ.) ἐπανῆλ-

(1) Διότι οἱ Σαμαρεῖται οὔτε γνήσιοι Ἰσραηλίται ἦσαν, ἀλλὰ κίβρια Ἰσραηλιτῶν, Βαβυλωνίων καὶ ἄλλων ἐθνικῶν (ιδεὲς § 38), οὔτε παραδέχοντο ὅλα τὰ βιβλία τῆς Π. Δ., ἀλλὰ μόνην τὴν Πεντάτευχον. Οἱ Σαμαρεῖται ἴδρυσαν βραδύτερον ἴδιον ναόν ἐπὶ τοῦ ὄρους Γαριζίν.

(2) **Νομοδιδάσκαλοι** ἢ **νομικοὶ** ἢ **γραμματεῖς** ὀνομάζοντο οἱ ἐξηγηταὶ τοῦ νόμου δηλ. τῆς Π. Δ.

θεν εις την Ἱερουσαλήμ καὶ ὁ ἀρχινοχός τοῦ Ἀρταξέρξου τοῦ Μακρόχειρος Νεεμίας, ὁ ὁποῖος ἔλαβε παρὰ τοῦ βασιλέως τούτου τὴν ἀδειαν νὰ ἀνακτίσῃ τὰ τείχη τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἐπεχείρησε λοιπὸν τὸ ἔργον καὶ ἐτελείωσεν αὐτό, ἂν καὶ οἱ Σαμαρείται ἀδιακόπως παρενέβαλλαν πολλὰ ἐμπόδια. Συνήθροισεν ἔπειτα τὸν λαὸν καὶ διέταξε τὸν Ἔσδραν νὰ ἀναγνώσῃ τὸν νόμον ἐνώπιον ὄλων· ὄλοι δὲ ἔκλαιον, ἐνῶ ἤκουον τοὺς λόγους τοῦ Θεοῦ, καὶ ὠργίσθησαν, ὅτι θὰ φυλάττωσιν αὐτούς.

Ὁ Νεεμίας, ἀφοῦ ἔμεινεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ δώδεκα ἔτη, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Βαβυλῶνα, ἐκ τῆς ὁποίας ἐπανῆλθε πάλιν μετὰ τινα χρόνον εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ὅπου ἠσχολήθη νὰ καταργήσῃ τὴν ἐργασίαν τῶν ὁμοφύλων του κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐπιμυξίαν τῶν μὲ τοὺς ἔθνικοὺς.

LM

§ 43. Ἐσθήρ.

Ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Ξέρξης, ἐδῶξε τὴν γυναῖκά του Ἄστιν καὶ ἔλαβε σύζυγον τὴν Ἰουδαίαν Ἐσθήρ, ἀνεψιὰν τοῦ Μαρδοχαίου. Ὁ Μαρδοχαῖος ἐφανέρωσέ ποτε εἰς τὸν Ξέρξην διὰ τῆς βασιλείσης Ἐσθήρ συνομοσίαν δύο ἀρχισωματοφυλάκων αὐτοῦ, οἱ ὁποῖοι συλληφθέντες ἐκρεμάσθησαν. Τοῦτο δὲ ἀνεγράφη εἰς τὰ χρονικά τοῦ βασιλέως. Ὁ Ξέρξης ἀνῆρπωση εἰς μέγιστον ἀξίωμα Ἀμάν τινα· διέταξε δὲ ὄλους, ὅσοι ἦσαν εἰς τὴν αὐλήν του, νὰ προσκυνῶσιν αὐτόν. Εἰς τὴν διαταγὴν ταύτην τοῦ βασιλέως ἔσπευσαν νὰ ὑπακούσωσιν ὄλοι ἐκτὸς τοῦ Μαρδοχαίου, ὁ ὁποῖος ἔμεινε πιστὸς εἰς τὸν νόμον καὶ δὲν ἤθελε νὰ προσκυνῇ ἄνθρωπον. Ὁργίσθη δὲ διὰ τοῦτο ὁ Ἀμάν καὶ ἀπεφάσισε νὰ καταστρέψῃ ὄχι μόνον τὸν Μαρδοχαῖον, ἀλλὰ καὶ ὄλους τοὺς Ἰουδαίους ὡς καταφρονητὰς τῶν βασιλικῶν νόμων. Ἐπεισε τὸν βασιλέα νὰ ἐκδώσῃ διάταγμα, κατὰ τὸ ὁποῖον ἔμελλον νὰ φονευθῶσιν εἰς ὠρισμένην ἡμέραν ὄλοι οἱ ἐντὸς τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰουδαῖοι. Ὁ Μαρδοχαῖος ἀκούσας τοῦτο παρεκάλεσε τὴν Ἐσθήρ νὰ μεσιτεύσῃ εἰς τὸν βασιλέα ὑπὲρ τῶν ὁμοφύλων τῆς. Αὕτη δέ, ἀφοῦ ἐνήστευσε τρεῖς ἡμέρας καὶ προσηυχῆθη εἰς τὸν Θεόν, πα-

Je suis l'ami de ton
cœur ?

ρουσιάσθη εις τὸν βασιλέα καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ ἔλθῃ μετὰ τὸν Ἀμάν εἰς τὸ δεῖπνον. Κατὰ τὸ δεῖπνον λέγει ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Ἑσθήρ· « Ζήτησε ὅ,τι θέλεις καὶ θὰ λάβῃς ». Ἡ Ἑσθήρ ἀντιπαντὸς ἄλλου παρακαλεῖ τὸν βασιλέα νὰ ἔλθῃ μετὰ τὸν Ἀμάν καὶ ὄυριον εἰς τὸ δεῖπνον. Ὁ Ἀμάν νομίζει πλέον, ὅτι θὰ καταστρέψῃ τὸν Μαρδοχαῖον κατὰ συμβουλήν μάλιστα τῆς γυναίκος του ἔκοψε ξύλον ὑψηλόν, ἵνα κρεμάσῃ ἐπ' αὐτοῦ τὴν ἐπιούσαν τὸν Μαρδοχαῖον. Ἄλλ' ἄλλαι μὲν βουλαὶ Ἀμάν, ἄλλαι δὲ βουλαὶ Θεοῦ. Κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα, ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς δὲν ἠδύνατο νὰ κοιμηθῇ, διέταξε νὰ τοῦ ἀναγνώσῃ τὰ χρονικά. Ἐνῶ δὲ ἀνεγίνωσκαν ταῦτα παρετήρησεν, ὅτι δὲν εἶχεν ἀνταμίψει τὴν εὐεργεσίαν τοῦ Μαρδοχαίου, ὅτε οὗτος ἐφανερώσῃ τὴν συνωμοσίαν τῶν δύο ἀρχισωματοφυλάκων. Τὴν πρωΐαν ὁ Ἀμάν παρουσιάσθη εἰς τὸν βασιλέα, ἵνα ζητήσῃ τὸν θάνατον τοῦ Μαρδοχαίου. Ὁ βασιλεὺς ἐρωτᾷ τὸν Ἀμάν· « Τί πρέπει νὰ γίνῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον ὁ βασιλεὺς θέλει νὰ τιμῆσῃ ; » Ὁ Ἀμάν νομίζων, ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του, ἀποκρίνεται· « Νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς αὐτὸν βασιλικαὶ τιμαὶ ». Τότε ὁ βασιλεὺς λέγει· « Τοῦτο νὰ γίνῃ εἰς τὸν Μαρδοχαῖον τὸν Ἰουδαῖον. » Ὅτε δὲ ὁ βασιλεὺς μετὰ τὸν Ἀμάν παρεκάθησαν εἰς τὸ δεῖπνον, εἶπεν εἰς τὴν Ἑσθήρ νὰ ζητήσῃ ὅ,τι θέλει. Αὕτη δὲ παρεκάλεσε θερμῶς τὸν βασιλέα νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν καὶ αὐτῆς τῆς ἰδίας καὶ τῶν ὁμοφύλων της. Ὁ βασιλεὺς, ὅτε ἔμαθεν, ὅτι αἴτιος τοῦ διατάγματος περὶ τοῦ φόνου τῶν Ἰουδαίων ἦτο ὁ Ἀμάν, διέταξε νὰ τὸν κρεμάσωσιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ξύλου, τὸ ὁποῖον οὗτος εἶχεν ἐτοιμάσει, ἵνα σταυρώσῃ τὸν Μαρδοχαῖον. Ὁ δὲ Μαρδοχαῖος ἀνυψώθη εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀμάν. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν Περσίαν δὲν ἐπετρέπετο ἀνάκλησις βασιλικοῦ διατάγματος, ὁ Σέρξης ἐξέδωκε νέον διάταγμα, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπέτρεπεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους νὰ ὑπερασπίσωσιν τὴν ζωὴν των κατὰ παντὸς ἐχθροῦ τὴν ὠρισμένην ἡμέραν τῆς σφαγῆς. Τοῦτο δὲ καὶ ἔκαναν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἐφόρουνσαν πλείστους ἐχθρούς.

Μετὰ ταῦτα ὁ Μαρδοχαῖος παρήγγειλεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους,

Je
est
l'ami
de
mon
cœur

L.
L.
L.M.
L.
L.M.

Je
est
l'ami
de
mon
cœur

οί ὅποιοι ἔζων εἰς τὸ Περσικὸν κράτος, νὰ ἐφορτάζωσι κατ' ἔτος εἰς ἀνάμνησιν τῆς σωτηρίας των. Ἡ ἐφορτὴ αὕτη, ἣ ὁποία ἐφορτάζεται μέχρι τῆς σήμερον ὑφ' ὅλων τῶν Ἰουδαίων, ὀνομάζεται Πουρείμ (1).

§ 46. Οἱ Ἰουδαῖοι ὑπὸ τῶν μέγαν Ἀλέξανδρον καὶ τοὺς διαδόχους του.

Ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἐδείχθη εὐμενὴς πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπέτρεψε νὰ ἐξασκῶσιν ἐλευθέρως τὴν θρησκείαν των καὶ νὰ ζῶσι κατὰ τὰ πάτρια. Ὅτε δὲ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Γάζης (332 π. Χ.) εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ὑπέδεχθη αὐτὸν φέρον τὴν στολὴν ὁ ἀρχιερεὺς, τὸν ὅποιον συνώδευαν οἱ ἱερεῖς, οἱ Λευῖται καὶ ὁ λαός. Ἐδειξε δὲ ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὸν Ἀλέξανδρον τὸ μέρος τοῦ βιβλίου τοῦ Δαυιὴλ, ὅπου προφητεύεται, ὅτι ὑπ' αὐτοῦ (« βασιλέως τῶν Ἑλλήνων ») θὰ καταλυθῇ τὸ βασίλειον τῶν Περσῶν (Δαν. η' 1—10, 20—21).

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου οἱ Ἰουδαῖοι ὑπετάχθησαν κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπὸ τῶν Πτολεμαίων, βασιλέων τῆς Αἰγύπτου, μετὰ ταῦτα δὲ ὑπὸ τῶν Σελευκιδῶν, βασιλέων τῆς Συρίας. Καὶ οἱ μὲν Πτολεμαῖοι ἐδείχθησαν εὐμενεῖς πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, οἱ δὲ Σελευκίδαι τοὺς κατεδίωξαν. Ἐξ ὅλων δὲ σκληρότατος ὑπῆρξε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ὁ Ἀντίοχος ὁ Ἐπιφανής. Οὗτος εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ (169 π. Χ.) καὶ ἀφῆρεσεν ἐκ τοῦ ναοῦ χρυσὰ κοσμήματα καὶ σκεύη. Μετὰ δύο ἔτη ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ στρατόν, ὁ ὁποῖος ἐληλάτησε τὴν πόλιν, ἔκαυσε τὰς οἰκίας, κατεκρήμισε τὰ τεῖχη, ἐφόνευσε πολλοὺς καὶ ἤρπασεν αἰχμαλώτους γυναῖκας καὶ παιδία. Διέταξε δὲ ὁ Ἀντίοχος νὰ στήσωσιν ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τῶν ὀλοκαυτωμάτων λίθινον βωμὸν τοῦ Διός, νὰ καύσωσι τὰ βιβλία τοῦ νόμου καὶ νὰ φονεύσωσι

(1) Ἡ λέξις Πουρείμ εἶναι Περσικὴ καὶ σημαίνει κλήρους, διότι διὰ κλήρου ὄρισεν ὁ Ἀμάν τὴν ἡμέραν τῆς σφαγῆς τῶν Ἰουδαίων.

πάντα Ἰουδαῖον, ὁ ὁποῖος δὲν ἐλάτρευε τὰ εἰδῶλα. Πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐγκατέλειψαν τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ ἐλάτρευσαν τὰ εἰδῶλα, πολλοὶ ὅμως ἐπροτίμησαν νὰ ἀποθάνωσι παρὰ νὰ παραβῶσι τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων των.

§ 17. Ὁ Ἐλεάζαρος καὶ ἡ μήτηρ μὲ τοὺς
ἑπτὰ υἱούς.

(Β' Μακκαβ. 5', ζ')

Μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ὁποῖοι ἐπροτίμησαν νὰ ἀποθάνωσι παρὰ νὰ ἀπορρίψωσι τὴν πίστιν τῶν πατέρων των, ἦσαν καὶ ὁ Ἐλεάζαρος καὶ ἡ μήτηρ μὲ τοὺς ἑπτὰ υἱούς.

Ὁ ἐνενηροντούτης Ἐλεάζαρος, ὁ ὁποῖος ἦτο ἐκ τῶν ἐπισημοτάτων νομοδιδασκάλων, ἐβιάζετο νὰ φάγη ἐναντίον τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου χοίρινον κρέας, ἵνα δείξῃ ὅτι παραδέχεται τὴν λατρείαν τῶν εἰδώλων. Οὗτος ὅμως κατ' οὐδένα τρόπον ἤθελε νὰ κάμῃ τοῦτο καὶ ἐπροτίμα νὰ ἀποθάνῃ παρὰ νὰ ὑποπέσῃ εἰς ἁμαρτίαν. Οἱ ὑπάλληλοι τοῦ Ἀντιόχου, εἰς τοὺς ὁποίους ἦτο ἀνατεθειμένον νὰ ἐπιβλέπωσιν, ἂν ἐκτελήται ἡ βασιλικὴ διαταγή, ἐπειδὴ ἦσαν φίλοι τοῦ Ἐλεάζαρου, τὸν παρεκίνησαν κατ' ἰδίαν νὰ φάγῃ ἄλλο κρέας καὶ νὰ προσποιηθῇ, ὅτι τρώγει χοίρινον, τοιοῦτοτρόπος δὲ νὰ σωθῇ. Ἄλλ' ὁ Ἐλεάζαρος ἀπέκρουσε τὴν συμβουλὴν ταύτην μὲ ἀγανάκτησιν καὶ εἶπε: « Στείλατέ με εἰς τὸν τάφον. Ἐὰν ἀποφύγω τὴν τιμωρίαν τῶν ἀνθρώπων, δὲν θὰ ἀποφύγω τὴν τιμωρίαν τοῦ παντοκράτορος οὔτε εἰς τὸν παρόντα κόσμον οὔτε εἰς τὸν μέλλοντα. Διὰ τοῦτο ἀποθνήσκων τώρα ἀνδρείως καὶ ἄξιος τοῦ γήρατος δεικνύομαι καὶ τοὺς νέους διδάσκω νὰ ἀποθνήσκωσι προθύμως καὶ γενναίως ὑπὲρ τοῦ θείου νόμου ». Μετὰ τοὺς λόγους τούτους παρέλαβαν αὐτὸν οἱ δῆμοι καὶ τὸν ἐφόνευσαν διὰ φοβερωτάτων βασάνων.

Προθύμως καὶ γενναίως ὑπέστη μαρτυρικὸν θάνατον καὶ ἡ Ἰουδαία μήτηρ μὲ τοὺς ἑπτὰ υἱούς της. Ὁ Ἀντιόχος ἠνάγκασε διὰ βασάνων τοὺς ἑπτὰ υἱούς της νὰ φάγωσι χοίρινον κρέας. Οὐ-

τοι ὅμως ἠγοῦντο καὶ ὁ πρεσβύτερος ἐξ αὐτῶν εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα· « Τί ζητεῖς παρ' ἡμῶν ; Εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ ἀποθάνομεν μᾶλλον παρὰ νὰ παραβῶμεν τὸν θεῖον νόμον. » Τότε ὁ βασιλεὺς ὠργίσθη καὶ διέταξε νὰ τοῦ κόψωσι τὴν γλῶσσαν καὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας καὶ νὰ τὸν τηγανίσωσιν. Ταῦτα βλέποντες οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ ἐνεθάρρουν ὁ εἰς τὸν ἄλλον νὰ ἀποθάνωσι γενναίως. Καὶ πράγματι γενναίως ἀπέθαναν πέντε ἀκόμη ἀδελφοί, ὁ εἰς κατολίμ τοῦ ἄλλου. Ὅτε δὲ ἐπλησίαζεν ἡ ὥρα νὰ θανατωθῇ καὶ ὁ τελευταῖος ἐκ τῶν ἀδελφῶν, ὁ Ἀντίοχος τὸν παρεκίνηει νὰ παραβῇ τὸν θεῖον νόμον καὶ ὑπέσχετο μεθ' ὄρκου πλοῦτον καὶ δόξαν. Ἐπειδὴ ὅμως οὗτος δὲν ἐδέχθη, παρεκάλεσεν ὁ βασιλεὺς τὴν μητέρα του νὰ τὸν πείσῃ. Αὕτη δὲ εἶπε πρὸς τὸν υἱόν της εἰς τὴν μητρικὴν γλῶσσαν. « Ἀγαπητόν μου τέκνον, ἄκουσε τὴν μητέρα σου, ἡ ὁποία σε ἐγέννησε, σὲ ἐθήλασε, σὲ ἀνέθρεψε καὶ σὲ ἔφερεν εἰς τὴν ἡλικίαν ταύτην. Ἴδὲ τὸ σῶμα καὶ ὅλα τὰ κτίσματά του. Μάθε, ὅτι ὁ Θεὸς τὰ ἐδημιούργησεν ἐκ τοῦ μηδενός. Μὴ φοβηθῆς τὸν δῆμιον τοῦτον, ἀλλ' ὑπόμεινε γενναίως τὸν θάνατον, ὅπως οἱ ἀδελφοὶ σου. » Μετὰ τοὺς λόγους τούτους τῆς μητρὸς εἶπεν ὁ υἱὸς πρὸς τοὺς δημίους· « τί περιμένετε ; δὲν ὑπακούω εἰς τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως. Ὑπακούω εἰς τὸ πρόσταγμα καὶ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ. Σὺ δέ, ἀσεβέστατε ἀπάντων ἀνθρώπων, βασιλεῦ, δὲν θὰ διαφύγῃς τὴν θεῖαν τιμωρίαν. Ἐγὼ δὲ παραδίδω τὸ σῶμά μου ὑπὲρ τῶν πατριῶν νόμων. » Ἀκούσας ταῦτα ὁ βασιλεὺς διέταξε νὰ τὸν βασανίσωσι περισσότερον τῶν ἄλλων. Τέλος προθύμως καὶ γενναίως ἐμαρτύρησε καὶ ἡ εὐσεβὴς μήτηρ.

§ 48. Οἱ Μακκαδαῖοι.

Ὅτε ὁ Ἀντίοχος ὁ Ἐπιφανὴς κατεδίωκε τοὺς Ἰουδαίους, ἔζη εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἱερεὺς τις, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Ματθαθίας (168 π. Χ.) καὶ εἶχε πέντε υἱούς, τὸν Ἰωννάν, τὸν Σίμωνα, τὸν Ἰούδαν, τὸν Ἐλεάζαρ καὶ τὸν Ἰονάθαν. Οὗτος, ἐπειδὴ δὲν ὑπέφερε τὴν θλιβερὰν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε περιέλθει ἡ θρησκεία

καὶ ἡ πατρις, βοηθούμενος ὑπὸ τῶν υἱῶν του συνήθροισε στρατὸν ἰσχυρὸν ἐκ φιλοθησέων καὶ φιλοπατρίδων Ἰουδαίων, διέσχισεν ἔπειτα τὴν Ἰουδαίαν, κατέστρεψε τοὺς βωμοὺς τῶν εἰδώλων καὶ ἐπολέμησεν ἐπιτυχῶς κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος.

ἤρσας ὁ Ματθαθίας εἶπε πρὸς τοὺς υἱοὺς του « Ἀγαπητὰ μου τέκνα, νὰ εἰσθε φρουροὶ τοῦ νόμου καὶ νὰ θυσιάζετε καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν σας ὑπὲρ τῆς θρησκείας τῶν πατέρων μας. Νὰ ἐνθυμηθῆτε τί ἔκαμαν οἱ πατέρες μας καὶ ἐδοξάσθησαν. Ἔχετε πεποιθήσιν εἰς τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος προστατεῦει πάντοτε τοὺς ἐπιζοντας εἰς αὐτόν. Ὁ ἀδελφός σας Σίμων εἶναι σοφός, εἰς αὐτὸν νὰ ὑπακούητε ὡς εἰς πατέρα. Ὁ Ἰούδας εἶναι ἰσχυρός· αὐτὸς νὰ εἶναι ἀρχηγός σας ἐν πολέμῳ. » Εὐλόγησας δὲ αὐτοὺς ἀπέθανεν (166 π. X.).

Τὸν Ματθαθίαν διεδέχθη ὁ υἱὸς του Ἰούδας ὁ *Μακκαβαῖος* (1), ἐκ τοῦ ὁποῖου ἐπονομάσθησαν Μακκαβαῖοι καὶ ὁ πατὴρ καὶ οἱ ἀδελφοί, οἱ ὁποῖοι πρότερον εἶχαν τὸ ἐπώνυμον Ἀσαμωναῖοι. Οὗτος δι' ὀλίγου στρατοῦ κατέστρεψε τὰς πολυαριθμους στρατιάς τοῦ Ἀντιόχου. Νικητὴς εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἵνα καθαρῶς καὶ ἐγκαινιάσῃ τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ. Ὅτε δὲ εἶδε τὸ ἄδυντον ἔρημον καὶ τὸ θυσιαστήριον βεβηλωμένον καὶ τὰς πύλας κατακαμένας, διέροηξε τὰ ἱμάτιά του καὶ ἐθρήνηε μέγαν θρήνον. Ἐξέλεξε δὲ ἱερεῖς, οἱ ὁποῖοι ἔμειναν πιστοὶ εἰς τὸν νόμον καὶ ἐκαθάρισε καὶ ἐπεσκεύασε τὸν ναόν· ἐτέλεσε δὲ τὰ ἐγκαίνια αὐτοῦ μετὰ μεγάλης χαρᾶς καὶ ἀγαλλίας τοῦ λαοῦ του. Μετὰ ταῦτα ἐξηκολούθησε τὸν ἀγῶνα καὶ κατὰ τῶν διαδόχων τοῦ Ἀντιόχου τοῦ Ἐπιφανοῦς ἐφρονεῖσθαι δὲ μαχόμενος ὡς ἦρος (161 π. X.).

Τὸν Ἰούδαν διεδέχθη ὁ ἀδελφός του Ἰωνάθαν, τοῦτον δὲ ὁ ἀδελφός του Σίμων καὶ τοῦτον ὁ Ἰωάννης ὁ ἐπονομασθεὶς Ὑρ-

(1) Ἡ λέξις *Μακκαβαῖος* σημαίνει τὸν σφυροειδῆ, ἐκείνον δηλ. τοῦ ὁποῖου ἡ κεφαλὴ ὁμοιάζει μὲ τὸ ὄξυ μέρος τῆς σφύρας.

κανός. Οὗτος, ἀφοῦ ἐκυρίευσε τὴν Σαμαρείαν καὶ τὴν Γαλιλαίαν καὶ κατέστρεψε τὸν ἐπὶ τοῦ ὄρους Γαριζὶν ναὸν τῶν Σαμαρειτῶν, ἤγαγεν ὅλον τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος καὶ κατέστησεν αὐτὸ ἰσχυρόν. Ἐπ' αὐτοῦ τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος ἤκμασεν. Ἐπὶ τῶν διαδόχων του ὁμοῦ διεδόθη ἡ διαφθορὰ καὶ εἰσῆλθεν ἡ διχόνοια. Κατὰ τὸ ἔτος 63 π. Χ. ὁ στρατηγὸς τῶν Ρωμαίων Πομπήιος, ἀφοῦ ἐκυρίευσε τὴν Ἰουδαίαν, κατέστησεν αὐτὴν φόρον ὑποτελῆ καὶ ἀνηγόρευσε ἡγεμόνα τὸν Ὑρκανὸν τὸν Β'. Βραδύτερον οἱ Ρωμαῖοι ἀνηγόρευσαν βασιλέα τῆς Ἰουδαίας τὸν σκληρὸν καὶ ἀπάνθρωπον Ἡρώδη, ὁ ὁποῖος ἦτο Ἰουδαῖος. Ἐπ' αὐτοῦ δὲ ἐγεννήθη ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Τ Ε Λ Ο Σ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εισαγωγή	Σελ. 5
----------------	-----------

ΤΜΗΜΑ Α'

Ἡ ἀρχαισιτάτη ἱστορία τοῦ κόσμου.

§ 1. Ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου.....	5
§ 2. Ἡ πτώσις τῶν πρωτοπλάστων.....	6
§ 3. Ὁ κατακλυσμὸς.....	9
§ 4. Ἡ πυργοποιία.....	11

ΤΜΗΜΑ Β'

Ἱστορία τῶν Πατριαρχῶν τῶν Ἰσραηλιτῶν.

§ 5. Ἀβραάμ	12
§ 6. Γάμος τοῦ Ἰσαάκ.....	14
§ 7. Υἱοὶ τοῦ Ἰσαάκ.....	16
§ 8. Φυγὴ τοῦ Ἰακώβ.....	18
§ 9. Ἐπιστροφὴ τοῦ Ἰακώβ.....	20
§ 10. Πώλησις τοῦ Ἰωσήφ.....	21
§ 11. Ὁ Ἰωσήφ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Πετεφρῆ καὶ εἰς τὴν φυλακὴν	23
§ 12. Δόξα τοῦ Ἰωσήφ.....	25
§ 13. Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ εἰς τὴν Αἴγυπτον.....	27
§ 14. Ἡ φανέρωσις τοῦ Ἰωσήφ εἰς τοὺς ἀδελφούς του..	28
§ 15. Ὁ Ἰακώβ εἰς τὴν Αἴγυπτον. Θάνατος τοῦ Ἰακώβ καὶ τοῦ Ἰωσήφ.....	30

ΤΜΗΜΑ Γ'

Ἱστορία τῶν Ἰσραηλιτῶν

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Οἱ Ἰσραηλιταὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον

	Σελ.
§ 16. Γέννησις καὶ ἀνατροφή τοῦ Μωϋσέως.....	32
§ 17. Φυγὴ τοῦ Μωϋσέως.....	34
§ 18. Ἡ ἔξοδος τῶν Ἰσραηλιτῶν.....	35

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Ἡ πορεία εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας.

§ 19. Ἡ πορεία εἰς τὴν ἔρημον.....	38
§ 20. Ἡ εἰδωλολατρεία τῶν Ἰσραηλιτῶν.....	40
§ 21. Ὁ τελετουργικὸς νόμος.....	41
§ 22. Τὰ συμβάντα μετὰ τὴν Μωσαϊκὴν νομοθεσίαν....	43
§ 23. Ὁ θάνατος τοῦ Μωϋσέως.....	45

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Ἡ κατάκτησις τῆς γῆς Χαναάν.

§ 24. Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυή.....	46
§ 25. Ἰώβ.....	48

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Ἡ ἐποχὴ τῶν κριτῶν τῶν Ἰσραηλιτῶν.

§ 26. Γοθονιήλ, Δεββώρα, Γεδεὼν καὶ Ἰεφθάε.....	50
§ 27. Σαμψών.....	51

§ 28. Ἡλὶ καὶ Σαμουὴλ.....	52
§ 29. Ρούθ	53

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

Ἡ ἐποχὴ τῶν βασιλέων τῶν Ἰσραηλιτῶν μέχρι τῆς διαιρέσεως τοῦ κράτους.

§ 30. Σαούλ, Δαυὶδ καὶ Γολιάθ.....	55
§ 31. Ὁ Δαυὶδ βασιλεὺς τῶν Ἰσραηλιτῶν.....	58
§ 32. Ἀμαρτία καὶ μετάνοια τοῦ Δαυὶδ.....	58
§ 33. Ἀβεσσάλωμ	60
§ 34. Ἐπάνοδος καὶ θάνατος τοῦ Δαυὶδ.....	61
§ 35. Σολομών	61
§ 36. Ὁ ναός.....	62
§ 37. Δόξα, ἀμαρτία καὶ θάνατος τοῦ Σολομώντος.....	64

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄

Ἱστορία τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀπὸ τῆς διαιρέσεως τοῦ βασι- λείου μέχρι τῆς Βαβυλωνείου αἰχμαλωσίας.

§ 38. Διαίρεσις τοῦ βασιλείου τῶν Ἰσραηλιτῶν. Κατά- λυσις ἀμφοτέρων τῶν βασιλείων.....	65
§ 39. Προφῆται	66
§ 40. Τωβίτ	70

ΤΜΗΜΑ Δ΄

Ἱστορία τῶν Ἰουδαίων ἀπὸ τῆς Βαβυλωνίου αἰχμαλωσίας μέχρι τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ.

§ 41. Ὁ Δανιὴλ.....	70
§ 42. Οἱ τρεῖς παῖδες εἰς τὴν κάμινον.....	71

§ 43.	Ἡ ἄλωσις τῆς Βαβυλῶνος. Ὁ Δανιήλ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων.....	73
§ 44.	Ἡ ἐπάνοδος τῶν Ἰουδαίων.....	75
§ 45.	Ἑσθήρ.....	76
§ 46.	Οἱ Ἰουδαῖοι ὑπὸ τὸν μέγαν Ἀλεξάνδρον καὶ τοὺς διαδόχους του.....	78
§ 47.	Ὁ Ἐλεάζαρος καὶ ἡ μήτηρ μὲ τοὺς ἑπτὰ υἱούς.....	79
§ 48.	Οἱ Μακκαβαῖοι.....	80

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΠ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 26 Ἰουνίου 1928

Ἀριθ. Πρωτ. 20987

Πρὸς

Τὸν κ. Ἰωάννην Ν. Σιδέρην βιβλιοεκδότην

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 8 τοῦ Νόμου 3438 περὶ διδακτικῶν βιβλίων καὶ τὴν ἀπὸ 25 Μαΐου 1928 πράξιν τῆς οἰκείας ἐπὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν ἐγκεκριμένων διδακτικῶν βιβλίων ἐπιτροπῆς, ἐγκρίνομεν διὰ τὸ ἀπὸ σήμερον μέχρι τέλους τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1930—1931 χρονικὸν διάστημα, τὸ ὑφ' ὑμῶν ἐκδοθὲν καὶ ὑπὸ Νικολάου Παπαγιαννοπούλου συγγραφὲν διδακτικὸν βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης διὰ τὴν Α' τάξιν τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου» ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως ἐν μελλούσῃ ἐκδόσει τοῦ βιβλίου ἐπιφέρητε τὰς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ὑποδεικνυομένας τροποποιήσεις.

Ὁ Ὑπουργὸς

Θ. Νικολοῦδης

